

การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา

มิถุนายน 2555

การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา

มิถุนายน 2555

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา

มิถุนายน 2555

ชนิกานต์ วงศ์ปิยะ. (2555). การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนที่พบใน
สำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย . สารนิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาศาสตร์การศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ :
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ญาณีสา บุรณะชัยทิวี.

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อ วิเคราะห์ และ เปรียบเทียบการใช้อุปลักษณะที่
เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย และ 2. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่
เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย โดยเลือกศึกษาเฉพาะสำนวนฝรั่งเศสและสำนวน
ไทยที่มีความหมายเกี่ยวกับคน โดยใช้แนวคิดทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานของเลคอฟฟ์และจอห์นสันใน
การวิเคราะห์

ผลการศึกษาประเภทอุปลักษณะไม่พบความแตกต่างของการจัดประเภทอุปลักษณะในสำนวน
ฝรั่งเศสและสำนวนไทย โดยแบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ 1. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต และ 2.
อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต

ผลการศึกษาประเภทมโนทัศน์สรุปได้ว่าผู้ใช้ภาษาของคนในสังคมฝรั่งเศสและสำนวนไทย
มองคนในสังคม ดังนี้ 1. คนเป็นสิ่งมีชีวิต และ 2. คนเป็นสิ่งไม่มีชีวิต โดยสะท้อนให้เห็นจากรูปภาษาที่
นำมาใช้เป็นอุปลักษณะ และทำให้เห็นว่าสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยมองโลกคล้ายคลึงกันแต่เนื่องด้วย
ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ทำให้รูปภาษาที่นำมาใช้เปรียบเทียบมีความแตกต่างกัน

A COMPARATIVE STUDY OF CONCEPTUAL METAPHORS OF HUMAN IN FRENCH AND
THAI EXPRESSIONS

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education in Educational Linguistics
at Srinakharinwirot University

June 2012

Chanikarn Wongpiya. (2012). *A Comparative Study of Conceptual Metaphors of Human in French and Thai Expressions*. Master's Project, M.Ed. (Educational Linguistics). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Yanisa Buranachaitavee.

This study aims to 1) analyze and compare human metaphors in French and Thai expressions and 2) analyze and compare human concepts in French and Thai expressions. Only French and Thai expressions which contain meanings about human beings are studied. The analysis is based on Cognitive Semantics by Lakoff and Johnson.

The result of the study does not reveal any differences in terms of metaphor categories between French and Thai expressions. These metaphors are divided into two main categories, Animate and Inanimate metaphors.

The conceptual study reveals that human metaphors reflect the concepts of French and Thai people in terms of HUMAN IS ANIMATE and HUMAN IS INANIMATE and the study also shows that the different metaphors in French and Thai are based on the differences of culture, values, and beliefs.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบอุปถัมภ์เชิงมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนทีพบในสำนวน
ฝรั่งเศสและสำนวนไทย ของ ชนิกันต์ วงศ์ปิยะ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ญาณิสสา บุรณะชัยทวี)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรณกานต์ ลิขิตรัตน์พร)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน

(อาจารย์ ดร.นันทนา วงษ์ไทย)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ญาณิสสา บุรณะชัยทวี)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์

(อาจารย์ ดร.ณัฐยา พิริยะวิบูลย์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะมนุษยศาสตร์

(อาจารย์ ดร. วาณี อรรถนสาธิต)

วันที่ เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาดูแล เอาใจใส่ รวมถึงการช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ญาณีสา บุรณะชัยทิว อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ที่สละเวลารับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำวิจัยรวมถึงให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆอันเป็นประโยชน์เป็นอย่างมากต่องานวิจัย ตลอดจนให้ความเมตตาคอยช่วยตรวจและแก้ไขเนื้อหาสารนิพนธ์อย่างละเอียด อีกทั้งยังคอยห่วงใยผู้วิจัย ติดตามถามไถ่ถึงงานวิจัยเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตากรุณาของท่านอย่างที่สุด จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.นันทนา วงษ์ไทย ที่กรุณาชี้แนะแนวทางในการทำงานวิจัยและแนะนำงานวิจัยเล่มอื่นๆ อันเป็นประโยชน์ต่องานวิจัย รวมถึงให้คำชี้แนะแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลแก่ผู้วิจัยเพื่อให้เนื้อหาสารนิพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังสละเวลาอันมีประโยชน์ของท่านมาเป็นประธานคณะกรรมการการสอบปากเปล่าของผู้วิจัย และ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.ณัฐยา พิริยะวิบูลย์ ที่สละเวลาอันมีค่าของท่านมาเป็นคณะกรรมการให้ผู้วิจัย รวมถึงการให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรณกานต์ ลิขิตรัตน์พร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา เรืองจรรยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริพร ปัญญาเมธิกุล อาจารย์ ดร.สุพัตรา ทองกัลยา และอาจารย์ Nicole Lasas ที่ไม่เพียงประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางภาษาศาสตร์แก่ผู้วิจัยเท่านั้น แต่ยังสอดแทรกข้อคิดและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ในการใช้ชีวิตระหว่างการสอนอยู่เสมอ รวมถึงคอยห่วงใยและถามไถ่สารทุกข์ขุขุอยู่เสมอ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อและคุณแม่ สมาชิกทุกคนในครอบครัวรวมถึงญาติพี่น้องที่คอยเป็นห่วง และคอยให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา อีกทั้งยังถามไถ่ความคืบหน้าของงานวิจัยและคอยกระตุ้นผู้วิจัยอยู่เสมอ

สุดท้ายขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ ภาษาศาสตร์ทุกคน ที่คอยผลักดัน และเป็นแรงใจให้กันเสมอ รวมถึงยังเป็นທີ່ปรึกษาให้ผู้วิจัยในหลายๆ เรื่อง จนทำให้ผู้วิจัยศึกษาในระดับปริญญาโทสำเร็จ ลงได้ด้วยดี

ชนิกานต์ วงศ์ปิยะ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
สัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย.....	5
วิธีดำเนินการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน.....	7
มโนทัศน์.....	9
อุปลักษณะ.....	11
ความหมายของสำนวน.....	14
สำนวนไทยและสำนวนต่างประเทศ.....	15
งานวิจัยเกี่ยวกับสำนวนไทยและสำนวนต่างประเทศ.....	16
งานวิจัยเกี่ยวกับอุปลักษณะ.....	16
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	20
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	20
สรุปและอภิปรายผล.....	21

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนในสำนวนฝรั่งเศส และสำนวนไทย.....	22
อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต.....	22
อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต.....	51
มโนทัศน์คนเป็นสิ่งมีชีวิต.....	63
มโนทัศน์คนเป็นสิ่งไม่มีชีวิต.....	66
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	68
สรุปผลการศึกษา.....	68
อภิปรายผลการศึกษา.....	81
ข้อเสนอแนะทางวิชาการ.....	79
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	84
บรรณานุกรม.....	85
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	90

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า	
1	แสดงรูปภาพที่เป็นอุปลักษณที่เกี่ยวกับคน ที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย.....	69
2	แสดงการเปรียบเทียบการใช้รูปภาพที่เป็นอุปลักษณคน ที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย.....	71

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 องค์ประกอบของรูปภาพตามทฤษฎีสัญลักษณ์.....	9
2 สามเหลี่ยมของออกเดนและริชาร์ด.....	10
3 แผนภาพแสดงมโนทัศน์คนเป็นสิ่งมีชีวิต.....	77
4 แผนภาพแสดงมโนทัศน์คนเป็นสิ่งไม่มีชีวิต.....	79

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษานอกจากเป็นเครื่องมือสำคัญที่มนุษย์ใช้ในการถ่ายทอดความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และประสบการณ์ของตนเองให้ผู้อื่นได้รับรู้เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน ยังใช้เพื่อเขียนบันทึก เหตุการณ์ ความคิด ความเชื่อต่างๆของสังคมเพื่อสืบทอดต่อไปยังคนรุ่นหลัง นอกจากนั้น ภาษายังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นความแตกต่างทางวัฒนธรรม ทั้งด้านความรู้ ความคิด และทัศนคติที่ถ่ายทอดกันมา ในแต่ละสังคม (ปรีชา ทิชีนพงศ์. 2523 : 163) ดังนั้น ในแต่ละชาติแต่ละสังคมมีภาษาเป็นของตนเอง เพื่อใช้ติดต่อสื่อสารและเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อให้รู้ว่าเป็นชาติเดียวกัน

การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายนั้นมีทั้งการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายโดยตรงตามรูปภาษา และการใช้ความหมายแฝง เช่น การใช้สำนวนที่ทำให้เห็นภาพที่ชัดเจนมากขึ้นกว่าการสื่อความหมายตรงๆ เนื่องจาก สำนวนมีความหมายโดยนัย หรือความหมายเชิงเปรียบเทียบ โดยส่วนใหญ่หาก สำนวนนั้นเป็นที่ยอมรับใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วไป คนฟังก็จะเข้าใจความหมายได้ทันที เช่น ถ้าผู้พูดพูดว่า “อ้วนเหมือนหมู” ผู้ฟังจะเข้าใจและเห็นภาพทันทีว่าอ้วนมาก แต่ถ้าสำนวนนั้นยังไม่เป็นที่แพร่หลายคนฟังก็อาจไม่เข้าใจหรือเข้าใจความหมายผิดก็ได้ เช่น “เขาเหมือนตู้เอทีเอ็มเคลื่อนที่ ” สำนวนนี้หมายถึง คนที่เราสามารถขอเงินจากเขาได้ตลอดเวลา โดยปกติคำว่า “ตู้เอทีเอ็ม” หมายถึง ตู้กดเงินอัตโนมัติ เมื่อเราต้องการเงินเมื่อใดก็สามารถหาตู้กดเงินได้โดยไม่ต้องไปธนาคาร ซึ่งหากผู้ฟังไม่ทราบว่ตู้เอทีเอ็ม คืออะไร ก็อาจไม่เข้าใจว่าทำไมจึงเปรียบคนเป็นตู้เอทีเอ็ม

การใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบนี้เราเรียกว่า “อุปลักษณ์” ซึ่งสามารถสะท้อนระบบมโนทัศน์ของคนในสังคมได้ ดังที่เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff; & Johnson. 1980: 4) กล่าวถึงอุปลักษณ์ว่า เป็นภาษาที่ใช้กันในชีวิตประจำวันในเชิงเปรียบเทียบและสามารถสะท้อนระบบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ เช่น TIME IS MONEY (เวลาเป็นเงินเป็นทอง) ARGUMENT IS WAR (การโต้แย้งเป็นสงคราม) หรือ LOVE IS A JOURNEY (ความรักคือการเดินทาง) เป็นต้น

จากตัวอย่างของสำนวนที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าสำนวนมีลักษณะเชิงเปรียบเทียบให้เห็นภาพ ดังคำจำกัดความในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546: 1187) ที่ให้ความหมายเกี่ยวกับสำนวนไว้ว่า “สำนวน” หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบทอดกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ เช่น สอนจะเข้ให้ว่ายน้ำ รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง

ในขณะที่ ภาษานวน (2538 : 1) กล่าวถึงสำนวนไว้ว่า คำพูดของมนุษย์เราไม่ว่าชาติใด ภาษาใด แยกออกได้กว้างๆ เป็นสองอย่างคือ 1. พูดตรงไปตรงมาตามภาษาธรรมดา สามารถเข้าใจได้ทันที และ 2. พูดเป็นชั้นเชิง ไม่ตรงไปตรงมา ซึ่งถ้าคำพูดนั้นมีใช้กันแพร่หลายทั่วไปคนฟังอาจเข้าใจความหมายทันที แต่ถ้าไม่แพร่หลาย คนฟังก็อาจไม่เข้าใจในทันที ต้องตีความก่อนจึงจะเข้าใจ หรือ บางทีอาจเกิดการตีความผิดหรือไม่เข้าใจเลยก็ได้ คำพูดที่เป็นชั้นเชิงนี้ เรียกว่า “สำนวน”

การศึกษาเรื่องสำนวนทำให้เราเข้าใจความรู้สึก ความคิด จิตใจ และอุดมคติของมนุษย์ ซึ่งที่มาของสำนวนต่างๆ โดยทั่วไปมักได้รับอิทธิพลมาจากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละชาติ แต่ละภาษา บางสำนวนอาจมาจากคำสั่งสอนหรือนิทานในศาสนา บางสำนวนอาจมาจากนิทานพื้นบ้าน ประวัติศาสตร์ รวมถึงงานวรรณกรรมในยุคต่างๆ ที่มีชื่อ ดังที่ ซาโมวาร ; พอร์เตอร์ ; และแมกเดเนี่ยล (Samovar; Porter; & Mcdaniel. 1995: 29) กล่าวว่า วัฒนธรรมสามารถเรียนรู้ได้ผ่านสำนวน เนื่องจากสำนวนเป็นการสื่อสารที่มีสีสัน เป็นภาษาที่มีชีวิต และแสดงถึงค่านิยมและความเชื่อของสมาชิกในวัฒนธรรมนั้นๆ อีกทั้งยังเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายเพราะสำนวนเป็นเพียงคำพูดสั้นๆ เพียงหนึ่งบรรทัดหรือสองบรรทัด สอดคล้องกับ รัชนี ซอโสตติกุล (2531: iii) ที่กล่าวไว้เกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาสำนวนว่า

สำนวนและสุภาษิตเป็นเสมือนกระจกเงาสะท้อนให้เห็นธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี ทัศนคติ ตำนาน นิทาน กีฬา การละเล่น ความประเพณี ทัศนคติเกี่ยวกับความดี ความชั่ว ความสุข ความทุกข์ ความรัก การแต่งงาน การทำงาน การพูด และอื่นๆ ของมนุษยชาติ แต่ละภาษา ฉะนั้นการศึกษาสำนวน สุภาษิตของแต่ละชาติทำให้เราได้เข้าใจธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของชาตินั้นๆ นอกเหนือจากความรู้เรื่องภาษา

สำนวนเป็นสื่อทางภาษาทางหนึ่งที่สามารถบอกถึงวัฒนธรรมของแต่ละสังคม และมีส่วนทำให้ผู้รับสารเข้าใจความหมายได้ง่ายขึ้นและเห็นภาพที่ผู้ส่งสารต้องการจะสื่อได้ชัดเจนขึ้น สำนวนต่างๆ นั้นมักจะเปรียบกับสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ ซึ่งอาจจะมาจากมูลเหตุที่แตกต่างกัน เช่น ธรรมชาติ ประเพณี ตำนาน สัตว์

อย่างไรก็ตาม การใช้สำนวนของแต่ละภาษาต่างมีวิธีใช้ที่แตกต่างกันออกไปตามเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมของแต่ละชาติ การใช้สำนวนในบางครั้งอาจเกิดการผิดพลาดหรือสื่อความหมายได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร เนื่องจากการขาดความรู้ ความเข้าใจในความหมายของสำนวนนั้นๆ เช่น ในภาษาฝรั่งเศส สำนวน “c'est un panier percé” (ตะกร้ารั่ว) หมายถึง คนที่ ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย หากเราไม่เข้าใจความหมายของสำนวนก็จะนึกว่าผู้พูดพูดถึง ตะกร้าที่มีรูรั่ว ใช้งานไม่ได้ หรือ ถ้าคนไทยใช้สำนวน “ขมื่นกับปูน” กับคนฝรั่งเศสเพื่อต้องการสื่อถึงคนที่ไม่ถูกกัน ก็อาจทำให้ผู้ฟังไม่เข้าใจได้ว่า เหตุใดพูด

ถึงขมึ้นกับปูน เนื่องจากในฝรั่งเศสไม่มีขมึ้นและปูน ดังนั้น ในการใช้สำนวนต่างประเทศเพื่อสื่อสารกับเจ้าของภาษานั้น ผู้ใช้ภาษาจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจในตัวภาษาและวัฒนธรรม รวมไปถึงวิธีการคิดของเจ้าของภาษานั้นๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันทั้งผู้พูดและผู้ฟัง

เมื่อศึกษา เปรียบเทียบสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย จะพบการใช้อุปลักษณ์ต่างๆ มากมาย ซึ่งมีทั้งการใช้คำที่นำมาเปรียบที่คล้ายคลึงกัน หรือแตกต่างกันตามแต่ละวัฒนธรรมของแต่ละภาษา เช่น “Le chat absent, les souris dansent” (แมวไม่อยู่ หนูเดินระบำ) เทียบเคียงกับสำนวนไทยได้ว่า “แมวไม่อยู่ หนูรำเริง” ทั้งสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยมีการนำสัตว์มาเปรียบกับคนเหมือนกัน โดยที่แมวหมายถึงผู้ที่มิอำนาจ ส่วนหนูหมายถึงผู้น้อยหรือผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ทั้งสองสำนวนนี้หมายถึงเมื่อผู้ใหญ่ไม่อยู่ ผู้น้อยก็จะเฮฮาว่าเริง เหมือนกับหนู ที่เวลาแมวไม่อยู่ก็จะออกมาวิ่งเล่นอย่างสนุกสนาน ไม่ต้องกลัวแมวมาวิ่งไล่ หรือ “s’entendre comme chien et chat” (เข้ากันเหมือนสุนัขกับแมว) เทียบเคียงกับสำนวนไทยได้ว่า “ขมึ้นกับปูน” ในสำนวนฝรั่งเศสมีการนำสัตว์มาเปรียบกับคนแต่ในสำนวนไทยนำพืชมาเปรียบกับคน ทั้งสองสำนวนหมายถึงคนสองคนที่ไม่ถูกกันเมื่อมาพบกันก็มักจะมีเรื่องกันทันที เปรียบเหมือนปูนกับขมึ้นผสมกันเข้าก็เกิดปฏิกิริยาเป็นสีแดง หรือ ขมึ้นไปทำลายฤทธิ์ของปูนให้อ่อนลง เช่นเดียวกับ สุนัขเมื่อมาเจอแมวก็กิ้งไล่กัด

จากการสังเกตเบื้องต้น ผู้วิจัยพบว่าสำนวนต่างๆ ทั้งในภาษาฝรั่งเศสและภาษาไทยมีการใช้ภาษาในเชิงอุปลักษณ์ที่เกี่ยวกับคนจำนวนมาก เพื่อพูดถึงหรืออธิบายลักษณะของคน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจและเห็นภาพได้ชัดเจน โดยที่ผู้พูดไม่จำเป็นต้องอธิบายยืดเยื้อ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า การศึกษาอุปลักษณ์ที่เกี่ยวกับคนนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจมากเพราะ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนภาษาฝรั่งเศส ซึ่งนับเป็นภาษาต่างประเทศที่มีผู้คนเลือกเรียนกันมากอีกภาษาหนึ่ง การศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ในการติดต่อสื่อสารกับชาวฝรั่งเศสและชนชาติอื่นๆ ที่ใช้ภาษาฝรั่งเศสในหลายประเทศทั่วโลก เนื่องจากจะทำให้ผู้ใช้ภาษาเข้าใจระบบโมโนทัศน์ของเจ้าของภาษามากขึ้น รวมไปถึงการเรียนรู้วัฒนธรรมของต่างชาติ หากเราไม่เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละชาติแต่ละภาษา อาจทำให้มีอุปสรรคในการสื่อสารได้ เนื่องจากผู้ฟังไม่เข้าใจในสิ่งที่ผู้พูดต้องการสื่อ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาอุปลักษณ์ที่เกี่ยวกับคนที่ใช้ในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยว่าสะท้อนมโนทัศน์เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน หรือต่างกันอย่างไร

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อวิเคราะห์ และเปรียบเทียบการ ใช้อุปลักษณ์ที่เกี่ยวกับคนที่พบ ในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

2. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนของคนในสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทย ที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ทำให้ทราบมโนทัศน์ต่างๆ เกี่ยวกับคนของคนในสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยที่มีทั้งเหมือนกันและต่างกันตามแต่ละวัฒนธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นได้จากสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการใช้สื่อสาร รวมถึงการนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนวิชาภาษาฝรั่งเศสต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะสำนวนที่มีความหมายเกี่ยวกับคน โดยคัดเลือก ข้อมูลจาก หนังสือสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยที่หาได้จากหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) หอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน) และศูนย์วิทยุทรัพยากร จำนวน 6 เล่มดังนี้

1. หนังสือการเทียบเคียงสำนวนไทยกับสำนวนฝรั่งเศส ของ ดารณี พุทธิรักษา
2. หนังสือคลังสำนวนฝรั่งเศส ของ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรา ศุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา
3. หนังสือสำนวนฝรั่งเศสควรรู้ ของ กาญจนา จิระกิตติการ
4. หนังสือสุภาษิตฝรั่งเศส ของ ช่อเบญจมาศ (กรีซังแตม)
5. หนังสือสุภาษิตและคำพังเพยภาษาฝรั่งเศส ของ สอางค์ มะลิกุล
6. หนังสือสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย ของ ดารณี พุทธิรักษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **อุปลักษณ์** หมายถึง การนำรูปภาพของสิ่งหนึ่งมาเปรียบกับอีกสิ่งหนึ่งที่มีลักษณะบางอย่างคล้ายคลึงกัน ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรมมาเปรียบกับสิ่งที่เป็นนามธรรม
2. **มโนทัศน์** หมายถึง หมายถึง ภาพหรือความคิดที่เกิดขึ้นในใจของผู้พูดและผู้ฟังที่มีต่อสิ่งต่างๆ ในโลกซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้และประสบการณ์
3. **อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์** หมายถึง การนำรูปภาพของสิ่งหนึ่งมาเปรียบกับอีกสิ่งหนึ่ง และมีการถ่ายทอดความหมายจากวงความหมายหนึ่งไปอีวงความหมายหนึ่งซึ่งสามารถสะท้อนระบบความคิดของผู้ใช้ภาษาได้และเป็นการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน
4. **สำนวน** หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่ใช้ในเชิงเปรียบเทียบและมีความหมายไม่ตรงตามตัว ซึ่งรวมถึงสุภาษิตและคำพังเพย

สัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย

1. ตัวอักษรหนา ใช้แสดงคำที่เป็นอุปสรรค
2. ตัวอักษรเอียง ใช้แสดงคำแปลภาษาฝรั่งเศสที่เป็นอุปสรรค
3. → ใช้แสดงการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางไปยังวงความหมายปลายทาง
4. [] ใช้แสดงคุณสมบัติทางความหมายของคำ

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยจากหนังสือ 6 เล่ม ดังได้กล่าวมาแล้ว
2. รวบรวมข้อมูลสำนวนฝรั่งเศสที่สามารถเทียบเคียงกับสำนวนไทยได้
3. คัดเลือกข้อมูลเฉพาะสำนวนที่มีความหมายเกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยจำนวน 37 สำนวน
4. จำแนกประเภทของอุปสรรคต่างๆ ที่เกี่ยวกับคนที่ปรากฏในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย
 5. วิเคราะห์และเปรียบเทียบการใช้อุปสรรคที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย
 - 5.1 เปรียบเทียบ การใช้อุปสรรคประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวกับคนใน สำนวนฝรั่งเศสกับสำนวนไทยโดยมีสิ่งที่น่าสนใจมาเปรียบเทียบเหมือนกัน
 - 5.2 เปรียบเทียบการใช้อุปสรรคประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวกับคนในสำนวนฝรั่งเศสกับสำนวนไทยโดยมีสิ่งที่น่าสนใจมาเปรียบเทียบเหมือนกันบางประการ
 - 5.3 เปรียบเทียบการใช้อุปสรรคประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวกับคนในสำนวนฝรั่งเศสกับสำนวนไทยโดยมีสิ่งที่น่าสนใจมาเปรียบเทียบต่างกัน
6. วิเคราะห์กระบวนการถ่ายโยงความหมายของอุปสรรค
7. วิเคราะห์ห้วงทัศน์เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย
8. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าและสรุปผลแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเปรียบเทียบอุปสรรคเชิงมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยนี้ใช้แนวคิดของทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive Semantics) ของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff & Johnson. 1987) เป็นพื้นฐานในการศึกษา

สมมติฐานในการวิจัย

ทั้งสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยมีการนำสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น สัตว์ อวัยวะ สิ่งของ อาหารมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบกับคน ซึ่งรูปภาพที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณที่เกี่ยวกับคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยนั้นมีทั้งเหมือนกันและต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive Semantics)
2. มโนทัศน์ (Concept)
3. อุปลักษณ์ (Metaphors)
4. ความหมายของสำนวน
5. สำนวนไทยและสำนวนต่างประเทศ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนวนไทยและสำนวนต่างประเทศ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณ์

1. ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน (Cognitive Semantics)

ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน เป็นทฤษฎีที่ศึกษาด้านความหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิดของมนุษย์ เลคอฟ ฟีได้กล่าวถึง แนวคิดของทฤษฎีนี้ไว้ว่า ภาษาสามารถสะท้อนการมองโลกและการรับรู้รวมถึงประสบการณ์ต่างๆ ของมนุษย์ทั้งประสบการณ์ทางร่างกาย ประสบการณ์ทางประสาทสัมผัสต่างๆ ประสบการณ์ทางอารมณ์ความรู้สึกและประสบการณ์ทางสังคม ดังนั้น การศึกษาความหมายจำเป็นต้องนำประสบการณ์มาศึกษาด้วยเนื่องจากความหมายไม่สามารถแยกออกจากประสบการณ์ได้

คำกล่าวนี้สอดคล้องกับคำอธิบายของสวีตเซอร์ (Sweetser. 1990: 1-2) ที่กล่าวว่า ภาษาไม่ได้มีความสัมพันธ์กับวัตถุหรือความเป็นจริงในโลก (real world) โดยตรงแต่การรับรู้และการเข้าใจโลกของมนุษย์เป็นพื้นฐานของโครงสร้างทางภาษาของมนุษย์ นอกจากนี้ ภาษามีกฎเกณฑ์และเกี่ยวข้องกับระบบความคิดของมนุษย์ อรรถศาสตร์ปริชานจึงมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาในเรื่องดังกล่าวโดยมองว่าระบบความคิดของมนุษย์เป็นผลมาจากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน จึงได้นำแนวคิดนี้มาเป็นพื้นฐานในการศึกษาความหมาย ของกริยาแสดงความรู้สึก (perception verbs) เช่น การมอง (see), การได้ยิน (hear), การได้กลิ่น (smell), การลิ้มรส (taste) และ ความรู้สึก (feel) และพบว่า คำศัพท์ของการรับรู้ทางร่างกายแสดงให้เห็นการเชื่อมโยงของระบบเชิงเปรียบเทียบระหว่างคำศัพท์ที่เป็นส่วนของอวัยวะกับคำศัพท์ที่เกิดขึ้นภายในใจ

ส่วนเลคอฟฟ์ (Lakoff. 1987: 149) เชื่อว่าความคิดเป็นตัวกำกับการใช้ภาษาของคนในสังคม โดยกล่าวถึงอุปลักษณ์ที่เกิดจากการนำเอาประสบการณ์ที่มีอยู่หรือสิ่งที่คุ้นเคยมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ๆ หรือสิ่งที่ยังไม่คุ้นเคย ดังนั้นการใช้อุปลักษณ์ของคนในสังคมต่างๆ สามารถสะท้อนให้เห็นระบบความคิดของคนในสังคมนั้นๆ ได้

การศึกษาความหมายตามแนววรรคศาสตร์ปริชานนี้ต้องพิจารณาองค์ประกอบขั้นพื้นฐานที่สำคัญ 2 ประการ (Lakoff. 1987) ได้แก่

1. ความคิดขั้นพื้นฐานของมนุษย์ (Basic-level) เป็นผลมาจากการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ซึ่งประสบการณ์ในเรื่องต่างๆ ของมนุษย์จะถูกกำหนดโครงสร้างอยู่ที่ระดับนี้ เช่น เมื่อมนุษย์มองเห็นสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็จะนำระดับความคิดขั้นพื้นฐาน นั้นมาใช้เรียกวัตถุที่เห็น โดยสมาชิกในแต่ละกลุ่มพื้นฐานจะมีคุณสมบัติหรือลักษณะร่วมที่เป็นสากล เช่น เมื่อได้ยินคำว่า “แก้อ้อ” มนุษย์จะสร้างภาพในความคิดว่าเป็นแก้อ้อทั่วไป มี 4 ขา และไม่ได้มีลักษณะพิเศษใดๆ อีกทั้งระดับนี้ยังเป็นระดับที่แยกแยะความแตกต่างของสิ่งต่างๆ ได้อย่างชัดเจน เช่น ความแตกต่างของ โต๊ะกับแก้อ้อ รวมถึงสามารถแยกความแตกต่างระหว่างสัตว์ประเภทต่างๆ ได้ เช่น ความแตกต่างระหว่างเสือกกับช้าง นอกจากนี้วัฒนธรรมและสถานการณ์แวดล้อมก็เป็นปัจจัยสำคัญต่อความคิดขั้นนี้ เช่น การแยกแยะความแตกต่างของสีที่ต่างกันในแต่ละวัฒนธรรม เช่น สังคมหนึ่งมีชื่อเรียกสีเพียงสองสี ในขณะที่อีกสังคมหนึ่งมีชื่อเรียกสีมากกว่าสองสี

2. ผังภาพ (Image-Schema) เป็นรูปแบบความคิดซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ของมนุษย์ เช่น ความคิดว่าร่างกายคนเราเปรียบเป็นภาชนะ ในขณะที่ตัวเราเองเปรียบเป็นสิ่งที่ถูกบรรจุอยู่ในภาชนะอื่นๆ (BODY IS CONTAINER) ตัวอย่างเช่น เข้าไปในห้อง ออกไปจากห้อง เป็นต้น คำว่า “เข้า” และ “ออก” เป็นคำที่แสดงให้เห็นความคิดว่าตัวเราเปรียบเป็นสิ่งที่ถูกบรรจุอยู่ในภาชนะอื่น หรือหายใจเข้าและหายใจออก ซึ่งการใช้ “เข้า” และ “ออก” นี้แสดงให้เห็นโครงสร้างทางความคิดของผู้ใช้ภาษาว่าร่างกายเป็นภาชนะและมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งสามารถเข้ามาหรือออกจากตัวเราได้

นอกจากนี้ อุนเงอเรอร์และชมิท (Ungerer; & Schmid. 1996: 127) กล่าวถึงความคิดขั้นพื้นฐานและความคิดที่สะท้อนออกมาเป็นภาพที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ของมนุษย์กับโลกภายนอก และได้อธิบายถึงแนวทางสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. แนวคิดด้านประสบการณ์ (Experiential View) ที่มองว่าในการอธิบายภาษาควรนำเอาภาษาที่เกิดขึ้นจริงมาวิเคราะห์ ซึ่งแนวคิดนี้สามารถอธิบายลักษณะการใช้ภาษาของมนุษย์ได้ เช่น เมื่อพูดถึงรถยนต์ บางคนอาจกล่าวถึงรถยนต์ว่าเป็นพาหนะ มีสี่ล้อ มีประตู ในขณะที่บางคนอาจนึกถึงความสะดวกสบาย ความรวดเร็ว สำหรับบางคนที่เคยประสบอุบัติเหตุ อาจนึกถึงบาดแผลหรือ

อันตรรายได้ การที่ผู้ใช้ภาษาแต่ละคนให้คำนิยามของสิ่งเดียวกันแตกต่างกันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่แตกต่างกันของแต่ละคนซึ่งสะท้อนออกมาในรูปของการใช้ภาษา

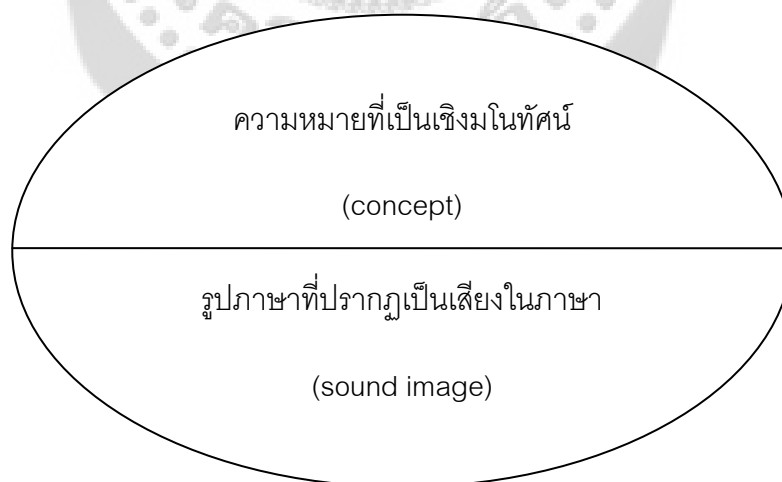
2. แนวคิดด้านความเด่นในการรับรู้ (Prominence View) แนวคิดนี้ช่วยอธิบายการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลในแต่ละเหตุการณ์ เช่น เมื่อผู้พูดต้องการบรรยายภาพบ้านหลังหนึ่งที่มีต้นไม้อยู่ข้างหน้าบ้าน สามารถพูดได้ 2 ลักษณะ คือ ต้นไม้อยู่หน้าบ้าน หรือ บ้านอยู่หลังต้นไม้ ขึ้นอยู่กับว่าผู้พูดเห็นสิ่งใดเด่นกว่าก็จะพูดสิ่งนั้นขึ้นมาก่อน

3. แนวคิดด้านความใส่ใจ (Attentional View) เป็นแนวคิดที่นำไปสู่จุดเด่นของเหตุการณ์เพื่อดึงดูดให้เกิดความสนใจ เช่น รถชนต้นไม้ ถึงแม้ว่าจะมีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นก่อนที่รถจะชนต้นไม้ อย่างเช่น รถยางแตกหรือรถไถลออกนอกเส้นทาง แต่เหตุการณ์เหล่านั้นไม่น่าสนใจหรือไม่ดึงดูดความสนใจได้เท่ากับรถชนต้นไม้ ดังนั้นผู้พูดจึงยกเอาเหตุการณ์ตอนที่รถชนต้นไม้มาพูดถึง

จากข้อความข้างต้นเห็นได้ว่า ทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชานเป็นการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิดของมนุษย์

2. มโนทัศน์ (Concept)

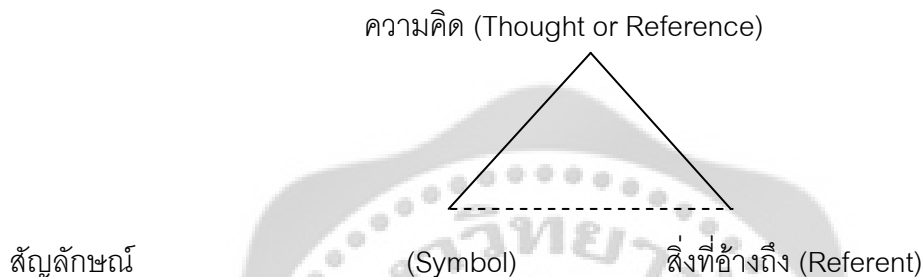
ในการใช้นภาษานั้นสามารถสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้โดยการถ่ายทอดความคิดหรือประสบการณ์นั้นผ่านรูปภาษา ดังที่ เดอ โซซูร์ (อ้างอิงจากอุษา พฤตชัยวิบูลย์. 2544: 19-20) อธิบายเรื่องรูปภาษาว่า มีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือรูปที่เป็นเสียง (sound image) และความหมายที่เป็นมโนทัศน์ (concept) ดังรูป

ภาพประกอบ 1 องค์ประกอบของรูปภาษาตามทฤษฎีสัญลักษณ์

ที่มา : อุษา พฤตชัยวิบูลย์. (2544). การศึกษาอุปลักษณ์เรื่องการเมืองในภาษาไทยตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน. หน้า 19-20.

ความหมายของมโนทัศน์ตามความหมายของเดอ ไชซูร์ ที่ให้ไว้ในทฤษฎีสัญลักษณ์ (Sign Theory) คือ ภาพสะท้อนของความคิดที่มนุษย์มีต่อวัตถุต่างๆที่มนุษย์กล่าวถึง ซึ่งสอดคล้องกับ ออกเดนและริชาร์ด (Ogden; & Richards. 1972: 11) ที่กล่าวว่า ความหมายของคำเป็นความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาพและความคิดที่อ้างอิงกัน โดยคำมีความหมายผ่านมโนทัศน์ ซึ่งเป็นความคิด ความรู้ ความเข้าใจของเจ้าของภาษา ที่นำรูปภาพที่มีความหมายตามมโนทัศน์มาอ้างอิง ภาพแท้จริงที่ปรากฏบนโลก ดังจะเห็นได้ดังรูป

ภาพประกอบที่ 2 สามเหลี่ยมของออกเดน และริชาร์ด

ที่มา : Ogden, C. K., and Richards, I.A. (1972). *The Meaning of Meaning: A Study of the Influence of Language upon Thought and of the Science of Symbolism*. P. 11.

ความคิด (Thought) หมายถึง มโนทัศน์ สัญลักษณ์ (Symbol) หมายถึง รูปภาพซึ่งอาจเป็นคำหรือประโยค และสิ่งที่อ้างอิง (referent) หมายถึง วัตถุที่อยู่ในโลก จะเห็นได้ว่าไม่มีการเชื่อมโยงระหว่างสัญลักษณ์กับสิ่งที่อ้างอิงโดยตรง ซึ่งแสดงว่ารูปภาพอาจไม่เกี่ยวข้องกันกับโลกแห่งความเป็นจริงของมนุษย์ จึงให้เส้นประแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาพกับสิ่งที่อ้างอิง (Ogden; & Richards. 1972: 11)

อย่างไรก็ตาม สรรพสิ่งทุกอย่างในโลก ย่อม มีลักษณะหรือคุณสมบัติของสรรพสิ่งทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน ทำให้มีการจัดกลุ่มและตัวแทนทางความคิดของกลุ่ม ซึ่งตัวแทนทางความคิดนี้เรียกว่า “มโนทัศน์” เช่น เมื่อได้ยินคำว่า “แมว” มโนทัศน์ของคำว่าแมว เราจะนึกถึงลักษณะต่างๆ ของแมว เช่น มีสีขา มีหนวด เป็นต้น (McShane. 1991: 124)

เช่นเดียวกับ แจ็คเคนดอฟ (Jackendoff. 1992 อ้างถึงในอุษา พุฒิชัยวิบูลย์. 2544: 21) ที่กล่าวถึงมโนทัศน์ว่าเป็นตัวแทนของความคิดที่เป็นความหมายในการใช้ภาษา และอธิบายเพิ่มเติมถึงมโนทัศน์ในภาษาทั่วไปว่า มี 2 ลักษณะ ได้แก่

1. ความคิดที่มีต่อสิ่งที่มีอยู่ในโลก เช่น มโนทัศน์เรื่องมวลสารของนิวตัน ซึ่งเป็นสิ่งที่พูดถึงกันแม้จะไม่มีใครรู้หรือจับต้องได้

2. ความคิดที่มีต่อสิ่งที่อยู่ในความคิดของคนๆหนึ่ง เป็นของส่วนตัวของแต่ละบุคคลและเป็นผลจากจินตนาการที่แสดงออกโดยสื่อสารทางภาษา ทำทาง วาดรูป หรือในลักษณะต่างๆ

ในขณะที่อุทุมพร มีเจริญ (2542 : 193) กล่าวถึงมโนทัศน์ว่าเป็นความเข้าใจและความคิดขั้นสุดท้ายของคนๆหนึ่งที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งความเข้าใจและความคิดนั้นเป็นนามธรรมและเป็นข้อสรุปเกี่ยวกับเรื่องนั้นในระยะหนึ่งหรือตลอดไป

นอกจากนี้ยังมีมโนทัศน์ที่ได้จากรูปภาษาในเชิงเปรียบเทียบที่สะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาในแต่ละสังคมซึ่งมาจากรูปภาษาที่มีการสนทนาในชีวิตประจำวัน ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์” ซึ่งระบบมโนทัศน์ประกอบไปด้วยการรับรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ ที่สัมพันธ์กับประสบการณ์ที่อยู่แวดล้อมของผู้ใช้ภาษาและมีบทบาทสำคัญในการกำหนดความหมายต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน (Lakoff; & Johnson. 1980)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า มโนทัศน์ หมายถึง ความคิดที่เกิดขึ้นที่เกิดขึ้นในใจของมนุษย์ เป็นความรู้ความเข้าใจของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่างๆในโลก อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการดำรงชีวิตของแต่ละบุคคลและอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์เป็นรูปภาษาที่ใช้ในการเปรียบเทียบ ที่สะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาในสังคมได้จากรูปภาษาที่มีการสนทนาในชีวิตประจำวัน

3. อุปลักษณ์ (Metaphors)

อุปลักษณ์ คือ การนำคำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบโดยการนำรูปภาษาที่อ้างถึงสิ่งหนึ่งมาใช้อ้างถึงอีกสิ่งหนึ่ง การอธิบายอุปลักษณ์แบ่งออกเป็น 2 แนวได้แก่ 1. การอธิบายอุปลักษณ์ในเชิงภาษาและภาษาศาสตร์ และ 2. การอธิบายอุปลักษณ์ตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริชาน (อ้างอิงจาก อุษา พฤทธิชัยวิบูลย์. 2544: 12)

3.1 การอธิบายอุปลักษณ์ในเชิงภาษาและภาษาศาสตร์

อุปลักษณ์ หรือที่รู้จักกันว่า “คำอุปมา” “อุปมา” หรือ “โวหารอุปลักษณ์” คือ การเปรียบเทียบของ 2 สิ่ง ที่มีลักษณะบางอย่างคล้ายคลึงกัน โดยการนำสิ่งหนึ่งมาใช้เปรียบกับอีกสิ่งหนึ่ง (โชคชัย ห่วงถนอม. 2548: 10; ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. 2523: 212-213; Ullmann. 1962: 213; Ungerer; & Schmid. 1996: 116) ซึ่งประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ 1. สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (tenor) หมายถึง ความคิดที่ต้องการนำเสนอ และ 2. สิ่งที่น่ามาเปรียบหรือแบบเปรียบ (vehicle) หมายถึง สิ่งที่ใช้สื่อให้เห็นความคิดนั้น เช่น “ความรักเหมือนดังยาขม ” ถึงแม้ว่ายาขมจะมีประโยชน์แต่

คนส่วนใหญ่ก็หลีกเลี่ยงไม่ยากกินสิ่งที่มึรสขม ซึ่งรสขมเปรียบได้กับความผิดหวังที่คนไม่ยากเจอ ดังนั้นความรักเหมือนยาขมจึงเปรียบได้กับความรักที่ผิดหวัง (Ullmann. 1962: 213)

อย่างไรก็ตาม ความหมายของอุปลักษณ์จะไม่บอกความหมายอย่างตรงไปตรงมาตามตัวอักษร แต่จะแฝงไว้ด้วยความหมายโดยนัยและมักมีการถ่ายโยงความหมายจากความหมายหนึ่งไปยังอีกความหมายหนึ่ง ซึ่งทั้งความหมายเดิมและความหมายใหม่จะต้องมีความสัมพันธ์ทางความหมาย (ประสิทธิ์ กาศย์กลอน. 2523: 212-213; พระยาอนุমানราชชน. 2499: 239-241) อย่างไรก็ตาม หากสิ่งที่ถูกเปรียบและสิ่งที่นำมาเปรียบมีความคล้ายคลึงกันมากเท่าไรประสิทธิภาพในการเปรียบจะยิ่งมีน้อยลงเท่านั้น เช่น การเปรียบเทียบดอกไม้ชนิดหนึ่งกับดอกไม้ชนิดหนึ่งย่อมไม่น่าสนใจ แต่หากเปรียบเทียบดอกไม้กับมนุษย์จะทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังสนใจมากขึ้นว่าทั้งสองส่วนนำมาเปรียบเทียบกันได้อย่างไร (Richards. 1935 อ้างถึงใน Ullmann. 1962: 214)

ในขณะที่สุริยา รัตนกุล (2544: 122-123) และอุษา พฤตชัยวิบูลย์ (2544: 10-11) ได้กล่าวถึงความหมายที่เกิดจากการเปรียบเทียบว่า เป็นความหมายที่เกิดจากการนำความหมายประจำรูปมาใช้ในเชิงเปรียบเทียบโดยนำสิ่งที่มีลักษณะบางอย่างใกล้เคียงกับความคิดที่เราจะสื่อมาเปรียบเทียบการใช้ความหมายเปรียบส่วนใหญ่จะไม่มี ความหมายที่ตรงไปตรงมาตามตัวอักษร แต่จะเป็นการเปรียบกับคุณสมบัติบางอย่างของความหมายหลักโดยอิงความหมายหลักไว้เป็นแนวยึด เช่น ความหมายเปรียบของคำว่า “เกลือก” หมายถึง คนที่มีอุปนิสัยเค็ม ไม่ยอมเสียเปรียบใคร จะเอาให้มาก ยอมเสียเปรียบแต่น้อยหรือไม่ยอมเสียอะไรให้ใครเลย นอกจากนี้ ความหมายเปรียบเทียบยังเป็นการขยายความหมายออกไปจากความหมายเดิมของคำ โดยเป็นการขยายความหมายที่เกี่ยวข้องกับแวดวงความหมายที่แตกต่างกัน และเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างความหมายพื้นฐาน และความหมายเปรียบเทียบ โดยรับรู้ความหมายได้จากองค์ประกอบความหมายของคำ (สุภา อังกระวรรณท์. 2527: 57; อุษา พฤตชัยวิบูลย์. 2544: 11; อ้างอิงจาก Nida. 1975: 126) เช่น

That guy's a dog.

(Nida. 1975: 126)

คำว่า “สุนัข” (dog) ในตัวอย่างข้างต้น ไม่ได้หมายถึง สัตว์สี่เท้า แต่มีความหมายว่าน่ารังเกียจและไร้ค่า เป็นต้น การที่นำคำว่า “สุนัข” มาใช้ในความหมายนี้เป็นผลมาจากการเชื่อมโยงระหว่างคำว่า “สุนัข” และลักษณะของมัน ทำให้เกิดความหมายเปรียบของคำว่า “สุนัข” เพื่อแสดงลักษณะของคน

ส่วน เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ (2539 : 304-305) อธิบายเพิ่มเติมในประเด็นนี้ว่า เป็นการปรับลักษณะร่วมของความหมายที่แต่ละคำมีอยู่มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบ หรือนำสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาเปรียบเทียบกับลักษณะร่วมของความหมายของแต่ละคำ เช่น คำว่า “หน้า” มีการปรับลักษณะร่วม

ของความหมายที่แสดงว่า เป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบที่แสดงเกียรติยศและการยอมรับจากผู้อื่น เช่น “ขายหน้า”

นอกจากนั้น การใช้อุปลักษณ์ ส่วนใหญ่เรามักใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรมมาอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมให้ผู้รับสารเข้าใจในสิ่งที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อได้ง่ายขึ้นเพราะเกิดภาพหรือเกิดความรู้สึกร่วมกับผู้ส่งสาร เช่น คำว่า “ดำ” ที่ถูกนำไปเปรียบเทียบกับสิ่งที่ไม่ดี เช่น ในกรณีที่จะอธิบายคำว่า “ใจร้ายหรือทุจริต” ซึ่งอธิบายให้เห็นด้วยตาไม่ได้ ก็นำคำว่า “ดำ” และ “คด” มาใช้เปรียบเทียบว่า “ใจดำ” “คนคด” (ปรีชา ช้างขวัญยืน. 2517: 69; พระยาอนูมานราชชน. 2499: 239-241) ซึ่งการอธิบายอุปลักษณ์ในเชิงภาษาและภาษาศาสตร์ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาอุปลักษณ์ที่นำไปใช้ในเชิงวรรณคดี เพื่อถ่ายทอดอารมณ์หรือบทบาทไปยังผู้รับสารให้มีความรู้สึกทางสุนทรียภาพ (โชคชัย ห่วงถนอม. 2548: 10)

3.2 การอธิบายอุปลักษณ์ตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์ปรีชา

ในการศึกษาอุปลักษณ์ในเชิงอรรถศาสตร์ปรีชานี้จะแตกต่างจากการอธิบายอุปลักษณ์ในเชิงภาษา เนื่องจากอุปลักษณ์ในเชิงอรรถศาสตร์ปรีชาไม่ใช่แค่การนำคำไปใช้ในการเปรียบเทียบเท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องของการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบความคิดและมโนทัศน์ของมนุษย์ในแต่ละสังคมด้วยและผู้ที่เสนอแนวคิดนี้ได้แก่ เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff; & Johnson. 1980) ที่กล่าวถึงอุปลักษณ์ว่า เป็นภาษาที่ใช้กันในชีวิตประจำวันในเชิงเปรียบเทียบและเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบความคิดโดยตรง

เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff; & Johnson. 1980) ยังได้ยกตัวอย่างการศึกษาการใช้ภาษาของคนในสังคมที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ ที่แสดงให้เห็นว่าภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันนั้นเป็นอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ เช่น TIME IS MONEY (เวลาเป็นเงิน)

You're wasting my time.

The gadget will save you hours.

I don't have the time to give you.

How do you spend your time these days?

That flat tire cost me an hour.

I've invested a lot of time in her.

(Lakoff; & Johnson. 1980: 7-8)

จากตัวอย่างเห็นได้ว่า ผู้ใช้ภาษาอังกฤษจะนำคำศัพท์ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับเงิน เช่น waste, save, have, spend, cost, invest มาใช้เมื่อพูดถึงเวลา เนื่องจากในระบบความคิดของพวกเขาเห็นว่าเวลาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะมีการนำคำที่ใช้กับเงินหรือทองซึ่งเป็นของที่มีค่ามาใช้กับเวลา นอกจากนี้อุปลักษณะยังมีอิทธิพลต่อระบบความคิดและจัดโครงสร้างระบบความคิดของมนุษย์ด้วย ในการใช้ภาษานั้นมักเกิดขึ้นโดยธรรมชาติและมาจากประสบการณ์ของผู้ใช้ภาษานั้นซึ่งมโนทัศน์หนึ่งสามารถกำหนดอีกมโนทัศน์ได้โดยการโยงความหมาย (Mapping) จากวงความหมายต้นทาง (Source domain) ไปยังวงความหมายปลายทาง (Target domain) โดยทั่วไปแล้ววงความหมายต้นทางมักเป็นรูปธรรมและวงความหมายปลายทางมักเป็นนามธรรม (Lakoff; & Johnson. 1980: 24-25; Claudi; Heine; & Hünemeyer. 1991: 34) เช่น LOVE IS JOURNEY เป็นการเปรียบเทียบความรักกับการเดินทางโดยมีการโยงความหมายจากวงความหมายต้นทาง คือ journey (การเดินทาง) ไปยังวงความหมายปลายทาง คือ love (ความรัก)

4. ความหมายของสำนวน

สำนวน หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว ก็นความกว้าง ลึกซึ่งมีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมาย เป็นนัย และเป็นความหมายเชิงอุปมาเปรียบเทียบ เช่น สอนจะเข้าให้ว่ายน้ำ ร้าไม่ดีโทษปีโทษกลอง และยังรวมถึง คำคม สุภาษิตคำพังเพย คำขวัญ โวหาร หรือคำกล่าวต่างๆ ที่เป็นข้อความที่มีความหมายโดยนัย (ประเทือง คล้ายสุวรรณ . 2527: 1; ราชบัณฑิตยสถาน . 2546: 1187) โดยมีแบบของการเปรียบเทียบ ในโครงสร้างทางความหมายของสำนวน 2 แบบ (ดิเรกชัย มหัทธนะสิน. 2529: 46-55) คือ

1. แบบที่ปรากฏทั้งสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบและแบบเปรียบเทียบ ถ้อยคำสำนวนที่ปรากฏทั้งสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบและแบบเปรียบเทียบในโครงสร้างผิวนั้นมาจากโครงสร้างทางความหมาย ซึ่งประกอบด้วยส่วนประกอบ 2 ส่วนคือ

ก. สิ่งที่ถูกเปรียบเทียบ (tenor) คือ ความคิดหรือสิ่งที่เราต้องการนำมาเสนอหรือเปรียบเทียบ

ข. แบบเปรียบเทียบ (vehicle) คือ สิ่งที่เราใช้ให้เห็นความคิดหรือสิ่งที่นำมาเป็นแบบของการเปรียบเทียบ แบบเปรียบเทียบจะมีลักษณะที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ

2. แบบที่ปรากฏเฉพาะแบบเปรียบเทียบ ถ้อยคำสำนวนที่ปรากฏเฉพาะแบบเปรียบเทียบในโครงสร้างผิวนั้นมาจากโครงสร้างทางความหมาย ซึ่งประกอบด้วยส่วนประกอบ 2 ส่วน คือสิ่งที่ถูกเปรียบเทียบและแบบเปรียบเทียบ แต่ผ่านกระบวนการสรรคำแบบการลด การเพิ่ม และการสัมผัส ทำให้ปรากฏเฉพาะแบบเปรียบเทียบเท่านั้น เช่น ลูกนกถูกลูกกา

จากการให้คำจำกัดความดังกล่าว พอสรุปได้ว่า สำนวน หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้สื่อสารเพื่ออบรมสั่งสอนหรือเปรียบเทียบ โดยไม่กล่าวอย่างตรงไปตรงมาแต่มีความหมายแฝงไว้ ผู้ฟังต้องมีความรู้หรือประสบการณ์ จึงจะเข้าใจความหมายที่แฝงอยู่ได้ นอกจากนี้ สำนวนยังรวมถึงสุภาษิต คำพังเพยและคำคมด้วย

5. สำนวนไทยและสำนวนต่างประเทศ

สำนวนในภาษาต่างๆ นั้น เริ่มต้นมาจากการสื่อสารกันอย่างแพร่หลายของคนในชุมชน ซึ่งที่มาของสำนวนต่างๆ ส่วนใหญ่นั้นได้รับอิทธิพลมาจากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของแต่ละชุมชน บางสำนวนได้มาจากนิทานพื้นบ้าน นิทานปรัมปรา ประวัติศาสตร์ รวมถึงงานวรรณกรรมต่างๆ (กาญจนา จิระกิตติการ. 2542: 7) ดังนั้น ในการเรียนภาษาต่างประเทศ ผู้เรียนควรให้ความสนใจภาษาพูดและคำพังเพยของภาษานั้นๆ ด้วยเพราะภาษาพูดและคำพังเพยนับเป็นสมบัติสำคัญของภาษาที่จะทำให้เราเข้าใจความรู้สึกนึกคิด จิตใจ รวมถึงอุดมคติของเจ้าของภาษา นอกจากนั้น อาจได้ข้อคิดและคติธรรมมาเพิ่มพูนสติปัญญาด้วย เนื่องจากลักษณะที่เป็นรากฐานของมนุษย์ที่ถึงแม้จะต่างชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม แต่ก็มิได้แตกต่างกันมากนัก (ศาสตราจารย์ ดร.วิทย์ ศิวะศรยานนท์ ; และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบัติ จำปาเงิน อ่างถึงใน รัชนี้ ซอโสติกุล. 2550: 7-8)

นอกจากนี้ ดารณี พุทธิรักษา (2532 : 1-4) ได้กล่าวถึงสำนวนไทยและสำนวนฝรั่งเศส ว่า สำนวนไทยและสำนวนฝรั่งเศส มีทั้งที่เหมือนกันทั้งกลุ่มคำและความหมาย สามารถแปลคำต่อคำได้ เช่น ตาโตกว่าท้อง เทียบเคียงกับสำนวนฝรั่งเศสได้ว่า *Avoir les yeux plus grands que le ventre* อย่างไรก็ตาม บางสำนวนมีความหมายเหมือนกันแต่แปลตรงตัวไม่ได้ เพราะแต่ละสังคมมีวิธีมองที่แตกต่างกัน เช่น สามวันจากนารีเป็นอื่น เทียบเคียงกับสำนวนฝรั่งเศสได้ว่า *Loin des yeux loin du coeur* นอกจากนี้ ยังมีบางสำนวนที่มีภาพและความหมายที่ตรงกัน เช่น แมวไม่อยู่ หนูร่าเริง เทียบเคียงกับสำนวนฝรั่งเศสได้ว่า *Le chat parti, les souris dansent* โดยส่วนใหญ่แล้วสำนวนไทยและสำนวนฝรั่งเศส มักมีความหมายเหมือนกัน แต่มีการเปรียบเทียบโดยใช้สิ่งเปรียบเทียบที่ต่างกัน ทำให้เห็นภาพต่างกัน เนื่องจากสังคมไทยและสังคมฝรั่งเศส มีความแตกต่างกันในด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิธีการคิดและโลกทัศน์

ในขณะที่จรัสพรรณ จารุตุล (2538: 95-103) กล่าวถึงสำนวนและสุภาษิต รวมถึงคำอุปมาอุปมัยที่เกี่ยวกับสัตว์ในภาษาฝรั่งเศสว่ามีอยู่มากมาย ซึ่งมาจากการสังเกตอุปนิสัยของสัตว์เหล่านั้นมาพูดจนเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ และนำมาใช้เปรียบเทียบ กระทบกระทั่งเปรียบเทียบเปรยหรือสั่งสอน บางสำนวนสามารถตีความเป็นภาษาไทยได้โดยง่าย ไม่ซับซ้อนในการแปล โดยนำอุปนิสัยและความจริงของสัตว์มาเชื่อมโยง แต่ยังมีอีกหลายสำนวนที่เมื่อแปลตรงตัวแล้วก็ไม่เข้าใจ

ความหมายว่าเกี่ยวกับสัตว์ที่อ้างถึงได้อย่างไร ซึ่งการวิเคราะห์ที่มาพร้อมอธิบายความหมายของสำนวนจะช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจภาษาฝรั่งเศสได้ดีซึ่งยิ่งขึ้นและช่วยให้ผู้เรียนจดจำสำนวนเหล่านั้นได้ดียิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาการศึกษาสำนวนไม่เพียงทำให้เราเรียนรู้เรื่องของภาษาเท่านั้น แต่ยังทำให้เราได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชาติต่างๆ มากขึ้นด้วย

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนวนไทยและสำนวนต่างประเทศ

มีผู้ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบสำนวนไทยกับสำนวนต่างประเทศเป็นจำนวนมาก เช่น ฉิน หยง หลิน (2526) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่ประกอบด้วยคำ 4 คำ แลนดรู ลอสฟิน กิวก้า (2545) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนโรมานีและสำนวนไทย วุฒิ กิม จี (2550) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนเวียดนามกับสำนวนไทย และ ฮิเดโอะ ฮิราโนะ (2550) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์สี่เท้า เป็นต้น ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ในการเปรียบเทียบความหมายของสำนวนต่างประเทศและสำนวนไทย พบว่า สำนวนต่างประเทศสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท คือ ประเภทที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนกัน ประเภทที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบต่างกันบางประการ และประเภทที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบต่างกัน โดยที่สำนวนต่างประเทศที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกันกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนกันบางประการมีจำนวนมากที่สุด รองลงมา คือ สำนวนต่างประเทศที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกันกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบต่างกันโดยสิ้นเชิง และที่พบน้อยที่สุด ได้แก่ สำนวนต่างประเทศที่มีความหมายตรงกันหรือคล้ายคลึงกันกับสำนวนไทย และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนกัน ส่วนผลการศึกษาภาพสะท้อนทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจากสำนวนต่างประเทศและสำนวนไทย พบว่า ทั้งสำนวนต่างประเทศและสำนวนไทยต่างสะท้อนให้เห็นสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและทัศนคติเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ของคนในชาติต่างๆ และคนไทยซึ่งมีทั้งเหมือนและแตกต่างกัน

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคณ์

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปสรรคณ์เชิงมโนทัศน์นั้น มีผู้ศึกษาวิจัยเป็นจำนวนมาก เช่น สินีนาฏ วัฒนสุข (2549) ที่ศึกษา อุปสรรคณ์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย พบมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มีต่ออารมณ์รักว่า อารมณ์รักเป็นสิ่งมีชีวิต อารมณ์รักเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต อารมณ์รักเป็นธรรมชาติ อารมณ์รักเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ อารมณ์รักเป็นการเดินทาง อารมณ์รักเป็น

การเจ็บป่วย อารมณ์รักเป็นการเรียน อารมณ์รักเป็นการแข่งขัน อารมณ์รักเป็นธุรกิจ อารมณ์รักเป็นการแสดง อารมณ์รักเป็นการพนัน และอารมณ์รักเป็นการกระทำ การเปรียบอุปลักษณณ์ความรักกับธรรมชาติยังพบในงานของนวรรตน์ เลิศสกุลณี; ปาวิदार ภควันต์; และ ยศกร สิทธิศักดิ์ไพบุลย์ (2550) ที่ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์อุปลักษณณ์ความรักในบทเพลงของ มาราย แครี่ เพื่อศึกษาภาพสะท้อนทางด้านสังคมและวัฒนธรรม พบมโนทัศน์ที่ใช้เปรียบกับความรักทั้งสิ้น 11 มโนทัศน์ โดยมีการเปรียบความรักกับธรรมชาติและร่างกายมากที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนอเมริกันว่ามองความรักเป็นทรัพยากรทางธรรมชาติ และความรักเป็นส่วนต่างๆของร่างกายมากที่สุด นอกจากนี้ยังพบการใช้อุปลักษณณ์เปรียบเทียบผู้หญิงกับธรรมชาติในงานของ มิรินด้า บุรรุ่งโรจน์ (2548) ที่ศึกษาเรื่องอุปลักษณณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย พบว่าการใช้อุปลักษณณ์สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงได้ว่า ผู้หญิงเป็นสิ่งมีชีวิต ผู้หญิงเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ผู้หญิงเป็นธรรมชาติ และ ผู้หญิงเป็นการเดินทาง

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยต่างๆที่สะท้อน มโนทัศน์เกี่ยวกับการต่อสู้หรือการทำสงคราม เช่น งานวิจัยของ ดีเลิศ ศิริวารินทร์ (2550) ที่ได้ศึกษา อุปลักษณณ์ในข่าวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ไทย ผลการวิจัยพบมโนทัศน์ของคนไทยที่มีต่อเศรษฐกิจว่า เศรษฐกิจเป็นสงคราม เศรษฐกิจเป็นพาหนะ เศรษฐกิจเป็นสิ่งก่อสร้าง เศรษฐกิจเป็นสิ่งมีชีวิต เศรษฐกิจเป็นต้นไม้ และเศรษฐกิจเป็นการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับโชคชัย ห่วงถนอม (2548) ที่ทำการศึกษการวิเคราะห์อุปลักษณณ์การต่อสู้และการแข่งขันในข่าวธุรกิจตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์พุทธิปัญญา พบว่าการใช้อุปลักษณณ์สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาว่าการดำเนินธุรกิจเป็นการต่อสู้และการแข่งขัน กล่าวคือ เป็นการกระทำเพื่อเอาชนะ ฝ่ายตรงข้าม หรืองานวิจัยของ อุษา พลฤทธิชัยวิบูลย์ (2544) ที่ศึกษาอุปลักษณณ์เรื่องการเมืองในภาษาไทยตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน จากการศึกษาพบว่าการนำรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวกับการสู้รบหรือการทำสงครามมาใช้มากที่สุด การใช้รูปภาพเหล่านี้สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ทางการเมืองของคนไทยว่า การเมืองเป็นสงคราม เช่นเดียวกับ รัชชัญญา กลิ่นน้ำหอม (2551) ทำการศึกษาเรื่องอุปลักษณณ์ที่นักการเมืองไทยใช้ : การศึกษา ตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน และวัจนปฏิบัติศาสตร์ จากการศึกษาพบมโนทัศน์เกี่ยวกับการเมือง 9 มโนทัศน์ โดยพบการเมืองคือการสู้รบมากที่สุด รองลงมา คือ การเมืองคือการแข่งขัน ส่วนการเมืองคือเกมพบน้อยที่สุด ในขณะที่จิตติมา จารย์พะพันธุ์ (2539) ศึกษาเรื่องอุปลักษณณ์สงครามในข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย พบว่า คนไทยมองกีฬาเป็นสงครามแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับ ลักษณะ ของการแข่งขันกีฬาที่สำคัญ 2 ประการคือ ลักษณะ ของการกระทบกระทั่งระหว่างแข่งกีฬาและลักษณะของการแข่งขันเป็นทีม

นอกจากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีผู้วิจัยท่านอื่นที่สนใจทำการศึกษาอุปลักษณณ์เชิงมโนทัศน์ในเรื่องต่างๆ ที่สะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา ยกตัวอย่างเช่น อุทุมพร มีเจริญ (2542)

ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายในภาษาไทย พบว่า คำศัพท์อวัยวะร่างกายมีความหมายเปรียบนอเหนือไปจากความหมายประจำคำ ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1. คำศัพท์อวัยวะร่างกายที่เป็นอุปลักษณตาย เป็นความหมายที่ไม่สามารถโยงหาความสัมพันธ์ของความหมายเปรียบเทียบที่เกิดขึ้นใหม่กับความหมายเดิมที่หมายถึงอวัยวะร่างกายได้ และ 2. คำศัพท์อวัยวะร่างกายที่เป็นอุปลักษณคงที่ เป็นความหมายที่สามารถโยงหาความสัมพันธ์ของความหมายที่เกิดขึ้นใหม่กับความหมายเดิมของคำศัพท์อวัยวะร่างกายได้ ซึ่งความหมายเปรียบเทียบของคำศัพท์อวัยวะร่างกายที่เป็นอุปลักษณคงที่ ทำให้ทราบมโนทัศน์ของอวัยวะร่างกายของคนไทย 3 เรื่อง ได้แก่ 1. ร่างกายเป็นพื้นที่ 2. ร่างกายเป็นเวลา และ 3. ร่างกายเป็นคนและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคน

ควาลไฮม์ (Kvalheim. 2543) ศึกษาเรื่องอุปลักษณเกี่ยวกับมโนทัศน์เรื่องเวลาในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พบมโนทัศน์เรื่องเวลาว่า 1. เวลาคือวัตถุเคลื่อนที่ 2. เวลาคือผู้สังเกตการณ์ที่เคลื่อนที่ 3. เวลาคือภาชนะบรรจุสิ่งของ 4. เวลาคือทรัพยากร 5. เวลาคือผู้ครอบครอง 6. เวลาคือสถานที่ และ 7. เวลาคือเงินตรา

วรรณ ชินวิทย์ (2546) ศึกษาความหมายเปรียบเทียบ “หน้า” เปรียบเทียบภาษาไทยกับญี่ปุ่น พบว่ามโนทัศน์ของคนไทยและคนญี่ปุ่นส่วนใหญ่มีทั้งคล้ายคลึงกัน เช่น “หน้าตาย” ทั้งภาษาไทยและญี่ปุ่น หมายถึง ไม่แสดงอารมณ์ออกมาทางสีหน้า และที่ต่างกัน เช่น “หน้าใหญ่” ของญี่ปุ่นหมายถึง หยิ่ง ลำพอง แต่ของไทยหมายถึง แสดงตนว่าเป็นคนใจกว้าง ซึ่งสาเหตุที่มโนทัศน์มีความแตกต่างกันเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมทางความคิดของคนที่อยู่ต่างสังคม

และนันทนา วงษ์ไทย (2552) ศึกษาเรื่องอุปลักษณประสาทสัมผัสในภาษาไทย : การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน พบว่า อุปลักษณประสาทสัมผัสเกิดจากกระบวนการถ่ายทอดความหมายแบบเชิงซ้อน กล่าวคือ เป็นการโยงคุณสมบัติทางความหมายของคำจากวงความหมายต้นทางที่มีความสัมพันธ์จากการเกิดร่วมกันของประสาทสัมผัสหลักและสัมผัสรองไปยังวงความหมายปลายทางโดยใช้คำที่มีความหมายประจำรูปที่อ้างถึงประสาทสัมผัสหนึ่งไปใช้กับอีกประสาทสัมผัสหนึ่ง และพบว่าอุปลักษณไม่ได้ปรากฏอยู่เพียงแต่ในภาษา ความคิด และการกระทำ ดังที่เลคอฟฟ์และจอห์นสัน (Lakoff; & Johnson. 1980) ได้กล่าวไว้ แต่อุปลักษณยังปรากฏอยู่ในประสบการณ์ทางร่างกายของมนุษย์อีกด้วย และในเมื่อเราทำความเข้าใจเรื่องพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับร่างกายและเกิดขึ้นพร้อมกันชีวิตมนุษย์อย่างเช่นเรื่องของประสาทสัมผัสด้วยการเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ ต่อมาจึงเกิดมโนทัศน์ที่มีลักษณะเปรียบเทียบแบบอุปลักษณในเรื่องอื่นเกิดขึ้นตามมา โดยมีการพัฒนาไกลออกไปให้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่ามีผู้วิจัยหลายท่านได้ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนและศึกษาภาพสะท้อนที่ปรากฏในสำนวน รวมถึงการศึกษาอุปลักษณ เซึ่ง

มโนทัศน์ในเรื่องต่างๆ ซึ่งนับเป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าที่ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. สรุปและอภิปรายผล

1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลและขอบเขตของงานวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะสำนวนที่มีความหมายเกี่ยวกับคนคนจากหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) หอสมุดมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (บางเขน) และศูนย์วิทยทรัพยากร จำนวน 6 เล่มดังนี้

1. หนังสือการเทียบเคียงสำนวนไทยกับสำนวนฝรั่งเศส ของ ดารณี พุทธิรักษา
2. หนังสือคลังสำนวนฝรั่งเศส ของ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีรา ศุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา
3. หนังสือสำนวนฝรั่งเศสควรรู้ ของ กาญจนา จิระกิตาการ
4. หนังสือสุภาษิตฝรั่งเศส ของ ช่อเบญจมาศ (กรีซังแตม)
5. หนังสือสุภาษิตและคำพังเพยภาษาฝรั่งเศส ของ สอางค์ มะลิกุล
6. หนังสือสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย ของ ดารณี พุทธิรักษา

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ค้นคว้าและเก็บข้อมูลจากหนังสือ 6 เล่ม โดยคัดเลือกข้อมูลเฉพาะสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยที่มีความหมายเทียบเคียงกันได้ที่ปรากฏในหนังสือสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย จำนวน 546 สำนวน

2.2 คัดเลือกเฉพาะสำนวนที่มีความหมายเกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย จำนวน 37 สำนวน

2.3 จำแนกประเภทของอุปสรรคณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับคนที่ปรากฏในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

2.4 วิเคราะห์และเปรียบเทียบการใช้อุปสรรคณ์ที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

2.4.1 เปรียบเทียบ การใช้อุปลักษณะประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวกับคนใน สำนวนฝรั่งเศสกับ สำนวนไทยโดยมีสิ่งที่น่าสนใจนำมาเปรียบเทียบกันทุกประการ

2.4.2 เปรียบเทียบการใช้อุปลักษณะประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวกับคนในสำนวนฝรั่งเศสกับ สำนวนไทยโดยมีสิ่งที่น่าสนใจนำมาเปรียบเทียบกันบางประการ

2.4.3 เปรียบเทียบการใช้อุปลักษณะประเภทต่างๆ ที่เกี่ยวกับคนในสำนวนฝรั่งเศสกับ สำนวนไทยโดยมีสิ่งที่น่าสนใจนำมาเปรียบเทียบต่างกัน

2.5 วิเคราะห์กระบวนการถ่ายทอดใจความหมายของอุปลักษณะ

2.6 วิเคราะห์หมโนทัศน์เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

3. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

หลังจากที่ได้ผลของการวิเคราะห์แล้ว ผู้วิจัยจะสรุปและอภิปรายผลที่พบ

บทที่ 4

อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

ในบทนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณะที่เกี่ยวกับคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย และ 2. การวิเคราะห์มโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

4.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบอุปลักษณะที่เกี่ยวกับคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

จากการศึกษาอุปลักษณะเกี่ยวกับคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยจำนวน 546 สำนวน พบสำนวนที่มีการใช้อุปลักษณะเกี่ยวกับ คน 37 สำนวน โดยจำแนกประเภทของอุปลักษณะตามความหมายได้ 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ 1. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต และ 2. อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต ซึ่งแต่ละประเภทสามารถจำแนกออกได้ดังนี้

1. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต

1.1 อุปลักษณะ มนุษย์

1.2 อุปลักษณะสัตว์

1.3 อุปลักษณะพืช

2. อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต

2.1 อุปลักษณะสิ่งของ

2.2 อุปลักษณะอาหาร

2.3 อุปลักษณะธรรมชาติ

2.4 อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ

2.5 อุปลักษณะจำนวน

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต

อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต เช่น มนุษย์ พืช สัตว์ มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบ

อุปลักษณะสิ่งมีชีวิตที่ใช้ในการเปรียบเทียบถึงคน ได้แก่ อุปลักษณะมนุษย์ อุปลักษณะสัตว์ และอุปลักษณะพืช

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
mentir comme un arracheur de dents (โกหกเหมือนหมอดถอนฟัน)	เด็กเลี้ยงแกะ	คนพุดปด
s'entendre comme larrons en foire (เข้ากันได้เหมือนโจรในตลาดสาธารณะขนาดใหญ่)	เข้ากันเป็นปีเป็นขลุ่ย	ถูกคอกัน, เข้ากันได้ดี
être avare comme Harpagon (ขี้เหนียวเหมือนฮาร์ปากง)	ยิว	คนขี้เหนียว
a méchant ouvrier, point de bon outil (ช่างที่แย้มไม่เคยมีเครื่องมือที่ดี)	รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง	คนที่ทำไม่ดีแต่กลับไปโทษผู้อื่น

1.1.1 เปรียบเทียบ การใช้อุปลักษณมนุษย์ที่มีสิ่งที่น่าสนใจนำมาเปรียบเทียบกัน ทุกประการทั้งในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

อุปลักษณมนุษย์ที่มีสิ่งที่น่าสนใจนำมาเปรียบเทียบกันทุกประการ หมายถึง รูปภาษาที่นำมาใช้เปรียบกับคนเหมือนกันทุกประการทั้งในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
parler d'une chose comme un aveugle des couleurs (พูดถึงสิ่งต่างๆราวกับคนตาบอดพูดถึงสี)	ตาบอดสอดตาเห็น	คนที่ไม่รู้เรื่องอะไรเลยแต่ทำเป็นอวดรู้

ทั้งสองสำนวนนี้ต่างนำคนตาบอดมาเปรียบกับคนที่ไม่รู้ไม่เห็นอะไรด้วยตนเองแต่ทำเหมือนว่ารู้เห็นมาเอง เนื่องจากคนตาบอดนั้นไม่สามารถมองเห็นสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเอง จึงไม่สามารถพูดหรืออธิบายในสิ่งที่คนปกติเห็นได้ สามารถถ่ายทอดใจความหมายของอุปลักษณได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

aveugle (คนตาบอด) → คนที่ไม่รู้เรื่องอะไร

[มองไม่เห็น]

คนตาบอดสามารถนำมาเปรียบเทียบกับคนที่ไม่รู้เรื่องอะไรได้ เนื่องจากคนตาบอดคือคนที่มองไม่เห็น ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับคนที่ไม่รู้เรื่องอะไรซึ่งเป็นคนที่ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์นั้นๆ จึงไม่เห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากความสอดคล้องดังกล่าวทำให้คนตาบอดนำมาใช้เปรียบเทียบกับคนที่ไม่รู้อะไรได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
avoir les mains nettes (มีมือสะอาด)	มือสะอาด	คนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต

ทั้งสองสำนวนนำมือมาเปรียบเทียบกับคนที่ซื่อสัตย์สุจริต เพราะคนที่ซื่อสัตย์สุจริตจะทำงานอย่างตรงไปตรงมาและ ไม่รับเงินใต้โต๊ะหรือสินบนต่างๆ ซึ่งเปรียบเป็นของสกปรก จึงเปรียบได้กับมีมือที่สะอาด สามารถถ่ายทอดความหมายของอุปลักษณณ์ได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

mains nettes (มือสะอาด)

[อวัยวะ]

[ใช้หยิบจับสิ่งของ]

[ไม่สกปรก]

วงความหมายปลายทาง

คนที่มีความซื่อสัตย์สุจริต

มือสะอาดสามารถนำมาเปรียบเทียบกับคนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตได้ เนื่องจากมือสะอาดคือมือที่ไม่สกปรก ซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกับคนที่ซื่อสัตย์สุจริตที่เป็นคนทำงานอย่างซื่อตรงและ ไม่เคยรับของสกปรก เช่น สินบนต่างๆ จากความสอดคล้องดังกล่าวทำให้มือสะอาดนำมาใช้เปรียบเทียบกับคนที่ซื่อสัตย์สุจริตได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
avoir la main verte (มีมือสีเขียว)	มือเย็น	คนที่ปลูกต้นไม้ได้งอกงาม

ทั้งสองสำนวนนำมือมาเปรียบเทียบกับคนที่ปลูกต้นไม้ แต่ในสำนวนฝรั่งเศสใช้สีเขียวมาขยาย เนื่องจากสีเขียวเป็นสีของพืชหรือต้นไม้ คนที่มีมือสีเขียวจึงเปรียบได้กับคนที่มีมือสำหรับต้นไม้หรือกล่าวคือ เป็นคนที่มีความสามารถในการปลูกต้นไม้ ส่วนสำนวนไทยนำความเย็นมาขยาย เป็นการสื่อความหมายจากอารมณ์หรือจิตใจ เพราะการปลูกต้นไม้ ต้องใจเย็น ค่อยๆทำ ค่อยๆปลูก หากใจร้อนหรือทำลวกๆ ก็จะทำให้ต้นไม้เฉาตายได้ สามารถถ่ายทอดความหมายของอุปลักษณณ์ได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

mains verts (มือสีเขียว) → คนที่ปลูกต้นไม้กลางแจ้ง

[อวัยวะ]

[ใช้หยิบจับสิ่งของ]

[มีสีเขียว]

มือสีเขียวสามารถนำมาใช้เปรียบเทียบกับคนที่ปลูกต้นไม้ไม่ได้ เพราะมีลักษณะสอดคล้องกัน

ระหว่างมือซึ่งเป็นอวัยวะที่ใช้จับสิ่งของกับคนที่ปลูกต้นไม้ นอกจากนี้สีเขียวเป็นยังสีของใบไม้ ต้นไม้ จากความสอดคล้องดังกล่าวทำให้มือสีเขียวนำมาใช้เปรียบเทียบกับคนที่ปลูกต้นไม้ไม่ได้

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

มือเย็น คนที่ปลูกต้นไม้กลางแจ้ง

[อวัยวะ]

[ใช้หยิบจับสิ่งของ]

[ไม่ร้อน]

มือเย็นสามารถนำมาใช้เปรียบเทียบกับคนที่ปลูกต้นไม้ไม่ได้ เพราะมีลักษณะสอดคล้องกันระหว่าง มือซึ่งเป็นอวัยวะที่ใช้จับสิ่งของกับคนที่ปลูกต้นไม้ นอกจากนี้จากรูปภาพ “เย็น” ยังแสดงให้เห็นความ สอดคล้องกับอารมณ์ของคนที่ปลูกต้นไม้ว่าต้องเป็นคนใจเย็นจึงจะปลูกต้นไม้ได้กลางแจ้ง ด้วยความ สอดคล้องดังกล่าวทำให้มือเย็นสามารถนำมาใช้เปรียบเทียบกับคนที่ปลูกต้นไม้กลางแจ้งได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
c'est un coeur de lion (ใจสิงห์)	ใจสิงห์	คนที่กล้าหาญ

ทั้งสองสำนวนนำอวัยวะมาเปรียบเทียบกับคนเหมือนกัน เพื่อบอกถึงลักษณะนิสัยใจคอของคนๆ นั้น ซึ่งโดยปกติสิงโตเป็นสัตว์เจ้าป่าที่มีกำลังมากและมีนิสัยดุร้าย ไม่กลัวอะไร เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับคน จึงหมายถึงคนที่มีใจกล้าหาญ สามารถถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณนี้ได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

coeur de lion (ใจสิงห์) คนที่กล้าหาญ

[อวัยวะ]

[ความรู้สึกนึกคิด]

[ไม่กลัว]

ใจสิงห์สามารถนำมาใช้เปรียบเทียบกับคนที่กล้าหาญได้ เนื่องจากใจเป็นอวัยวะที่สำคัญและมีความรู้สึก ส่วนสิงห์เป็นสัตว์ที่ดุร้าย ไม่เกรงกลัวอะไร เมื่อนำมารวมกันจึงหมายถึงความรู้สึกที่ไม่เกรงกลัวอะไร ซึ่งมีความสอดคล้องกับคนที่กล้าหาญเนื่องจากคนที่กล้าหาญนั้นคือคนที่กล้าเผชิญหน้าสิ่งต่างๆ อย่างไม่เกรงกลัวอะไร

- 1 .1.2 เปรียบเทียบการใช้อุปลักษณมนุษย์ที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเหมือนกันบางประการ
อุปลักษณมนุษย์ที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเหมือนกันบางประการ หมายถึง รูปภาษาที่นำมาใช้เปรียบกับคนในสำนวนฝรั่งเศสเหมือนกับรูปภาษาที่ใช้ในสำนวนไทยบางประการ ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être le bras droit de quelqu'un (เป็นแขนขวาของใครบางคน)	มือขวา	คนสนิท

ทั้งสองสำนวนต่างนำอวัยวะมาเปรียบกับคนเหมือนกัน ในสำนวนฝรั่งเศสนำแขนข้างขวามาเปรียบกับคนสนิท คนที่ไว้ใจได้ เนื่องจากแขนเป็นอวัยวะที่มีความสำคัญและอยู่แนบกับลำตัว ในขณะที่สำนวนไทยนำมือขวามาเปรียบ เพราะโดยปกติคนเราจะถนัดมือขวามากกว่ามือซ้าย ซึ่งพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน . 2546: 170) ได้ให้ความหมายของฝั่งขวาไว้ว่า คู่กับฝั่งซ้าย แต่ฝั่งขวาใหญ่และสำคัญกว่า สามารถถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

bras droit (แขนขวา) คนสนิท

[อวัยวะ]

[แนบลำตัว]

[ตรงข้ามกับซ้าย]

[ถนัดมากกว่า]

แขนขาสามารถนำมาใช้เปรียบเทียบกับคนสนิทได้ เนื่องจากแขนขาคือแขนข้างที่คนเรานัด และเป็นอวัยวะที่สำคัญ ซึ่งมีความสอดคล้องกับคนสนิทที่ถือว่าเป็นคนที่มีความสำคัญและสามารถไว้วางใจให้ทำงานต่างๆ แทนเราได้ จากความสอดคล้องดังกล่าวนี้ทำให้แขนขาสามารถนำมาใช้กล่าวถึงคนสนิทได้

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

มือขวา คนสนิท →

[อวัยวะ]

[ใช้หยิบจับสิ่งของ]

[ตรงข้ามกับซ้าย]

[ถนัดมากกว่า]

มือขวาสามารถนำมาใช้เปรียบเทียบกับคนสนิทได้ เนื่องจากมือขวาคือมือข้างที่คนเรานัดและเป็นอวัยวะที่สำคัญที่ใช้ในการจับสิ่งของต่างๆ ซึ่งมีความสอดคล้องกับคนสนิทที่ถือว่าเป็นคนที่มีความสำคัญและสามารถไว้วางใจให้ทำงานต่างๆ แทนเราได้ จากความสอดคล้องดังกล่าวนี้ทำให้มือขวาสามารถนำมาใช้กล่าวถึงคนสนิทได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
un chef de cuisine (พ่อครัว)	แม่ครัวหัวป่า	คนที่ทำอาหารเก่ง

ทั้งสองสำนวนหมายถึง คนที่ทำอาหารเก่ง โดยที่คนๆ นั้นไม่จำเป็นต้องมีอาชีพเป็นพ่อครัวหรือแม่ครัวก็ได้ ในสำนวนฝรั่งเศสใช้พ่อครัวมาเปรียบ เพราะส่วนใหญ่คนที่ทำอาหารตามร้านอาหารต่างๆจะเป็นผู้ชาย ในขณะที่ในสำนวนไทยใช้แม่ครัวมาเปรียบ เพราะในสมัยก่อนผู้หญิงมีความเป็นแม่บ้านแม่เรือนมากกว่าผู้ชาย สามารถถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณนี้ได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

chef (พ่อครัว) คนที่ทำอาหารเก่ง →

[ผู้ชาย]

[ทำอาหาร]

พ่อครัวสามารถนำมาใช้เปรียบเทียบกับคนที่ทำอาหารเก่งได้ เนื่องจากทั้งพ่อครัวและคนที่ทำอาหารเก่งมีการกระทำที่สอดคล้องกัน นั่นคือการทำอาหาร ดังนั้นอาชีพพ่อครัวจึงสามารถนำมาใช้กล่าวถึงคนได้

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

แม่ครัว → คนที่ทำอาหารเก่ง

[ผู้หญิง]

[ทำอาหาร]

ทั้งแม่ครัวและคนทำอาหารเก่งมีการกระทำที่สอดคล้องกันคือการทำอาหาร ซึ่งจากการกระทำที่สอดคล้องกันดังกล่าวทำให้อาชีพแม่ครัวสามารถนำมาใช้กล่าวถึงคนได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
mentir comme un arracheur de dents (โกหกเหมือนหมอลถอนฟัน)	เด็กเลี้ยงแกะ	คนพุดปด

ทั้งสองสำนวน ต่างนำอาชีพมาใช้เปรียบเทียบกับคน ในสำนวนฝรั่งเศสมีที่มาจากหมอลถอนฟันในศตวรรษที่ 16-17 ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มียาชา ดังนั้นหมอลถอนฟันที่ให้บริการถอนฟันตามที่สาธารณะหรือตามงานเทศกาลต่างๆ จะพูดจาโน้มน้าว หลอกคนที่มาถอนฟันไม่ให้รู้สึกเจ็บปวด และในขณะที่กำลังถอนฟันจะมีคนมาเล่นดนตรีอยู่ข้างๆ เพื่อปกปิดเสียงร้องอันเจ็บปวดของคนที่มาถอนฟัน ในขณะที่สำนวนไทยมีที่มาจากนิทานอีสปเรื่องเด็กเลี้ยงแกะ ที่ชอบโกหกชาวบ้านให้ตื่นตกใจว่ามีหมาป่ามาอยู่หลายครั้ง จนเมื่อหมาป่ามาจริงๆ จึงไม่มีใครเชื่อและออกมาช่วยจนหมาป่ากินฝูงแกะไปจนหมดสามารถถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณณ์ได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

arracheur de dents → คนพุดปด

(หมอลถอนฟัน)

[คนตรวจรักษาฟัน]

[พุดหลอกคนไข้]

หมอลถอนฟันสามารถนำมาเปรียบเทียบกับคนพุดปดได้ เนื่องจากเวลาที่หมอลถอนฟันคนไข้จำเป็นต้องคอยพุดหลอกล้อ โน้มน้าวไม่ให้คนไข้รู้สึกกลัวหรือรู้สึกเจ็บ เช่นเดียวกับคนพุดปดนั้นหมายถึงคนที่

ชอบโกหกหลอกลวงผู้อื่น ไม่ชอบพูดความจริง ซึ่งเห็นได้ว่าทั้งหมดถอนฟันและคนพูดปดต่างมีการกระทำที่สอดคล้องกันนั่นคือ พูดจาหลอกลวงผู้อื่น

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

เด็กเลี้ยงแกะ → คนพูดปด

[เด็ก]

[ตุ๋นแกะ]

[พูดหลอกรชาวบ้าน]

ทั้งเด็กเลี้ยงแกะและคนพูดปดต่างมีการกระทำที่สอดคล้องกันคือชอบพูดจาหลอกลวงผู้อื่น ด้วยการกระทำที่สอดคล้องกันดังกล่าวจึงสามารถใช้เด็กเลี้ยงแกะมาแทนคนพูดปดได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
a méchant ouvrier, point de bon outil (ช่างที่แย่มากไม่มีเครื่องมือที่ดี)	รำไม่ดีโทษปี่โทษกลอง	คนที่ทำไม่ดีหรือทำผิดเองแต่กลับไปโทษผู้อื่น

สำนวนฝรั่งเศสนำช่างมาเปรียบกับคนที่ชอบโทษคนอื่นเพราะช่างที่ดีมักจะไม่ต้องอาศัยเครื่องมือมากนัก เก่งเพราะฝีมือมากกว่า แต่ช่างที่ไม่ดีมักจะโทษเครื่องมือของตนว่าไม่ดี ทำให้งานออกมาแย่มาก ในขณะที่สำนวนไทยนำนางรำมาเปรียบ ซึ่ง การพ้อนรำที่มีเพลงปี่พาทย์ประกอบ ถ้านางรำผู้นั้นชำนาญก็รำเข้าปี่พาทย์ได้งาม แต่ถ้า นางรำ ไม่ชำนาญก็ รำผิดจังหวะ และเมื่อรำได้ไม่ดีก็โทษปี่พาทย์ว่าทำเพลงผิด สามารถถ่ายโยงความหมายของอุปมาอุปไมยได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

ouvrier méchant (ช่างที่แย่มาก) → คนที่ทำไม่ดีหรือทำผิดเอง

[ผู้ชำนาญ]

[ไม่มีฝีมือ]

ช่างที่แย่มากคือช่างที่มีฝีมือไม่ดี ซึ่งมีการกระทำที่สอดคล้องกับคนที่ทำไม่ตัวเอง กล่าวคือช่างที่มีฝีมือไม่ดีทำให้งานออกมาไม่ดี เช่นเดียวกับคนที่ทำสิ่งต่างๆ ออกมาได้ไม่ดีเหมือนกัน จากการกระทำที่สอดคล้องกันดังกล่าวทำให้อาชีพช่างสามารถนำมากล่าวถึงคนได้

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

จำไม่ดี คนที่ทำไปเป็นหรือทำผิดเอง

[แสดงลีลาท่าทาง]

[มีทำนอง]

[ไม่ดี]

[ไม่งาม]

ทั้งจำไม่ดีและคนที่ทำไม่ดีมีการกระทำที่สอดคล้องกันคือการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งออกมาได้
ผลงานที่ไม่ดี ด้วยความสอดคล้องดังกล่าวนี้ทำให้อาชีพนางจำสามารถนำมาใช้กล่าวถึงคนได้

1 .1.3 เปรียบเทียบการใช้อุปลักษณมนุษย์ที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเทียบต่างกัน

อุปลักษณมนุษย์ที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเทียบต่างกัน หมายถึง รูปภาษาทีนำมาใช้เปรียบ
กับคนในสำนวนฝรั่งเศสกับรูปภาษาทีนำมาใช้เปรียบในสำนวนไทยเป็นคนละอุปลักษณกัน ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
s'entendre comme larrons en foire (เข้ากันได้เหมือนโจรในตลาด สาธารณะขนาดใหญ่)	เข้ากันเป็นปีเป็นขลุ่ย	ถูกคอกัน, เข้ากันได้ดี

ทั้งสองสำนวนหมายถึง คนที่ถูกคอกัน เข้ากันได้ดี ในสำนวนฝรั่งเศสนำโจรที่คอยลักขโมย
ตามตลาดขนาดใหญ่มาเปรียบเนื่องจากก่อนที่จะลงมือขโมยนั้นพวกโจรจะต้องตกลงวางแผนกันก่อน
ซึ่งหากไม่ลงรอย หรือค่อยตาม กันแผนก็จะดำเนินการไม่ได้ ในขณะที่สำนวนไทยมีที่มาจาก
บรรเลงดนตรีไทยในวงปี่พาทย์ไม้แข็ง โดยมีปี่เป็นเครื่องดนตรีที่ดำเนินทำนองโหยหวนโลดลอย ใน
ขณะเดียวกันก็ต้องกลมกลืนกับทำนองของระนาดและซออู้ ส่วนขลุ่ยเป็นเครื่องเป่าเพื่อดำเนินทำนอง
เช่นเดียวกับปี่ แต่เป็นวงปี่พาทย์คนละประเภท จึงไม่นำมาเป่าด้วยกัน ซึ่งสำนวนนี้เป็นการเปรียบเทียบ
ในลักษณะประชดประชัน หมายถึงคนที่ไม่เข้ากันได้แต่กลับเข้ากันได้เป็นอย่างดี สามารถถ้ายอง
ความหมายของอุปลักษณได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

larrons (โจร) → คนที่เข้ากันได้ดี

[ผู้ร้าย]

[วางแผนลักขโมย]

[ความเห็นลงรอย]

โจรสามารถนำมาเปรียบเทียบกับคนที่เข้ากันได้ดีได้ เนื่องจากมีการกระทำที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ ก่อนที่โจรจะออกปล้นต้องมีการวางแผน ซึ่งในการวางแผนนี้ทุกคนต้องมีความเห็นที่ลงรอยกันแผนที่วางไว้จึงจะสำเร็จ เช่นเดียวกับคนที่เข้ากันได้ดีที่มักมีความเห็นลงรอยกันอยู่เสมอ ด้วยการกระทำที่ลงรอยนั่นเองที่ทำให้โจรสามารถนำมาใช้กล่าวถึงคนได้

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

เป็นปีเป็นขลุ่ย → คนที่เข้ากันได้ดี

[เครื่องดนตรี]

[เล่นในวงปี่พาทย์]

[กลมกลืนกับเครื่องดนตรีประเภทอื่น]

เป็นปีเป็นขลุ่ยสามารถนำมาเปรียบเทียบกับคนที่เข้ากันได้ดีได้เพราะปีกับขลุ่ยเป็นเครื่องดนตรีที่ต้องเล่นกันให้ประสาน กลมกลืนกับเครื่องดนตรีประเภทอื่น เช่นเดียวกับคนที่เข้ากันได้ดีที่มักมีความคิดเห็นกลมกลืน ลงรอยกันอยู่เสมอ จากการกระทำที่สอดคล้องกันดังกล่าวจึงสามารถนำเป็นปีเป็นขลุ่ยมาใช้กล่าวถึงคนได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être avare comme Harpagon ขี้เหนียวเหมือนฮาร์ปอง	ยิว	คนขี้เหนียว

Harpagon เป็นตัวละครเอกในเรื่อง l'avare (คนขี้เหนียว) ที่มีนิสัยขี้เหนียวมาก ซึ่งต่อมาได้มีการนำเอาลักษณะตัวละครมาใช้เปรียบเทียบกับคนที่มีนิสัยขี้เหนียวมากๆ ในขณะที่สำนวนไทยนำชาวยิวมาเปรียบ เนื่องจากในเรื่องเวนิสวานิช มีตัวละครสำคัญตัวหนึ่งเป็น ชาวยิวชื่อ ไชลือก เป็นคนที่มีความละเอียดถี่ถ้วนในเรื่องเงินทอง ไม่ยอมเสียเปรียบ จากลักษณะของตัวละครตัวนี้ทำให้ คำว่า ยิว กลายมาเป็นสำนวนเปรียบเทียบกับคนขี้เหนียว สามารถถ่ายทอดความหมายของอุปนิสัยนี้ได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

Harpagon (อาร์ปากง) → คนขี้เหนียว

[ตัวละคร]

[ขี้เหนียว]

อาร์ปากงเป็นตัวละครที่มีนิสัยขี้เหนียวมาก ซึ่งมีลักษณะนิสัยสอดคล้องกับคนขี้เหนียวจึงสามารถนำมาใช้กล่าวถึงคนได้

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

ยิว → คนขี้เหนียว

[ชาวยิว]

[ขี้เหนียว]

เนื่องจากชาวยิวมีลักษณะนิสัยสอดคล้องกับคนขี้เหนียวคือเป็นคนที่ไม่ชอบเสียเปรียบใครเรื่องเงินทอง ดังนั้นจึงสามารถนำมาใช้กล่าวถึงคนได้

จากอุปลักษณณ์มนุษย์ที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ทางความหมายกับคน จึงสามารถถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางคือแวดวงความหมายที่เกี่ยวกับมนุษย์ไปยังวงความหมายซึ่งเป็นแวดวงความหมายเกี่ยวกับคนได้

1.2 อุปลักษณณ์สัตว์

อุปลักษณณ์สัตว์ หมายถึง อุปลักษณณ์ที่เกิดจากการนำ รูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับสัตว์ในด้านต่างๆ เช่น อวัยวะ พฤติกรรม หรือลักษณะนิสัย มาใช้กล่าวในเชิงเปรียบเทียบถึงคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

สำนวนฝรั่งเศสที่ปรากฏการใช้อุปลักษณณ์สัตว์และนำมาเทียบเคียงกับสำนวนไทยได้ มีดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
manger comme un cochon (กินเหมือนหมู)	กินเหมือนหมู อยู่เหมือนหมา	ละอะ ไม่มีระเบียบ
mener quelqu'un par le bout du nez (นำไปสู่ใครบางคนโดยการจูงจมูก)	จูงจมูก	ให้คนอื่นปฏิบัติตามความพอใจของตนเอง

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
les gros poissons mangent les petits (ปลาใหญ่กินปลาเล็ก)	ปลาใหญ่กินปลาเล็ก	คนที่มีอำนาจหรือผู้ใหญ่ที่กดขี่ข่มเหงผู้อ่อนแอหรือผู้น้อย
heureux comme un poisson dans l'eau (มีความสุขเหมือนปลาในน้ำ)	ปลากระดีได้น้ำ	คนที่แสดงอาการดีอกดีใจ ตื่นเต้นจนตัวสั่น
voler de ses propres ailes (บินด้วยปีกของตัวเอง)	ปีกกล้าขาแข็ง	คนที่พึ่งตัวเองได้
le chat absent, les souris dansent (แมวไม่อยู่ หนูเต้นระบำ)	แมวไม่อยู่ หนูรำเริง	ผู้ใหญ่ไม่อยู่ ผู้น้อยคึกคะนอง
être comme le chien du jardinier qui ne mange pas de choux et n'en laisse pas manger à autrui (เป็นเหมือนหมาของชาวสวนที่ไม่กินกะหล่ำปลีและไม่ยอมให้คนอื่นมากิน)	หมาในรางหญ้า	คนที่หวงแหนสิ่งที่ตนเองกินหรือใช้ไม่ได้ แต่ไม่ยอมให้คนอื่นกินหรือใช้
chien qui aboie ne mord pas (หมาเห่าไม่กัด)	หมาเห่าไม่กัด	คนที่ดีแต่โวยวาย อดเก่ง แต่ไม่ยอมต่อสู้ หรือตอบโต้
glisser comme une anguille (ลื่นเหมือนปลาไหล)	ลื่นเป็นปลาไหล	คนที่กะล่อน เจ้าชู้

1.2.1 เปรียบเทียบ การใช้อุปลักษณีสัตว์ที่มีสิ่งที่น่าสนใจนำมาเปรียบเทียบเหมือนกันทั้งในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

อุปลักษณีสัตว์ที่มีสิ่งที่น่าสนใจนำมาเปรียบเทียบเหมือนกันทุกประการ หมายถึง รูปภาษาที่นำมาใช้เปรียบกับคนเหมือนกันทุกประการทั้งในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
manger comme un cochon (กินเหมือนหมู)	กินเหมือนหมู อยู่เหมือนหมา	ละอะ ไม่มีระเบียบ

ทั้งสองสำนวนนำลักษณะนิสัยของสัตว์มาเปรียบกับคนเหมือนกันคือ นำการกินของหมูมาเปรียบกับคนที่กินมูมมาม เนื่องจากหมูเวลากินมักจะกินมูมมาม ไม่เป็นระเบียบ นอกจากนี้ในสำนวนไทยยังมีการนำนิสัยของหมามาเปรียบกับคนด้วย สามารถถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณะนี้ได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

หมู คนที่กินมูมมาม

[สัตว์]

[ตัวอ้วน]

[กินเลอะเทอะ]

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

หมา คนไม่มีระเบียบ

[สัตว์เลี้ยง]

[เฝ้าบ้าน]

หมูสามารถนำมาใช้แทนคนที่กินมูมมามได้ เพราะมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน กล่าวคือคนที่กินมูมมามมีพฤติกรรมการกินที่สกปรก เลอะเทอะ ไม่เรียบร้อย เนื่องด้วยพฤติกรรมการกินที่ไม่เรียบร้อยเหมือนกันทำให้หมูสามารถนำมากล่าวถึงคนได้ เช่นเดียวกับหมาที่มีพฤติกรรมไม่มีระเบียบ นึกอยากจะทำอะไรก็ทำทันที ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของคนที่ไม่ระเบียบ ดังนั้นจึงสามารถนำหมามากล่าวถึงคนได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
mener quelqu'un par le bout du nez (นำไปสู่ใครบางคนโดยการจูงจมูก)	จูงจมูก	ให้คนอื่นปฏิบัติตามความพอใจของตน

ทั้งสองสำนวนมีที่มาจากสัตว์เช่น วัวหรือควายที่ถูกสนตะพาย แล้วมีคนจับเชือกจูงให้สัตว์พวกนั้นไปไหนมาไหนตามใจคนจูง เปรียบเหมือนคนที่ถูกจูงจมูกจะถูกคนอื่นชักนำได้ง่ายโดยไม่ใช้ความคิดของตนเอง สามารถถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณะนี้ได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

mener du nez (จูงจมูก) → ให้คนอื่นปฏิบัติตามความพอใจของตน

[ดึง]

[จุด]

[อวยวะ]

[ดมกลิ่น]

งูจมงูมีการกระทำที่สอดคล้องกับคนที่ให้คนอื่นปฏิบัติตามความพอใจของตน กล่าวคือ การงูจมงูคือการดึงสัตว์ให้ไปตามที่ต่างๆ ตามใจคนงู เช่นเดียวกับคนที่ให้คนอื่นปฏิบัติตามความพอใจของตนก็จะโน้มน้าว ชักงูความคิดให้เห็นคล้ายตามกันไปกับตน จากการกระทำที่สอดคล้องกัน ดังกล่าวทำให้งูจมงูสามารถนำมาใช้กล่าวถึงคนได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
les gros poissons mangent les petits (ปลาใหญ่กินปลาเล็ก)	ปลาใหญ่กินปลาเล็ก	คนที่มีอำนาจหรือผู้ใหญ่ที่กดขี่ข่มเหงผู้อ่อนแอหรือผู้น้อย

ทั้งสองสำนวนนำปลามาเปรียบกับคน ตามวงจรชีวิตของสัตว์ทั่วไปปลาใหญ่มักจะกินปลาเล็กเพื่อความอยู่รอด เมื่อนำมาใช้เปรียบกับคนแล้วหมายถึง คนที่มีอำนาจหรือผู้ใหญ่ที่ชอบข่มเหงหรือรังแกผู้น้อยหรือผู้ที่อ่อนแอกว่า โดยปลาใหญ่เปรียบได้กับคนที่มีอำนาจหรือผู้ใหญ่ และปลาเล็กเปรียบได้กับคนที่อ่อนแอกว่าหรือผู้น้อย สามารถถ่ายทอดใจความหมายของอุปลักษณ์ได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

วงความหมายปลายทาง

gros poissons (ปลาใหญ่) → คนที่มีอำนาจหรือผู้ใหญ่ที่กดขี่ข่มเหงผู้อ่อนแอหรือผู้น้อย

[สัตว์น้ำ]

[มีครีบ]

[ขนาดใหญ่]

วงความหมายต้นทาง

วงความหมายปลายทาง

petits poissons (ปลาเล็ก) → คนที่อ่อนแอหรือผู้น้อยที่ถูกผู้ใหญ่กดขี่

[สัตว์น้ำ]

[มีครีบ]

[ขนาดเล็ก]

ทั้งปลาใหญ่และปลาเล็กต่างมีความสอดคล้องกับคนที่มีอำนาจหรือผู้ใหญ่และคนที่อ่อนแอหรือผู้น้อย กล่าวคือปลาที่มีขนาดเล็กไม่สามารถสู้กับปลาที่มีขนาดใหญ่กว่าได้และมักถูกปลาที่มีขนาดใหญ่กว่ากิน เช่นเดียวกับคนที่อ่อนแอมักถูกคนที่มีอำนาจมากกว่ากดขี่ข่มเหง โดยปลาใหญ่และคนที่มีอำนาจหรือผู้ใหญ่มีลักษณะที่สอดคล้องกันก็คือ มีความใหญ่โตมากกว่า ในขณะที่ปลาเล็กและคนที่อ่อนแอหรือผู้น้อยมีความสอดคล้องกันคือมีขนาดเล็กกว่า ดังนั้นทั้งปลาใหญ่และปลาเล็กจึงสามารถนำมาใช้แทนคนได้

ทั้งสองสำนวนนำ สุนัข มาเปรียบกับคนเหมือนกัน ในสำนวนฝรั่งเศสมาจากนิทานเก่าแก่ที่มีชาวสวนได้แต่งตั้งให้สุนัขเฝ้าสวนกะหล่ำปลีของเขาและเมื่อชาวสวนเสียชีวิตลง สุนัขยังคงทำหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ ทั้งๆ ที่มันไม่กินกะหล่ำปลีแต่มันไม่ยอมให้ใครเข้ามาเอากะหล่ำปลีไป ส่วนสำนวนไทยมาจากนิทานอีสป ที่หมาไปนอนในรางหญ้าของวัว เมื่อวัวจะไปกินหญ้าแห้งซึ่งเป็นอาหารของมัน หมา ก็ไล่เห่าและคอยกัดกันหญ้าแห้งต่างๆ ที่ไม่ใช่อาหารของมันจนวัวไม่ได้กินหญ้าแห้ง สามารถถ่ายทอดความหมายของอุปลักษณ์ได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง
chien (หมา) → คนที่หวงแหนสิ่งที่ตนเองไม่ได้ใช้

[สัตว์]

[เฝ้าบ้าน]

[หวงของ]

หมาสามารถนำมาใช้แทนคนได้เพราะมีลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกันกับคนคือหวงของและคอยป้องกันไว้ไม่ให้ใครเอาไป

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
chien qui aboie ne mord pas (หมาเห่าไม่กัด)	หมาเห่าไม่กัด	คนที่ดีแต่ โวยวาย อวดเก่ง แต่ไม่ยอมต่อสู้ หรือตอบโต้

ทั้ง สองสำนวนนี้นำหมามาเปรียบกับคนเหมือนกัน โดยธรรมชาติของ หมาที่เห่าเก่งมักจะไม่มีกัด ส่วนหมาที่กัดมักจะไม่มีเห่า เหมือนกับคนที่ดีแต่พูด ชอบเอะอะโวยวายอวดตัวว่าเก่งกล้า แต่ถึงเวลาจริงกลับเป็นขี้ขลาด ไม่กล้าสู้ สามารถถ่ายทอดความหมายของอุปลักษณ์ได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง
chien qui aboie (หมาเห่า) → คนที่ดีแต่โวยวาย

[สัตว์]

[หวงของ]

[ส่งเสียง]

หมาเห่ามีการกระทำที่สอดคล้องกับคนที่ดีแต่โวยวาย เพราะหมาเห่าคือหมาที่ทำได้แต่ส่งเสียงขู่ไม่กล้ากัดคน เช่นเดียวกับคนที่ดีแต่โวยวายคือคนที่ชอบส่งเสียงดังเอะอะแต่ไม่กล้าเอาจริง จากการกระทำที่สอดคล้องกันของหมากับคนคือชอบส่งเสียงดังแต่ไม่กล้าเอาจริง จึงสามารถถ่ายทอดความหมายกันได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
glisser comme une anguille (ลื่นเหมือนปลาไหล)	ลื่นเป็นปลาไหล	คนที่กะล่อน เจ้าชู้

ทั้งสองสำนวนนำปลาไหลมาเปรียบกับคนเหมือนกัน ปลาไหลจะมีลำตัวค้ำยุงและที่ผิว จะมีเมือกเหนียวๆทำให้ลื่นตัว ลื่นไหลผ่านในดินอ่อนหรือดินโคลนได้สะดวก ทำให้จับลำบาก ดังนั้นจึงมักนำมาเปรียบกับคนที่ กะล่อน เจ้าชู้ พุดเอาตัวรอดเก่ง จนคนอื่นจับไม่ได้ไล่ไม่ทัน สามารถถ้อยความหมายของอุปลักษณ์ได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

anguille (ปลาไหล) ~~คนที่กะล่อน~~

[สัตว์น้ำ]

[มีผิวลื่น]

[จับลำบาก]

ปลาไหลสามารถนำมาถ้อยความหมายไปยังคนกะล่อนได้ เพราะมีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือผิวของปลาไหลจะมีลักษณะลื่นทำให้จับลำบาก เช่นเดียวกับคนกะล่อนที่เอาตัวรอดเก่ง และคนอื่นมักจับไม่ได้ไล่ไม่ทัน จากความสอดคล้องกันดังกล่าวจึงสามารถนำปลาไหลมาใช้แทนคนได้

1.2.2 เปรียบเทียบการใช้อุปลักษณ์สัตว์ที่มีสิ่งที่น่าสนใจนำมาเปรียบเหมือนกันบางประการ

อุปลักษณ์สัตว์ที่มีสิ่งที่น่าสนใจนำมาเปรียบเหมือนกันบางประการ หมายถึง การนำรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวกับสัตว์มาใช้เปรียบกับคนทั้งในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย โดยรูปภาพที่นำมาใช้มีลักษณะที่เหมือนกันบางประการ ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être bête comme un âne (โง่งเหมือนลา)	โง่งเหมือนวัวเหมือนควาย	คนโง่ง

ทั้งสองสำนวนเปรียบคนโง่งเหมือนกับสัตว์ ซึ่งคนทางตะวันตกเชื่อกันว่าลาเป็นสัตว์ที่โง่งเลาเบาปัญญา ดังที่เห็นได้จากในนิทานอีสปหลายๆเรื่อง เช่น ลาโง่งกับสิงโต สุนัขจิ้งจอกกับลา ส่วนในสำนวนไทย เปรียบคนโง่งเป็นควาย เพราะควายเป็นสัตว์ที่ต้องใช้แรงงาน ต้องมีคนมาลากมาจูง และให้ทำอะไรก็ต้องทำ สามารถถ้อยความหมายของอุปลักษณ์ได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

âne (ลา) คนโง่ →

[สัตว์รูปร่างคล้ายม้า]

[ไม่ฉลาด]

ลาสามารถนำมาใช้กล่าวถึงคนโง่ได้ เนื่องจากมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกันกับคนคือไม่ฉลาด ซึ่งจากคุณสมบัติที่สอดคล้องกันดังกล่าวทำให้ลาสามารถถ่ายโยงความหมายไปยังคนโง่ได้

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

จ้าว / ควาย คนโง่ →

[สัตว์กึ่งปีศาจ]

[ใช้แรงงาน]

[ไม่ฉลาด]

จ้าวและควายสามารถนำไปเปรียบกับคนโง่ได้เพราะมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกันคือ ไม่ฉลาด ด้วยคุณสมบัติที่สอดคล้องกันดังกล่าวจึงสามารถถ่ายโยงความหมายกันได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
la poule ne doit pas chanter avant le coq (ไก่ตัวเมียจะไม่ขันก่อนไก่ตัวผู้)	ข้างทำหน้า ข้างทำหลัง	สามีควรจะเป็นผู้นำและภรรยา เป็นผู้ตาม

ทั้งสองสำนวนนำสัตว์มาเปรียบกับคนเหมือนกันแต่ใน สำนวนฝรั่งเศสนำไก่มาเปรียบกับคน เนื่องจากไก่ตัวผู้เป็นสัญลักษณ์ของชาวฝรั่งเศส ดังนั้นจึงนำมา เปรียบกับสามี ส่วนไก่ตัวเมียเปรียบกับ ภรรยา โดยทั่วไปในครอบครัวสามีจะเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว ดังนั้นสามีควรจะเป็นผู้นำและภรรยาเป็น ผู้ตาม เช่นเดียวกับไก่ตัวผู้จะขันก่อนไก่ตัวเมีย ในขณะที่สำนวนไทยนำข้างมาเปรียบ คนไทยโบราณถือว่า สามีเป็นผู้นำครอบครัวเปรียบได้กับ ข้างทำหน้า ส่วนทำหลังเป็นผู้ตามเปรียบได้กับภรรยา ซึ่งข้าง ทำหลังก้าวตามทำหน้า สามารถถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณะนี้ได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

poule (ไก่ตัวเมีย) → ภรรยา

[สัตว์ปีก]

[เพศเมีย]

[ชั้นที่หลังตัวผู้]

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

coq (ไก่ตัวผู้) → สามี

[สัตว์ปีก]

[เพศผู้]

[ชั้นนำตัวเมีย]

ไก่ตัวเมียและไก่ตัวผู้สามารถนำมาเปรียบเทียบกับคนได้เนื่องจากพฤติกรรมของสัตว์มีความสอดคล้องกับคน กล่าวคือธรรมชาติของไก่ตัวผู้มักจะขันก่อนไก่ตัวเมีย จากพฤติกรรมของไก่ตัวผู้ดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับคนที่เป็นสามีซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัว ในขณะที่ไก่ตัวเมียที่ต้องขันทีหลังมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับคนที่ทำหน้าที่เป็นภรรยาที่ต้องเชื่อฟังและทำตามสามี ด้วยพฤติกรรมดังกล่าวที่สอดคล้องกันนี้เองจึงสามารถนำสัตว์มาเปรียบเทียบกับคนได้

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

ข้างเท้าหน้า สามี →

[อวัยวะส่วนล่างสุด]

[ใช้เดิน]

[อยู่ข้างหน้า]

[สัตว์ป่า]

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

ข้างเท้าหลัง ภรรยา →

[อวัยวะส่วนล่างสุดของสัตว์]

[ใช้เดิน]

[อยู่ข้างหลัง]

[สัตว์ป่า]

ข้างทำหน้าและข้างทำหลังสามารถนำมาใช้เปรียบกับคนได้ เนื่องจากเวลาข้างเดินมักใช้
 ทำหน้าก้าวนำไปก่อน จึงตามด้วยเท้าหลัง จากพฤติกรรมการเดินดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับคนที่
 เป็นสามีซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้นำครอบครัว ในขณะที่เท้าหลังที่ต้องเดินตามเท้าหน้ามีพฤติกรรมที่
 สอดคล้องกับคนที่ทำหน้าที่เป็นภรรยา ที่ต้องเชื่อฟังและทำตามสามี ด้วยพฤติกรรมดังกล่าวที่
 สอดคล้องกันนี้เองจึงสามารถถ่ายโยงความหมายกันได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
ce n'est pas à un vieux singe qu'on apprend à faire des grimaces (ไม่สอนลิงแก่ทำทะเล้น)	สอนจระเข้ให้ว่ายน้ำ	สอนสิ่งที่ คนอื่น รู้ดีหรือ ชำนาญ อยู่แล้ว

ทั้งสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยต่างนำสัตว์มาเปรียบกับคน โดยสำนวนฝรั่งเศสนำลิงมา
 เปรียบ เนื่องจากธรรมชาติของลิงเป็นสัตว์ที่ทะเล้น ชุกชอนอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องสอน เช่นเดียวกับใน
 สำนวนไทยที่นำจระเข้มาเปรียบเพราะจระเข้เป็นสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำจึงสามารถว่ายน้ำได้เองโดยไม่ต้อง
 มีใครสอน สามารถถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณ์ได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง

singe (ลิง) คนที่ชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

[สัตว์]

[คล้ายคน]

[ชุกชอน]

วงความหมายปลายทาง

ลิงสามารถนำมาถ่ายโยงความหมายถึงคนได้เนื่องจากมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ
 ธรรมชาติของลิงเป็นสัตว์ที่ชุกชอนอยู่แล้วโดยไม่ต้องมีใครไปสอน เช่นเดียวกับคนที่มีความชำนาญใน
 เรื่องหนึ่งที่ทำอะไรเองได้อยู่แล้วโดยไม่ต้องมีใครมาสอนอีก จากพฤติกรรมดังกล่าวนี้เองทำให้ลิง
 สามารถใช้แทนคนได้

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง ว วงความหมายปลายทาง

จระเข้ คนที่ชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

[สัตว์เลื้อยคลาน]

[หากินในน้ำ]

จะเข้าเป็นสัตว์ที่อยู่ในน้ำสามารถว่ายน้ำเองเป็นจึงสามารถนำมาถ่ายโยงความหมายไปยังคนที่ชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ เนื่องจากมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกันของจะเข้าและคนนั้นคือทำได้เองโดยไม่ต้องมีใครสอน

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
il ne faut pas courir deux lièvre à la fois (อย่าวิ่งไล่จับกระต่ายป่าสองตัวในครั้งเดียว)	จับปลาสองมือ	หวังคบสองฝ่ายในเวลาเดียวกัน

สำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยต่างนำสัตว์มาเปรียบ กับคน ในสำนวนฝรั่งเศสนำกระต่ายป่ามาเปรียบ เนื่องจากกระต่ายเป็นสัตว์ที่กระโดดได้เร็ว หากจ้องจับพร้อมกันทีเดียวสองตัว โดยไม่คำนึงว่าตนเองมีความสามารถ พอที่จะทำได้หรือไม่ ย่อมไม่มีทางทำสำเร็จ ในขณะที่สำนวนไทยนำปลามาเปรียบ เนื่องจากปลาเป็นสัตว์ที่มีผิวหนัง หากใช้มือจับข้าง ข้างละตัวอาจจะไม่มัน คงพอและทำให้ปลาทั้งหมดหลุดตกน้ำไป เปรียบได้กับคนที่จ้องจะมีคู่รักทีเดียวพร้อมกันสองคน สุดท้ายอาจไม่สมหวังกับใครเลย สามารถถ่ายโยงความหมายได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง

วงความหมายปลายทาง

il ne faut pas courir deux lièvre à la fois → หวังคบสองฝ่ายในเวลาเดียวกัน
(อย่าวิ่งไล่จับกระต่ายป่าสองตัวในครั้งเดียว)

[วิ่งจับสัตว์พร้อมกันสองตัว]

[ตามจับไม่ทัน]

[ไม่ได้สัตว์อะไรเลย]

การไล่จับกระต่ายป่าสองตัวพร้อมกันทีเดียวคือการวิ่งไล่จับสัตว์ที่กระโดดได้เร็วสองตัวในเวลาเดียวกันย่อมไม่มีทางจับได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้เป็นการกระทำที่มีความสอดคล้องกับคนที่หวังคบคนสองคนในเวลาเดียวกันสุดท้ายเมื่อโดนจับได้ก็จะไม่เหลือใครสักคน

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง

วงความหมายปลายทาง

จับปลาสองมือ → หวังคบสองฝ่ายในเวลาเดียวกัน

[จับสัตว์พร้อมกันสองตัว]

[ลื่นหลุดมือ]

[ไม่ได้สัตว์อะไรเลย]

การจับปลาสองมือกับการหวังคบคนสองคนในเวลาเดียวกันเป็นการกระทำที่มีความสอดคล้องกันระหว่างคนที่จับปลาสองตัวพร้อมกันปลาย่อมลิ้นหลุดมือจนไม่ได้ปลาเลยสักตัวกับคนที่หวังคบคนสองคนในเวลาเดียวกันเมื่อถูกจับได้ย่อมไม่เหลือใคร จากการกระทำที่สอดคล้องกันของการทำอะไรหลายอย่างพร้อมกันในเวลาเดียวกันทำให้สามารถนำการจับปลามากกล่าวถึงคนได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
tourner comme un ours en cage (วนไปมาเหมือนหมีในกรง)	เสื่อติดจั้น	คนที่เดินงู่นงานวนไปมา

สำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยนำสัตว์มาเปรียบกับคนเหมือนกัน โดยในสำนวนฝรั่งเศสใช้หมีมาเปรียบเนื่องจากธรรมชาติของหมีเป็นสัตว์ที่อาศัยอยู่ในป่า อีกทั้งยังเป็นสัตว์ที่มีขนาดใหญ่ ดังนั้นเมื่อต้องมาอยู่ในกรงจึงรู้สึกอึดอัด หงุดหงิด จนต้องเดินวนไปวนมา เช่นเดียวกับในสำนวนไทยที่นำเสื่อมาเปรียบเพราะเสื่อเป็นสัตว์ที่ดุร้าย เมื่อต้องมาติดจั้นจึงรู้สึก กระวนกระวาย หงุดหงิด สามารถถ่ายโยงความหมายได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง

ours en cage (หมีในกรง)

[สัตว์]

[ขนาดใหญ่]

[ดุร้าย]

[โดนขัง]

[กระวนกระวาย]

วงความหมายปลายทาง

คนที่เดินงู่นงาน

จากลักษณะพฤติกรรมของหมีซึ่งเป็นสัตว์ขนาดใหญ่และมีความดุร้ายเมื่อถูกขังอยู่ในกรงย่อมต้องมีความกระวนกระวาย เดินวนไปวนมาเป็นธรรมดา ซึ่งจากพฤติกรรมดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับคนที่เดินงู่นงานไปมาเพราะความกระวนกระวายใจ ด้วยลักษณะที่สอดคล้องกันเช่นนี้ พฤติกรรมของสัตว์จึงถูกนำมาเปรียบกับคน

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

เสื้อติดจิ้น คนที่เดินงุ่นง่าน

[สัตว์]

[ดูร้าย]

[ติดเครื่องดักสัตว์]

[กระวนกระวาย]

ทั้งเสื้อติดจิ้นและคนที่เดินงุ่นง่านมีพฤติกรรมที่สอดคล้องกันคือ เดินวนไปมาเพราะความกระวนกระวาย จากพฤติกรรมดังกล่าวจึงสามารถนำอาการของเสื้อติดจิ้นมากล่าวถึงคนได้

1.2.3 เปรียบเทียบ การใช้อุปลักษณ สัตว์ที่มีสิ่งนำมาเปรียบ ต่างกันทั้งในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

อุปลักษณสัตว์ที่มีสิ่งนำมาเปรียบต่างกัน หมายถึง รูปภาพที่นำมาใช้เปรียบกับคนในสำนวนฝรั่งเศสกับรูปภาพที่นำมาใช้เปรียบในสำนวนไทยเป็นคนละอุปลักษณกัน มีดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
a bon chat, bon rat (แมวดีเจอหนูดี)	ขิงก็รา ข่าก็แรง	คนสองฝ่ายที่ต่างไม่ยอมกัน

ทั้งสองสำนวนหมายถึง ทั้งสองฝ่ายร้ายพอกัน ในสำนวนไทยนำขิงและข่าซึ่งเป็นพืชที่มีความร้อนแรงและเผ็ดร้อนพอกๆ กันมาเปรียบกับคนสองฝ่ายที่มีความร้ายไม่แพ้กัน แต่ในสำนวนฝรั่งเศสนำสัตว์มาเปรียบ โดยแมวเปรียบได้กับผู้ไล่จับ และหนูเปรียบได้กับผู้ถูกไล่ ตามปกติแมวเป็นสัตว์ที่มีความเชี่ยวชาญในการไล่จับหนู ดังนั้นหนูจึงต้องหาวิธีหลีกเลี่ยงไม่ให้โดนจับได้ สามารถ ถ้ายองความหมายของอุปลักษณได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

a bon chat, bon rat → คนสองฝ่ายที่ไม่ยอมกัน

(แมวดีเจอหนูดี)

[สัตว์]

[ไม่ถูกกัน]

[ไม่ยอมให้จับ]

จากพฤติกรรมของแมวซึ่งเป็นสัตว์ที่ชอบไล่จับหนูเมื่อเจอหน้ากันย่อมต้องมีการวิ่งไล่กวดกันเสมอ ซึ่งหนูก็ต้องคอยวิ่งหนีไม่ให้แมวจับได้ จากพฤติกรรมดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับคนสองฝ่ายที่ต่างก็ไม่ยอมกันและคอยหาวิธีเอาชนะกันอยู่ ด้วยพฤติกรรมของสัตว์ที่สอดคล้องกันเช่นนี้จึงถูกนำมาใช้กล่าวถึงคน

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

ซิงก็ราซำก็แรง → คนสองฝ่ายที่ไม่ยอมกัน

[พีช]

[ใช้ทำอาหาร]

[มีรสเผ็ดร้อน]

ซิงและซ่าสามารถนำมาใช้เปรียบกับคนได้เนื่องจากซิงและซ่าเป็นพีชที่มีความร้อนแรงทั้งคู่ ซึ่งคุณลักษณะดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับอารมณ์ของคนสองฝ่ายที่ต่างฝ่ายต่างร้อนกันทั้งคู่ ไม่มีใครยอมใคร ด้วยคุณลักษณะที่สอดคล้องกันดังกล่าวนี้จึงสามารถนำพีชมาใช้กล่าวถึงคนได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
s'entendre comme chien et chat (เข้ากันได้เหมือนหมากับแมว)	ขมื่นกับปูน	คน สองฝ่าย ที่ไม่ถูกกัน ชอบทะเลาะวิวาทกัน

สำนวนฝรั่งเศสนำสัตว์ ที่ไม่ถูกกันอย่างหมากับแมว มาเปรียบกับคน เนื่องจากนิสัยปกติ ของหมาไม่ถูกกับแมว เมื่อเจอแมวก็จะเห่าและวิ่งไล่กวดทันที ในขณะที่สำนวนไทยนำขมื่นซึ่งเป็นพีชมาเปรียบคู่กับปูน เพราะเมื่อนำขมื่นมาผสมกับปูนก็จะเกิดเป็นสีแดง เนื่องจากขมื่น ไปกัดพิษปูนและทำลายฤทธิ์ของปูนให้อ่อนลง เปรียบได้กับคนสองคนที่ไม่ถูกกันเมื่อมาเจอกันก็จะมีปฏิกิริยาหรือมีเรื่องทะเลาะกันที่ สามารถถ่ายทอดใจความหมายของอุปลักษณณ์ได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

s'entendre comme chien et chat → คนสองฝ่ายที่ไม่ถูกกัน

(เข้ากันได้เหมือนหมากับแมว)

[สัตว์ที่ไม่ถูกกัน]

[มีปฏิกิริยาเมื่อเจอกัน]

[ส่งเสียงขู่]

[วิ่งไล่กัด]

เนื่องจากหมากับแมวเป็นสัตว์ที่ไม่ถูกกันเมื่อเจอหน้ากันย่อมมีการต่อสู้กัน ซึ่งจากพฤติกรรมดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของคนสองฝ่ายที่ไม่ถูกกัน เมื่อเจอหน้าย่อมต้องมีการทะเลาะวิวาทกันอยู่เสมอ จากพฤติกรรมที่สอดคล้องกันดังกล่าวจึงสามารถนำสัตว์มากล่าวถึงคนได้

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

ขมื่นกับปุ่น → คนสองฝ่ายที่ไม่ถูกกัน

[ของสองสิ่งที่ใช้กินคู่กัน]

[เกิดปฏิกิริยาเมื่อนำมาผสมกัน]

[เปลี่ยนสี]

ขมื่นกับปุ่นมีปฏิกิริยาที่สอดคล้องกับคนที่ไม่ถูกกัน กล่าวคือขมื่นเมื่อไปผสมกับปุ่นก็จะเกิดปฏิกิริยาทำให้ปุ่นเปลี่ยนสี ซึ่งปฏิกิริยาดังกล่าวสอดคล้องกับคนสองฝ่ายที่ไม่ถูกกันที่เมื่อเจอหน้าก็จะหาเรื่องทะเลาะวิวาทกันทันที จากความสอดคล้องดังกล่าวนี้ทำให้ขมื่นกับปุ่นนำมาใช้กล่าวถึงคนได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
un ours mal léché (หมีที่ถูกเลียไม่ดี)	ใจทมิฬ	คนที่มีใจดุร้าย ป่าเถื่อน

สำนวนฝรั่งเศสนำสัตว์มาเปรียบกับคนที่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมหยาบคาย ดุร้าย สำนวนนี้เกี่ยวข้องกับหมีเพราะหมีเป็นสัตว์โดดเดี่ยวและโดยทั่วไปลูกหมียังไม่ได้รับการฝึกฝน เรียนรู้อย่างสมบูรณ์เต็มที่จนกว่าแม่ของพวกเขาจะได้เลียพวกเขา ดังที่ Rabelais เคยกล่าวว่าแม่หมีที่เลียลูกน้อยของพวกเขา มันแรงๆ จะทำให้มันอยู่ในความสมบูรณ์แบบ ดั่งนั้น คำว่าหมีถูกเลียไม่ดีจึงหมายถึงคนที่ยังไม่ได้รับการฝึกอบรมกฎข้อปฏิบัติทางสังคมอย่างสมบูรณ์เต็มที่ ในขณะที่สำนวนไทยนำชาวทมิฬมาเปรียบกับคนที่มีใจดุร้าย เพราะในอดีตอาณาจักรต่างๆ ของชาวทมิฬในอินเดียใต้ อย่างเช่นปาณฑยะและโจฬะ มักจะใช้กำลังทหารรุกรานอาณาจักรชาวสิงหลในลังกาบ่อยๆ บางครั้งก็ตีบ้านตีเมืองยึดครองไปแทบทั้งเกาะ รวมถึงทำลายวัดวาอารามพุทธศาสนามากมาย และเนื่องจากสิงหลลังกามีความสัมพันธ์กับประเทศไทยจึงพลอยถ่ายทอดความรู้สึกไม่ดีต่อพวกทมิฬ เข้ามายังประเทศไทยด้วย ทำให้มีความคิดว่าพวกทมิฬเป็นผู้ร้ายเหมือนกัน นอกจากนี้ชาวทมิฬได้เคยเข้ามาโจมตีอาณาจักรศรีวิชัยเมื่อปี พ.ศ. 1573 และพระเจ้าราเชนทรโจฬะแห่งอินเดียใต้ยกกองทัพเข้ายึดอาณาจักรศรีวิชัยได้สามารถถ่ายทอดโยงความหมายของอุปลักษณ์ได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

ours (หมี) คนที่มีใจดุร้าย

[สัตว์]

[ขนาดใหญ่]

[ดุร้าย]

หมีสามารถนำมาใช้เปรียบเทียบกับคนได้ เนื่องจากลักษณะของหมีเป็นสัตว์ที่ดุร้ายซึ่งเป็นลักษณะนิสัยที่มีความสอดคล้องกับคนที่มีใจดุร้าย ด้วยลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกันนี้จึงสามารถนำสัตว์มากล่าวถึงคนได้

สำนวนไทย

หมีพิ คนที่มีใจดุร้าย

[เชื้อชาติ]

[ชอบใช้กำลัง]

[ดุร้าย]

เนื่องจากคนหมีมีนิสัยใจคอดุร้ายโหดเหี้ยมซึ่งมีลักษณะนิสัยสอดคล้องกับคนที่มีใจดุร้าย จึงสามารถนำมาใช้เปรียบเทียบกับคนได้

จากอุปลักษณีสัตว์แสดงให้เห็นว่า สัตว์ประเภทต่างๆ รวมถึงอวัยวะ พฤติกรรม ลักษณะนิสัยของสัตว์มีความสัมพันธ์ทางความหมายกับคนและสามารถถ่ายทอดความหมายจากวงความหมายต้นทางซึ่งเป็นแวดวงความหมายที่เกี่ยวกับสัตว์ไปยังวงความหมายปลายทางคือแวดวงความหมายของคนได้

1.3 อุปลักษณีสัตว์

อุปลักษณีสัตว์ หมายถึง อุปลักษณีสัตว์ที่เกิดจากการนำ รูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับสัตว์ ผลไม้หรือต้นไม้ มาใช้กล่าวในเชิงเปรียบเทียบถึงคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

สำนวนฝรั่งเศสที่ปรากฏการใช้อุปลักษณีสัตว์และนำมาเทียบเคียงกับสำนวนไทยได้มีดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être le parasite de quelqu'un (เป็นกาฝากของใครบางคน)	กาฝาก	แฝงอยู่กับคนอื่นโดยไม่ทำประโยชน์อะไรให้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être dans la fleur de l'âge (อยู่ในช่วงผลิบานของวัย)	วัยแรกแย้ม	วัยของเด็กหญิงที่เพิ่งเริ่มเป็นสาว

1.3.1 เปรียบเทียบ การใช้อุปลักษณ์ พีชที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเหมือนกันทั้งในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

อุปลักษณ์พีชที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเหมือนกันทุกประการ หมายถึง รูปภาพาที่นำมาใช้เปรียบกับคนเหมือนกันทุกประการทั้งในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être le parasite de quelqu'un (เป็นกาฝากของใครบางคน)	กาฝาก	แฝงอยู่กับคนอื่นโดยไม่ทำประโยชน์อะไรให้

ทั้งสองสำนวนนำกาฝากมาเปรียบกับคนที่เกาะผู้อื่นกินโดยไม่ได้ทำประโยชน์อะไรให้ โดยธรรมชาติของกาฝากจะเป็นพีชที่อาศัยเกาะขึ้นกับพีชอื่นและดูต้นไม้ แร่ธาตุหรือสารอาหารที่สังเคราะห์แล้วจากพีชที่เกาะอยู่ สามารถถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณ์ได้ดังนี้
วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง
กาฝาก คนที่เกาะคนอื่นโดยไม่ทำประโยชน์
[พีช]
[อาศัยพีชอื่น]

กาฝากมีลักษณะที่สอดคล้องกับคนคือต้องอาศัยอีกฝ่ายหนึ่งเพื่อดำรงชีวิตเช่นเดียวกับคนที่ต้องคอยอาศัยคนอื่นอยู่เสมอ จากลักษณะดังกล่าวที่มีความสอดคล้องกันนี้จึงสามารถนำกาฝากมาใช้กล่าวถึงคนได้

1.3.2 เปรียบเทียบการใช้อุปลักษณ์พีชที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเหมือนกันบางประการ
อุปลักษณ์พีชที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเหมือนกันบางประการ หมายถึง รูปภาพาที่นำมาใช้เปรียบกับคนในสำนวนฝรั่งเศสเหมือนกับรูปภาพาที่ใช้ในสำนวนไทยบางประการ ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être dans la fleur de l'âge (อยู่ในช่วงผลิบานของวัย)	วัยแรกแย้ม	วัยของเด็กหญิงที่เพิ่งเริ่ม เป็นสาว

ในสำนวนฝรั่งเศสนำการผลิบานของพีชมาเปรียบกับเด็กผู้หญิงที่กำลังจะเป็นสาว เนื่องจากเป็นช่วงเวลาของเด็กเริ่มแสดงความสวยงามขึ้นทีละน้อยๆ เช่นเดียวกับต้นไม้เมื่อโตเต็มที่ก็จะผลิบาน

และเริ่มแตกดอกออกใบดูสวยงาม ส่วนสำนวนไทยนำการคลี่แย้มของดอกไม้มาเปรียบเพราะดอกไม้ที่เริ่มโตเต็มวัย กลีบดอกไม้ที่ตูมอยู่จะค่อยๆ ปริบานออกทีละน้อย ซึ่งสามารถถ่ายโยง ความหมายของ อุปลักษณืได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

fleur (ผลิบาน) เด็กหญิงที่เริ่มเป็นสาว

[ต้นไม้ม]

[เติบโต]

[แตกดอกออกใบ]

เนื่องจากการผลิบานของต้นไม้มิมีความสอดคล้องกับคนเพราะเมื่อต้นไม้มิผลิบานจะมีการแตกดอกออกผลดูสวยงามเช่นเดียวกับเด็กหญิงที่เริ่มเป็นสาวจะค่อยๆ แสดงความสวยงามออกมา จากความสอดคล้องดังกล่าวนี้จึงสามารถนำพีชมาเปรียบกับคนได้

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

แรกแย้ม เด็กหญิงที่เริ่มเป็นสาว

[ดอกไม้]

[พื้นที่วงอ่อน]

[กลีบบานทีละน้อย]

แรกแย้มสามารถนำมาใช้พูดถึงเด็กที่กำลังโตเป็นสาวได้ เนื่องจากมีลักษณะที่สอดคล้องกัน กล่าวคือแรกแย้มคือลักษณะอาการที่กลีบดอกไม้ค่อยๆ บานออกทีละน้อยเช่นเดียวกับเด็กที่เริ่มเป็นสาวจะค่อยๆ แสดงความเป็นสาวขึ้นทีละน้อยๆ

จากอุปลักษณืพีชแสดงให้เห็็นว่าพีชต่างๆ รวมถึงลักษณะอาการที่เกี่ยวกับพีชมี

ความสัมพันธ์ทางความหมายกับคนจึงสามารถถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางซึ่งเป็นแวดวงความหมายที่เกี่ยวกับพีชไปยังวงความหมายปลายทางคือแวดวงความหมายของคนได้

2. อุปลักษณืสิ่งไม่มีชีวิต

อุปลักษณืสิ่งไม่มีชีวิต หมายถึง อุปลักษณืที่เกิดจากการนำรูปภาพาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับสิ่งไม่มีชีวิตต่างๆ เช่น สิ่งของ อาหาร รวมทั้งธรรมชาติ มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบ

อุปลักษณืสิ่งไม่มีชีวิตที่ใช้ในการเปรียบเทียบถึงคน ได้แก่ อุปลักษณืสิ่งของ อุปลักษณือาหาร อุปลักษณืธรรมชาติ อุปลักษณืสิ่งเหนือธรรมชาติ และอุปลักษณืจำนวน

2 .1 อุปลักษณะสิ่งของ

อุปลักษณะสิ่งของ หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำ รูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับ สิ่งของต่างๆ ที่มนุษย์ทำขึ้น มาใช้กล่าวในเชิงเปรียบเทียบถึงคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

สำนวนฝรั่งเศสที่ปรากฏการใช้อุปลักษณะสิ่งของและนำมาเทียบเคียงกับสำนวนไทยได้มีดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
c'est un pantin (เป็นหุ่นเชิด)	หุ่นเชิด	คนที่ตกอยู่ในอำนาจหรืออิทธิพลของคนอื่น
être maigre comme un clou (ผอมเหมือนตะปู)	ผอมเหมือนไม้เสียบผี	คนที่ผอมมาก
c'est un panier percé (ตะกร้ารั่ว)	กระเชอกันรั่ว	คนที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

2.1.1 เปรียบเทียบ การใช้อุปลักษณะ สิ่งของ ที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเทียบเหมือนกันทั้งในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

อุปลักษณะสิ่งของที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเทียบเหมือนกันทุกประการ หมายถึง รูปภาพที่นำมาใช้เปรียบกับคนเหมือนกันทุกประการทั้งในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
c'est un pantin (เป็นหุ่นเชิด)	หุ่นเชิด	คนที่ตกอยู่ในอำนาจหรืออิทธิพลของคนอื่น

ทั้งสองสำนวนนำตัวหุ่นมาเปรียบกับคนเหมือนกัน หมายถึงคนที่ตกอยู่ในฐานะหรือได้อำนาจของคนอื่น และเป็นเครื่องมือบังหน้าของคนอื่นโดยที่ตนเองไม่สามารถทำอะไรได้นอกจากต้องออกรับหน้าแทน เช่นเดียวกับตัวหุ่นที่มีคนคอยเชิดบังคับอยู่ข้างหลังให้ทำท่าต่างๆ ตามแต่ใจคนเชิดสามารถถ่ายทอดโยงความหมายของอุปลักษณะนี้ได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

วงความหมายปลายทาง

pantin (หุ่นเชิด) → คนที่ตกอยู่ในอำนาจหรืออิทธิพลของคนอื่น
[สิ่งของ]

[มีคนเชิดอยู่ข้างหลัง]

หุ่นเชิดสามารถนำมาใช้กล่าวถึงคนได้เพราะมีการกระทำที่สอดคล้องกันคือต้องมีคนอื่นคอยจับเชือกเชิดอยู่ข้างหลัง เช่นเดียวกับคนที่ตกอยู่ใต้อำนาจของคนอื่นก็จะถูกบังคับให้ทำสิ่งต่างๆ จากการกระทำที่สอดคล้องกันดังกล่าวนี้จึงสามารถนำสิ่งของมาเปรียบเทียบกับคนได้

2 .1.2 เปรียบเทียบ การใช้อุปสรรคณ์ สิ่งของ ที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเหมือนกัน บางประการ

อุปสรรคณ์สิ่งของที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเหมือนกันบางประการ หมายถึง รูปภาพาที่นำมาใช้เปรียบเทียบกับคนในสำนวนฝรั่งเศสเหมือนกับรูปภาพาที่ใช้ในสำนวนไทยบางประการ ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être maigre comme un clou (ผอมเหมือนตะปู)	ผอมเหมือนไม้เสียบผี	คนที่ผอมมาก

สำนวนฝรั่งเศสนำตะปูมาเปรียบกับคนที่ผอมมากๆ เพราะตะปูจะมีหัวมนและตัวตะปูจะมีลักษณะเรียวและยาว ในขณะที่สำนวนไทยนำไม้เสียบผีมาเปรียบ ไม้เสียบผีเป็นไม้ไผ่ที่มีลักษณะ เรียว ยาว สามารถถ่ายโยงความหมายได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

clou (ตะปู) คนที่ผอมมาก

[สิ่งของ]

[ทำด้วยโลหะ]

[หัวมนแบน]

[ปลายแหลม]

ตะปูเป็นสิ่งของที่มีลักษณะหัวมน ตัวยาวและมีปลายแหลมซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้มีความสอดคล้องกับลักษณะของคนผอม ดังนั้นจึงสามารถนำมาใช้กล่าวถึงคนได้

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

ไม้เสียบผี คนที่ผอมมาก

[สิ่งของ]

[ใช้เสียบศพ]

[เรียวยาว]

ไม่เสียเปรียบสามารถนำมาใช้แทนคนยอมได้เพราะมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกันคือเร็วและยาว จากคุณลักษณะที่สอดคล้องกันดังกล่าวนี้สิ่งของจึงถูกนำมาเปรียบกับคน

c'est un panier percé (ตะกร้ารั่ว)	กระเชอกันรั่ว	คนที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
---------------------------------------	---------------	-----------------------

ทั้งสองสำนวนนำสิ่งของมาเปรียบกับคนเหมือนกัน โดยสำนวนฝรั่งเศสนำตะกร้ามาใช้ เปรียบเพราะโดยทั่วไปตะกร้าเป็นภาชนะที่เอาไวใส่ของ ซึ่งหากมีรูรั่วจะทำให้ข้าวของหกหรือหลุดลอดออกมาได้ เช่นเดียวกับสำนวนไทยที่นำกระเชอกันรั่วมาเปรียบกับ คนที่ใช้จ่ายเงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย ไม่รู้จักประหยัด ทำให้เก็บทรัพย์สินที่หามาได้ไม่อยู่ สำนวนนี้มักใช้กับผู้หญิง ซึ่งส่วนใหญ่มีหน้าที่ดูแลการใช้จ่ายเงินในบ้าน ซึ่งสามารถถ่ายทอดโยงความหมายได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

panier percé (ตะกร้ารั่ว) คนที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

[ภาชนะ]

[มีรอยแตกหรือมีรู]

[เก็บของไม่อยู่]

ตะกร้ารั่วสามารถนำมาถ่ายทอดโยงถึงคนที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยได้ เนื่องจากคนที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมักเก็บเงินไม่อยู่ ดังนั้นทั้งตะกร้ารั่วและคนฟุ่มเฟือยจึงมีลักษณะอาการที่สอดคล้องกันคือการเก็บของไม่อยู่

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

กระเชอกันรั่ว คนที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย

[ภาชนะ]

[มีรอยแตกหรือมีรู]

[เก็บของไม่อยู่]

กระเชอกันรั่วสามารถนำมาถ่ายทอดโยงถึงคนที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยได้ เนื่องจากคนที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยมักเก็บเงินไม่อยู่ ดังนั้นทั้งกระเชอกันรั่วและคนฟุ่มเฟือยต่างมีลักษณะที่สอดคล้องกันคือเก็บไม่อยู่

จากการใช้อุปลักษณ์สิ่งของแสดงให้เห็นว่าลักษณะของสิ่งของต่างๆ มีความสัมพันธ์ทาง

ความหมายกับคน จึงสามารถถ่ายทอดโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางซึ่งเป็นวงความหมายของสิ่งของไปยังวงความหมายปลายทางซึ่งเป็นวงความหมายของคนได้

2 .2 อุปลักษณะอาหาร

อุปลักษณะอาหาร หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำ รูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับอาหารมาใช้กล่าวในเชิงเปรียบเทียบถึงคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

สำนวนฝรั่งเศสที่ปรากฏการใช้อุปลักษณะอาหารเทียบเคียงกับสำนวนไทยได้พบเพียงสำนวนเดียวคือ

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être serrés comme des sardines (แน่นเหมือนปลากระป๋อง)	แน่นเป็นปลากระป๋อง	คนแน่นมาก คนเยอะมาก

ซึ่งนำมาเปรียบเทียบการใช้อุปลักษณะอาหารได้ดังนี้

2.2.1 เปรียบเทียบการใช้อุปลักษณะอาหารที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเทียบเหมือนกัน ทุกประการทั้งในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

อุปลักษณะอาหารที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเทียบเหมือนกันทุกประการ หมายถึง รูปภาพที่นำมาใช้เปรียบกับคนเหมือนกันทุกประการทั้งในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être serrés comme des sardines (แน่นเหมือนปลากระป๋อง)	แน่นเป็นปลากระป๋อง	คนแน่นมาก คนเยอะมาก

ทั้งสองนำปลากระป๋องมาเปรียบกับคนเหมือนกัน เนื่องจากปลากระป๋องคือปลาที่อัดกันแน่นอยู่ในกระป๋อง เมื่อคนจำนวนมากเบียดกันแน่นอยู่ในที่ใดที่หนึ่ง จึงมีลักษณะเหมือนกับปลากระป๋อง

สามารถถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณะนี้ได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง

วงความหมายปลายทาง

sardines (ปลากระป๋อง) คนแน่นมาก

[อาหาร]

[ทำจากปลา]

[อัดกันอยู่ในกระป๋อง]

ปลากระป๋องสามารถนำมาใช้เปรียบกับคนแน่นมากได้ เนื่องจากมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกันระหว่างปลากระป๋องกับคน นั่นคือการอัดแน่นอยู่ในที่ใดที่หนึ่ง ซึ่งจากคุณสมบัติที่สอดคล้องกันดังกล่าวนี้จึงสามารถนำอาหารมาเปรียบกับคนได้

จากการใช้อุปลักษณอาหารแสดงให้เห็นว่าคุณสมบัติของอาหารมีความสัมพันธ์ทางความหมายกับคน จึงสามารถถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายต้นทางซึ่งเป็นวงความหมายของอาหารไปยังวงความหมายปลายทางซึ่งเป็นวงความหมายของคนได้

2.3 อุปลักษณธรรมชาติ

อุปลักษณธรรมชาติ หมายถึง อุปลักษณที่เกิดจากการนำ รูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับธรรมชาติเช่น น้ำและไฟ มาใช้กล่าวในเชิงเปรียบเทียบถึงคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

สำนวนฝรั่งเศสที่ปรากฏการใช้อุปลักษณธรรมชาติและนำมาเทียบเคียงกับสำนวนไทยได้มีดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
il n'y a pire eau que l'eau qui dort (น้ำที่น่าน้ำคือน้ำที่นิ่ง)	น้ำนิ่งไหลลึก	คนที่มีท่าทางเงียบเฉย ไม่ค่อยพูด มักจะมีความคิดลึกซึ้ง
jouer avec le feu (เล่นกับไฟ)	เล่นกับไฟ	คนที่ลองดีกับผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจมากกว่าตนทั้งที่รู้ว่ามอันตราย
être comme l'eau et le feu (เหมือนน้ำกับไฟ)	เหมือนน้ำกับไฟ	คนที่มีอารมณ์ไม่ลงรอยกัน
être comme le jour et la nuit (เป็นเหมือนกลางวันกับกลางคืน)	ต่างกันราวฟ้ากับดิน	คนที่แตกต่างกันมาก

2.3.1 เปรียบเทียบ การใช้อุปลักษณธรรมชาติที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเทียบเหมือนกันทั้งในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

อุปลักษณธรรมชาติที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเทียบเหมือนกันทุกประการ หมายถึง รูปภาพทีนำมาใช้เปรียบกับคนเหมือนกันทุกประการทั้งในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
il n'y a pire eau que l'eau qui dort (น้ำที่น้ำกัวคือน้ำที่นิ่ง)	น้ำนิ่งไหลลึก	คนที่มีท่าทางเงียบเฉย ไม่ค่อยพูด มักจะมีความคิดลึกซึ้ง

ทั้งสองสำนวนนำธรรมชาติ คือ น้ำ มาเปรียบกับคนที่แสดงท่าทางเงียบเฉย สำนวนนี้หมายถึง คนที่ดูภายนอกสงบเสงี่ยม เงียบเฉย ไม่ค่อยพูด มักมีความคิดฉลาด ลึกซึ้ง เปรียบได้กับผิวน้ำที่ดูสงบนิ่ง แต่ลึกกลงไปได้ผิวน้ำกลับไหลเชี่ยว สามารถถ่ายทอดความหมายของอุปลักษณ์ได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง
eau qui dort (น้ำนิ่ง) → คนที่มีท่าทางเงียบ

[ของเหลว]

[มีประโยชน์]

[ไม่เคลื่อนไหว]

น้ำนิ่งสามารถใช้เปรียบถึงคนได้เพราะมีความสอดคล้องกับลักษณะอาการของคน กล่าวคือน้ำนิ่งคือน้ำที่สงบไม่เคลื่อนไหวเช่นเดียวกับคนที่มีท่าทางเงียบๆ ที่มักจะอยู่นิ่งๆ ไม่แสดงอาการอะไร ด้วยลักษณะที่สอดคล้องดังกล่าวนี้จึงสามารถนำน้ำมากล่าวถึงคนได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
jouer avec le feu (เล่นกับไฟ)	เล่นกับไฟ	คนที่ลองดีกับผู้ใหญ่หรือผู้มีอำนาจมากกว่าตนทั้งที่รู้ว่ามีอันตราย

ทั้งสองสำนวนนำไฟมาเปรียบกับคนที่มีอำนาจหรือมีอันตราย ซึ่งสำนวนนี้หมายถึงคนที่เสี่ยงต่ออันตรายที่อาจก่อให้เกิดปัญหาขึ้นได้เปรียบได้กับไฟที่มันร้อน ถ้าไปเล่นกับมันอาจโดนลวกมือได้ในสำนวนไทยมักใช้สอนผู้หญิงว่าอย่าไปเล่นกับไฟ หมายถึง อย่าไปล้อเล่นกับผู้ชายเพราะอาจพลาดทำเสียที่ได้ สามารถถ่ายทอดความหมายของอุปลักษณ์ได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง
feu (ไฟ) → คนที่อันตราย

[ภัย]

[ร้อน]

[ลูกไหม้]

ทั้งไฟและคนอันตรายต่างมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกันคือมีภัยและอันตราย ซึ่งจากลักษณะที่สอดคล้องดังกล่าวนี้จึงสามารถนำไฟมาใช้กล่าวถึงคนได้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être comme l'eau et le feu (เหมือนน้ำกับไฟ)	เหมือนน้ำกับไฟ	คนที่มีอารมณ์เข้ากันไม่ได้

ทั้งสองสำนวนนำน้ำกับไฟมาเปรียบกับอารมณ์ของคนเหมือนกัน โดยที่น้ำเปรียบได้กับคนที่ใจเย็น ในขณะที่ไฟเปรียบได้กับ คนที่ใจร้อน ซึ่ง ในขณะที่คนหนึ่งมีอารมณ์ร้อน อีกคนหนึ่ง ควรอารมณ์เย็น ซึ่งเปรียบเหมือนน้ำไว้ดับไฟ

สามารถถ่ายโยงความหมายของอุปลักษณได้ดังนี้

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง
น้ำ —————> คนที่มีอารมณ์เย็น

[ของเหลว]
[มีประโยชน์]
[ใช้ดับไฟ]

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง
ไฟ —————> คนที่มีอารมณ์ร้อน

[ภัย]
[ร้อน]
[ลูกไหม้]

ทั้งน้ำและไฟต่างมีคุณสมบัติสอดคล้องกับคนใจเย็นและใจร้อน กล่าวคือน้ำมีคุณสมบัติสอดคล้องกับคนใจเย็นคือ เป็นของเหลวที่ให้ความรู้สึกเย็น สดชื่น เช่นเดียวกับคนใจเย็นที่อยู่ด้วยรู้สึกสบายใจ ในขณะที่ไฟมีคุณสมบัติสอดคล้องกับคนใจร้อนคือ ให้ความรู้สึกร้อน จากความสอดคล้องดังกล่าวนี้และไฟจึงนำมาใช้กล่าวแทนคนได้

2. 3.2 การใช้อุปลักษณธรรมชาติที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเทียบต่างกัน

สำนวนฝรั่งเศสที่ปรากฏรูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับธรรมชาติในด้านต่างๆ มาใช้เป็นอุปลักษณเหมือนกับสำนวนไทยแต่รูปภาษาทีนำมาใช้เปรียบเทียบต่างกัน มีดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être comme le jour et la nuit (เป็นเหมือนกลางวันกับกลางคืน)	ต่างกันราวฟ้ากับดิน	คนที่แตกต่างกันมาก

ทั้งสองนำสำนวนที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่แตกต่างกันเป็นอย่างมากแบบไม่มีจุดมาเจอกันได้ อย่างกลางวันกับกลางคืนที่เป็นช่วงเวลาที่ไม่มีทางมาเจอกัน เช่นเดียวกับฟ้ากับดินที่อยู่ห่างกันมาก มาเปรียบกับคนสองคนที่มีความแตกต่างกันอย่างหาที่เปรียบไม่ได้ สามารถถ่ายทอดความหมายของอุปลักษณณ์ได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง

วงความหมายปลายทาง

être comme le jour et la nuit → คนที่แตกต่างกันมาก
(เป็นเหมือนกลางวันกับกลางคืน)

[ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ]

[ช่วงเวลาต่างกัน]

[ไม่มีทางเกิดพร้อมกัน]

กลางวันและกลางคืนมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับคน กล่าวคือทั้งกลางวันและกลางคืนเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดช่วงเวลาที่แตกต่างกันและไม่มีทางที่จะเกิดขึ้นพร้อมกันได้ เช่นเดียวกับคนที่มีความแตกต่างกันมากย่อมไม่มีทางเทียบกันได้ จากความสอดคล้องดังกล่าวนี้จึงสามารถนำช่วงเวลากลางวันและกลางคืนมากล่าวแทนคนได้

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

ฟ้ากับดิน คนที่แตกต่างกันมาก

[ธรรมชาติ]

[ที่อยู่ต่างกัน]

[ไม่มีทางเจอกัน]

ฟ้ากับดินมีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับคน กล่าวคือทั้งฟ้าและดินเป็นธรรมชาติที่อยู่ห่างกันมากจนไม่มีทางมาเจอกันได้ เช่นเดียวกับคนที่มีความแตกต่างกันมากย่อมไม่มีทางเทียบกันได้ จากความสอดคล้องดังกล่าวนี้จึงสามารถนำธรรมชาติมากล่าวแทนคนได้

จากการใช้อุปลักษณณ์ธรรมชาติแสดงให้เห็นว่าลักษณะของธรรมชาติที่มีความสัมพันธ์ทางความหมายกับคน จึงสามารถถ่ายทอดความจากวงความหมายต้นทางซึ่งเป็นวงความหมายของธรรมชาติไปยังวงความหมายปลายทางซึ่งเป็นวงความหมายของคนได้

2.4 อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ

อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ หมายถึง อุปลักษณะที่เกิดจากการนำ รูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับ สิ่งที่อยู่เหนือความเป็นจริงตามธรรมชาติ มาใช้กล่าวในเชิงเปรียบเทียบถึงคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

สำนวนฝรั่งเศสที่ปรากฏการใช้อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติเทียบเคียงกับสำนวนไทยได้ พบเพียงสำนวนเดียวคือ

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être beau comme un Dieu (หล่อราวกับเทพเจ้า)	หล่อราวกับเทพบุตร	คนที่หล่อมาก

ซึ่งนำมาเปรียบเทียบการใช้อุปลักษณะอาหารได้ดังนี้

2.4.1 การใช้อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติที่มีสิ่งที้นำมาเปรียบเหมือนกันบางประการ
อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติที่มีสิ่งที้นำมาเปรียบเหมือนกันบางประการ หมายถึงรูป
ภาษาที้นำมาใช้เปรียบกับคนในสำนวนฝรั่งเศสเหมือนกับรูปภาพที่ใช้ในสำนวนไทยบางประการ ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être beau comme un Dieu (หล่อราวกับเทพเจ้า)	หล่อราวกับเทพบุตร	คนที่หล่อมาก

ทั้งสองสำนวนนำเทพมาเปรียบกับคน โดยในสำนวนฝรั่งเศสเปรียบกับเทพเจ้าซึ่งมีรูปร่าง
เช่นเดียวกับสำนวนไทยที่เปรียบคนที่หล่อมากกับเทพบุตร ซึ่งเป็นเทวดาที่อยู่บนสวรรค์ มีรูปร่าง
ลักษณะผิวพรรณผุดผ่อง สามารถถ่ายทอดโยงความหมายของอุปลักษณะนี้ได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

Dieu (เทพเจ้า) คนที่หล่อมาก

[สิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ]

[รูปร่าง]

เทพเจ้ากับคนที่หล่อมากมีลักษณะที่สอดคล้องกันคือมีรูปร่าง เนื่องจากคนเราเชื่อกันว่าคนที่
หน้าตาหล่อเหลาเปรียบได้กับเทพเจ้าที่มีหน้าตาหล่อเหลาเกินมนุษย์ จากลักษณะที่สอดคล้องกัน
ดังกล่าวนี้จึงสามารถนำเทพเจ้ามาใช้แทนคนหล่อได้

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง วงความหมายปลายทาง

เทพบุตร → คนที่หล่อมาก

[สิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ]

[รูปร่าง]

คนที่ม่หน้าตาหล่อเหลาเปรียบได้กับเทพบุตรเพราะความเชื่อที่ว่าเทพบุตรเป็นเทวดาผู้ชายที่มีรูปร่างเกินมนุษย์ ดังนั้นทั้งเทพบุตรและคนหล่อจึงลักษณะที่สอดคล้องคือรูปร่าง จากความสอดคล้องดังกล่าวนี้ทำให้ใช้เทพบุตรแทนคนได้

จากการใช้อุปลักษณืสิ่งเหนือธรรมชาติแสดงให้เห็นว่าลักษณะของสิ่งเหนือธรรมชาติมีความสัมพันธ์ทางความหมายกับคน จึงสามารถถ่ายโยงความจากวงความหมายต้นทางซึ่งเป็นวงความหมายของสิ่งเหนือธรรมชาติไปยังวงความหมายปลายทางซึ่งเป็นวงความหมายของคนได้

2.5 อุปลักษณืตัวเลข

อุปลักษณืตัวเลข หมายถึง อุปลักษณืที่มีการใช้รูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้อง กับตัวเลขมาใช้กล่าวในเชิงเปรียบเทียบถึงคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

สำนวนฝรั่งเศสที่ปรากฏการใช้อุปลักษณืตัวเลขและนำมาเทียบเคียงกับสำนวนไทยได้มีเพียงสำนวนเดียวคือ

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être numéro un (หมายเลขหนึ่ง)	หัวกะทิ	คนที่ยอดเยี่ยม หรือดีเด่นเป็นพิเศษ

นำมาเปรียบเทียบการใช้อุปลักษณืได้ดังนี้

2.5.1 การใช้อุปลักษณืจำนวนที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเทียบต่างกัน

อุปลักษณืจำนวนที่มีสิ่งทีนำมาเปรียบเทียบต่างกัน หมายถึง รูปภาษาทีนำมาใช้เปรียบกับคนในสำนวนฝรั่งเศสกับรูปภาษาทีนำมาใช้เปรียบในสำนวนไทยเป็นคนละอุปลักษณืกัน ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย	ความหมาย
être numéro un (หมายเลขหนึ่ง)	หัวกะทิ	คนที่ยอดเยี่ยม หรือดีเด่นเป็นพิเศษ

สำนวนฝรั่งเศสนำตัวเลขมาเปรียบกับคน เพราะคนที่เป็นที่หนึ่งย่อมหมายถึงมีความเป็นยอดที่สุด ไม่มีใครมาเปรียบได้ เปรียบเหมือนกับ หมายเลขหนึ่ง ที่มักเป็นตัวเลขที่อยู่หน้าสุดเสมอ ในขณะที่สำนวนไทยนำ "ห้วกะทิ" ที่ใช้ทำอาหารมาเปรียบกับคนที่มีความสามารถดีเยี่ยม เนื่องจากห้วกะทิเป็นน้ำกะทิที่ได้จากการคั้นมะพร้าวครั้งแรก มีลักษณะข้น มีมันมาก ห้วกะทิ เป็นสำนวนหมายความว่า ชั้นยอด ชั้นเลิศ ชั้นดีที่สุด ดังนั้นจึงนำมาเปรียบกับคนที่เลือกคัดแล้วว่าดีเยี่ยม เด่นกว่าพวก สามารถถ่ายทอดความหมายของอุปลักษณได้ดังนี้

สำนวนฝรั่งเศส

วงความหมายต้นทาง

วงความหมายปลายทาง

numéro un (หมายเลขหนึ่ง) → คนที่ยอดเยี่ยม

[ตัวเลข]

[อยู่ตัวแรก]

[เป็นเลิศ]

หมายเลขหนึ่งมีลักษณะที่สอดคล้องกับคนคือเป็นที่หนึ่งและมีความเป็นเลิศเช่นเดียวกับคนที่มีความยอดเยี่ยม ไม่มีใครเทียบได้ จากความสอดคล้องนี้จึงสามารถนำตัวเลขมาใช้แทนคนได้

สำนวนไทย

วงความหมายต้นทาง

วงความหมายปลายทาง

ห้วกะทิ

คนที่ยอดเยี่ยม

[อาหาร]

[คั้นครั้งแรก]

[ดีที่สุด]

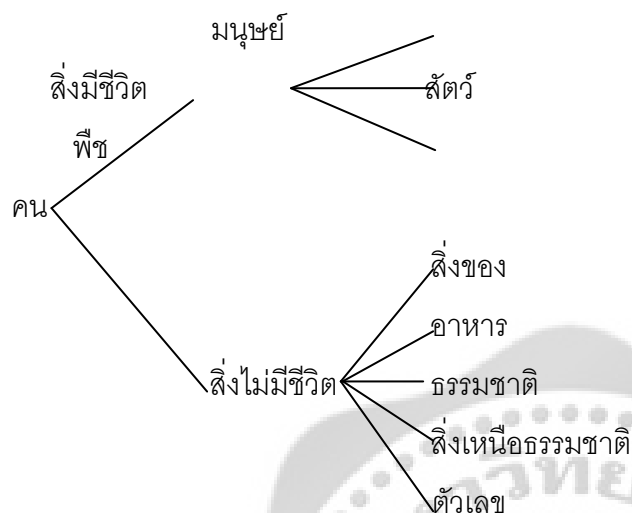
ห้วกะทิกับคนที่ยอดเยี่ยมมีลักษณะที่สอดคล้องกันคือ ดีที่สุด เพราะห้วกะทิมาจากการคั้นมะพร้าวในครั้งแรกจึงได้น้ำกะทิที่ดีที่สุดและนำมาทำแกงอร่อย เช่นเดียวกับคนที่ยอดเยี่ยม ไม่มีใครเทียบได้ ด้วยความสอดคล้องดังกล่าวนี้จึงนำห้วกะทิมาใช้แทนคนได้

อุปลักษณตัวเลขนี้แสดงให้เห็นว่าตัวเลขมีความสัมพันธ์ทางความหมายกับคน จึงสามารถถ่ายทอดความจากวงความหมายต้นทางซึ่งเป็นวงความหมายของตัวเลขไปยังวงความหมายปลายทางซึ่งเป็นวงความหมายของคนได้

จากการศึกษาอุปลักษณข้างต้นทำให้ทราบรูปภาพที่นำมาใช้เปรียบเทียบกับคน การใช้อุปลักษณไม่ใช่เพียงการใช้เชิงเปรียบเทียบเท่านั้นแต่ยังสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มีต่อคนด้วย ซึ่งเรียกว่า อุปลักษณเชิงมโนทัศน์ (conceptual metaphor) ดังจะกล่าวในหัวข้อต่อไป

4.2 การวิเคราะห์หมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

หมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

จากการวิเคราะห์อุปลักษณะที่เกี่ยวกับคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย ตามแนวคิดอุปลักษณะเชิงหมโนทัศน์ ผู้วิจัยพบว่า การใช้อุปลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นหมโนทัศน์เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยได้ดังนี้

1. คนเป็นสิ่งมีชีวิต
 2. คนเป็นสิ่งไม่มีชีวิต
- ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. คนเป็นสิ่งมีชีวิต

จากการศึกษาอุปลักษณะที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย พบว่า มีการนำรูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตทั้งมนุษย์ สัตว์และพืช มาใช้เป็นอุปลักษณะเพื่อเปรียบกับคน ซึ่งสามารถสะท้อนหมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ว่า

1.1 คนเป็นมนุษย์

การใช้อุปลักษณะมนุษย์สะท้อนให้เห็นว่าทั้งคนในสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยต่างมองว่าคนเป็นมนุษย์ ซึ่งการใช้อุปลักษณะมนุษย์นั้นสามารถสะท้อนหมโนทัศน์ต่างๆ ได้ดังนี้

1.1.1 คนเป็นอวัยวะ

จากอุปลักษณะอวัยวะที่นำมาใช้กล่าวถึงคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย ได้แก่ mains (มือ), มือ และใจ แสดงให้เห็นหมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มองว่าคนเป็นอวัยวะ ดังตัวอย่าง

- avoir les mains nettes
(มีมือสะอาด)
- avoir la main verte
(มีมือสีเขียว)
- มือเย็น
- ใจสิงห์

1.1.2 คนเป็นลักษณะทางกายภาพ

จากรูปภาษาของ aveugle (ตาบอด), ตาบอด, เตี้ย และค่อม ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพของคน มาใช้เป็นอุปลักษณณ์มนุษย์แสดงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ว่า คนเป็นลักษณะทางกายภาพ ดังตัวอย่างเช่น

- parler d'une chose comme un aveugle des couleurs
(พูดถึงสิ่งต่างๆราวกับคนตาบอดพูดถึงสี)
- ตาบอดสอดตาเห็น

1.1.3 คนเป็นอาชีพ

จากอุปลักษณณ์อาชีพได้แก่ arracheur de dents (หมอลถอนฟัน), chef (พ่อครัว), เด็กเลี้ยงแกะ และแม่ครัว สะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ว่า คนเป็นอาชีพ ดังตัวอย่างเช่น

- mentir comme un arracheur de dents
(โกหกเหมือนหมอลถอนฟัน)
- un chef de cuisine
(พ่อครัว)
- เด็กเลี้ยงแกะ
- แม่ครัวหัวป่า

1. 1.4 คนเป็นตัวละคร

จากการศึกษาอุปลักษณณ์ที่เกี่ยวกับคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย สะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาว่า คนเป็นตัวละคร ซึ่งอุปลักษณณ์ตัวละครที่นำมาใช้เปรียบกับคน ได้แก่ Harpagon (อาร์ปากง) ดังที่ปรากฏในสำนวน

- être avare comme Harpagon
(ขี้เหนียวเหมือนฮาร์ปากง)

1.1.5 คนเป็นเชื้อชาติ

จากการนำรูปภาษาที่มีความหมายถึงเชื้อชาติได้แก่ ยิว และ ทมิฬ มาใช้เป็นอุป
ลักษณะมนุษย์แสดงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ว่า คนเป็นเชื้อชาติ ดังที่ปรากฏในสำนวนไทยคือ

- ยิว
- ใจทมิฬ

1.2 คนเป็นสัตว์

จากอุปลักษณะสัตว์เช่น chat (แมว), rat (หนู), ailes (ปีก), ปีก, ปลาไหล แสดงให้เห็น
มโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มองว่าคนเป็นสัตว์ โดยมีการนำรูปภาษาที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ เช่น สัตว์ประเภท
ต่างๆ อวัยวะร่างกายของสัตว์ ลักษณะและอาการของสัตว์มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบถึงคนในสำนวน
ฝรั่งเศสและสำนวนไทยดังตัวอย่างเช่น

- a bon chat, bon rat
(แมวก็นี่ดี หนูก็นี่ดี)
- voler de ses propres ailes
(บินด้วยปีกตัวเอง)
- ปีกกล้าหาญ
- ลิ่นเป็นปลาไหล

1.3 คนเป็นพืช

จากอุปลักษณะพืชเช่น parasite (กาฝาก), fleur (ผลิบาน), กาฝาก และ แรกแย้ม แสดงให้
เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาว่าคนเป็นพืช โดยมีการนำรูปภาษาที่เกี่ยวข้องกับพืชหรือต้นไม้มาใช้ในเชิง
เปรียบเทียบถึงคน ดังตัวอย่าง

- être le parasite de quelqu'un
(กาฝาก)
- être dans la fleur de l'âge
(อยู่ในช่วงผลิบานของวัย)
- วัยแรกแย้ม

- กาฝาก

2. คนเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต

จากการศึกษาอุปสรรคณ์ที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย พบว่ามีการนำรูปภาพมาใช้เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิตเช่น สิ่งของ อาหาร ธรรมชาติ มาใช้เป็นอุปสรรคณ์เพื่อเปรียบกับคนซึ่งจากการใช้อุปสรรคณ์ดังกล่าวนี้สามารถสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ว่ามองคนเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต

2.1 คนเป็นสิ่งที่

จากอุปสรรคณ์สิ่งของเช่น clou (ตะปู) pantin (หุ่นเชิด), หุ่นเชิดและ ไม้เสียบผี แสดงให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มองว่าคนเป็นสิ่งที่ของ โดยมีมีการนำรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของต่างๆ มาใช้ในเชิงเปรียบเทียบถึงคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย ดังตัวอย่าง

- être maigre comme un clou

(ผอมเหมือนตะปู)

- c'est un pantin

(เป็นหุ่นเชิด)

- หุ่นเชิด

- ผอมเหมือนไม้เสียบผี

2.2 คนเป็นอาหาร

จากอุปสรรคณ์อาหารได้แก่ sardines (ปลากระป๋อง) , หัวกะทิ ที่นำมาใช้กล่าวถึงคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย แสดงให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มองว่าคนเป็นอาหาร ดังตัวอย่าง

- être serrés comme des sardines

(แน่นเหมือนปลากระป๋อง)

- แน่นเป็นปลากระป๋อง

- หัวกะทิ

2.3 คนเป็นธรรมชาติ

จากอุปสรรคณ์ธรรมชาติได้แก่ eau (น้ำ), feu (ไฟ), jour (กลางวัน) ,nuit (กลางคืน), ฟ้า และ ดิน ที่นำมาใช้เปรียบถึงคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย แสดงให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มองว่าคนเป็นธรรมชาติ ดังตัวอย่าง

- il n'y a pire eau que l'eau qui dort
(น้ำที่นิ่งกว่าคือน้ำที่นิ่ง)
- jouer avec le feu
(เล่นกับไฟ)
- être comme le jour et la nuit
(เหมือนกลางวันกับกลางคืน)
- ต่างกันราวฟ้ากับดิน

2.4 คนเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ

จากการนำรูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับสิ่งที่มีอยู่เหนือธรรมชาติหรือเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์มาใช้เป็นอุปลักษณ์ ได้แก่ Dieu (เทพเจ้า) และ เทพบุตร มาเปรียบเทียบกับคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย สะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาว่ามองคนเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ ดังที่พบในสำนวน

- être beau comme un Dieu
(หล่อราวกับเทพเจ้า)
- หล่อราวกับเทพบุตร

2.5 คนเป็นตัวเลข

จากการนำรูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวกับตัวเลขคือ un (หนึ่ง)มาใช้เป็นอุปลักษณ์ตัวเลข แสดงให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มองว่าคนเป็นตัวเลข ดังที่พบในสำนวน

- être un méro un
(หมายเลขหนึ่ง)

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบการใช้อุปลักษณะที่เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย และเพื่อวิเคราะห์ และเปรียบเทียบมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือสำนวนสุภาษิตฝรั่งเศสและสำนวนไทย จำนวน 6 เล่ม รวมทั้งหมด 546 สำนวน และคัดเลือกข้อมูลออกมาศึกษา 37 จำนวน โดยคัดเลือกข้อมูลเฉพาะสำนวนที่เกี่ยวกับคน เช่น อุปนิสัย ลักษณะรูปร่าง พฤติกรรม กริยาอาการ ซึ่งพิจารณาข้อมูลจากความหมายของสำนวนที่เกี่ยวกับคนเป็นหลัก จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวคิดทฤษฎีอรรถศาสตร์ปริธานของเลคอฟฟ์และจอห์นสัน

ผลการศึกษาไม่พบความแตกต่างด้านประเภทของอุปลักษณะที่เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย โดยสามารถจัดได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ 1. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต และ 2. อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต ซึ่งจำแนกเป็นอุปลักษณะย่อยได้ดังนี้

1. อุปลักษณะสิ่งมีชีวิต

1.1 อุปลักษณะมนุษย์

1.2 อุปลักษณะพืช

1.3 อุปลักษณะสัตว์

2. อุปลักษณะสิ่งไม่มีชีวิต

2.1 อุปลักษณะสิ่งของ

2.2 อุปลักษณะอาหาร

2.3 อุปลักษณะธรรมชาติ

2.4 อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติ

2.5 อุปลักษณะตัวเลข

รูปภาพที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณะคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย สามารถแสดงได้ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงรูปภาพที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณณ์คนทีพบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย

ประเภทของอุปลักษณณ์		รูปภาพที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณณ์คน	
อุปลักษณณ์ใหญ่	อุปลักษณณ์ย่อย	สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย
สิ่งมีชีวิต	มนุษย์ (อวัยวะ)	main (มือ) bras (ไหล่) coeur (ใจ)	มือ ใจ
	มนุษย์ (ลักษณะทางกายภาพ)	aveugle (ตาบอด)	ตาบอด
	มนุษย์ (อาชีพ)	arracheur de dents (หมอดถอนฟัน) chef (พ่อครัว) larrons (โจร) ouvrier (ช่าง)	เด็กเลี้ยงแกะ แม่ครัว นางรำ
	มนุษย์ (ตัวละคร)	Harpagon (อาร์ปากง)	-
	มนุษย์ (เชื้อชาติ)	-	ยิว ทมิฬ
	สัตว์	cochon (หมู) chat (แมว) rat (หนู) chien (สุนัข) mener par le bout du nez (จูงจมูก) poisson (ปลา) ailes (ปีก)	หมู แมว หนู หมา จูงจมูก ปลา ปีก ปลาไหล

ตาราง1 (ต่อ)

ประเภทของอุปสรรค		รูปภาพที่เป็นอุปสรรคคน	
อุปสรรคใหญ่	อุปสรรคย่อย	สำนวนฝรั่งเศส	สำนวนไทย
	สัตว์ (ต่อ)	souris (หนู) anguille (ปลาไหล) âne (ลา) lièvre (กระต่าย) poule (ไก่ตัวเมีย) coq (ไก่ตัวผู้)	วัว ควาย ปลา ช้าง ปลากะตือ
สิ่งมีชีวิต	พืช	parasite (กาฝาก) fleur (ผลิบาน)	กาฝาก แรกแย้ม ชิง ข่า
สิ่งไม่มีชีวิต	สิ่งของ	pantin (หุ่นเชิด) clou (ตะปู) panier (ตะกร้า)	หุ่นเชิด ไม้เสียบผี กระเชอ
	อาหาร	sardines (ปลากะป๋อง)	ปลากะป๋อง หัวกะทิ
	ธรรมชาติ	eau (น้ำ) feu (ไฟ) jour (กลางวัน) nuit (กลางคืน)	น้ำ ไฟ ฟ้า ดิน
	สิ่งเหนือธรรมชาติ	Dieu (เทพเจ้า)	เทพบุตร
	ตัวเลข	un (เลขหนึ่ง)	-

จากการวิเคราะห์และเปรียบเทียบอุปสรรคในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยพบว่ามีการจัดประเภทของอุปสรรคเหมือนกัน แต่รูปภาพที่นำมาใช้เป็นอุปสรรคแต่ละประเภทมีทั้งที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน ดังตาราง2

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบการใช้รูปภาษาที่นำมาใช้เป็นอุปสรรคณ์คนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและ
สำนวนไทย

ประเภทของอุปสรรคณ์		รูปภาษาที่นำมาใช้เป็นอุปสรรคณ์คน					
อุปสรรคณ์ ใหญ่	อุปสรรคณ์ ย่อย	เหมือนกัน		คล้ายคลึงกัน		แตกต่างกัน	
		ฝรั่งเศส	ไทย	ฝรั่งเศส	ไทย	ฝรั่งเศส	ไทย
สิ่งมีชีวิต	มนุษย์	aveugle (ตาบอด) main (มือ) coeur (ใจ)	ตาบอด มือ ใจ	arracheur de dents (หมอดถอน ฟัน) bras (ไหล่) chef (พ่อครัว) ouvrier (ช่าง) Harpagon (อาร์ปากง)	เด็กเลี้ยงแกะ มือ แม่ครัว นางรำ ยิว	larrons (โจร) ours (หมี)	ปี ขลุ่ย ทมิฬ
	สัตว์	cochon (หมู) chat (แมว) rat (หนู) chien (หมา) poisson (ปลา) ailes (ปีก)	หมู แมว หนู หมา ปลา ปีก	âne (ลา) lièvre (กระต่าย) poule (ไก่ตัวเมีย) coq (ไก่ตัว)	วัว ควาย ปลา ช่าง	chien (หมา) chat (แมว)	จิ้ง ช่า

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเภทของอุปลักษณะ		รูปภาพที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณะคน					
อุปลักษณะ ใหญ่	อุปลักษณะ ย่อย	เหมือนกัน		คล้ายคลึงกัน		แตกต่างกัน	
		ฝรั่งเศส	ไทย	ฝรั่งเศส	ไทย	ฝรั่งเศส	ไทย
สิ่งมีชีวิต	สัตว์ (ต่อ)	mener par le bout du nez (จุงจมูก) souris (หนู) anguille (ปลาไหล)	จุงจมูก หนู ปลาไหล	ours (หมี)	เสื่อ		
	พืช	parasite (กาฝาก)	กาฝาก	fleur (ผลิบาน)	แวกแยม	chien (หมา) chat (แมว)	ชิง ช้า
สิ่งไม่มีชีวิต	สิ่งของ	pantin (หุ่น เชิด)	หุ่นเชิด	clou (ตะปู)	ไม้เสียบผี	-	-
	อาหาร	sardines (ปลา กระป๋อง)	ปลา กระป๋อง	-	-	-	-
	ธรรมชาติ	eau (น้ำ) feu (ไฟ)	น้ำ ไฟ	jour (กลางวัน) nuit (กลางคืน)	ฟ้า ดิน	-	-
	สิ่งเหนือ ธรรมชาติ	-	-	Dieu (เทพเจ้า)	เทพบุตร	-	-
	ตัวเลข	-	-	-	-	un (หนึ่ง)	ห้าวกะทิ

จากตาราง พบว่า รูปภาษา ที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณ์แต่ละประเภท ในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย มีทั้งที่เหมือนกัน คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกัน รูปภาษาที่นำมาใช้อุปลักษณ์มนุษย์นั้น นอกจากจะมีการใช้สิ่งที้นำมาเปรียบเหมือนกันทุกประการ ยกตัวอย่างเช่น

สำนวนฝรั่งเศส parler d'une chose comme un **aveugle** des couleurs (พูดถึงสิ่งต่างๆราวกับคนตาบอดพูดถึงสี) นำมาเทียบเคียงกับสำนวนไทยได้ว่า **ตาบอด** สอดตาเห็น เห็นได้ว่าทั้งสองสำนวนนำคนตาบอดมาเปรียบเหมือนกัน เพราะโดยปกติของคนตาบอดจะมองอะไรไม่เห็น เมื่อนำมาเปรียบกับคนจึงหมายถึงคนที่ไม่รู้เรื่องอะไรแต่ทำเป็นรู้เรื่อง

หรือตัวอย่างสำนวนฝรั่งเศสที่ว่า avoir les **mains nettes** (มีมือสะอาด) ตรงกับสำนวนไทยว่า มือสะอาด เห็นได้ว่า ทั้งสองสำนวนนำอวัยวะคือ มือ มาเปรียบเหมือนกัน สำนวนนี้ หมายถึง คนที่ซื่อสัตย์สุจริต เปรียบได้กับมีมือที่สะอาด เนื่องจากไม่เคยจับของสกปรก (สินบนต่างๆ)

อีกทั้งยังพบการใช้รูปภาษาของสิ่งที้นำมาเปรียบคล้ายคลึงกันบางประการ เช่น un **chef de cuisine** (พ่อครัว) ในสำนวนฝรั่งเศสซึ่งเทียบกับสำนวนไทยได้ว่า **แม่ครัว** หัวป่า จากตัวอย่างนี้จะเห็นได้ว่า ทั้งสองสำนวนนำสิ่งเปรียบที่เป็นอาชีพมาเปรียบเหมือนกันแต่แตกต่างกันที่เพศเท่านั้น เนื่องจากในประเทศฝรั่งเศส คนทำอาหารตามร้านอาหารส่วนใหญ่จะเป็นผู้ชาย ในขณะที่สังคมไทยในสมัยโบราณ ผู้หญิงมักจะได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นแม่ศรีเรือน หน้าที่การทำอาหารจึงถูกมองเสมือนหน้าที่ของผู้หญิงเท่านั้น

อีกตัวอย่างหนึ่ง เช่น a méchant **ouvrier**, point de bon outil (ช่างที่แย้มไม่เคยมีเครื่องมือที่ดี) เทียบกับสำนวนไทยว่า ร้าไม่ดีโทษปีโทษกลอง ทั้งสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนนำอาชีพมาเปรียบเหมือนกัน โดยสำนวนฝรั่งเศสนำช่างมาเปรียบกับคนที่ชอบโทษคนอื่นเพราะช่างที่ดีมักจะไม่ต้องอาศัยเครื่องมือมากนัก เก่งเพราะฝีมือมากกว่า แต่ช่างที่ไม่ดีมักจะโทษเครื่องมือของตนว่าไม่ดี ทำให้งานออกมาแย้ม ในขณะที่สำนวนไทยนำนางร้ามาเปรียบ ซึ่ง การฟ้อนร้าที่มีเพลงปีพาทย์ประกอบ ถ้านางร้าผู้นั้นชำนาญก็ร้าเข้าปีพาทย์ได้งาม แต่ถ้า นางร้าไม่ชำนาญก็ ร้าผิดจังหวะ และเมื่อร้าได้ไม่ดีก็โทษปีพาทย์ว่าทำเพลงผิด

นอกจากนี้ยังพบการใช้ รูปภาษาของสิ่งที้นำมาเปรียบแตกต่างกัน เช่น s'entendre comme **larrons en foire** (เข้ากันได้เหมือนโจรในตลาดสาธารณะขนาดใหญ่) สามารถเทียบกับสำนวนไทยได้ว่า เป็นปีเป็นขลุ่ย ทั้งสองสำนวนนี้มีการใช้สิ่งที้นำมาเปรียบต่างชนิดกัน โดยในสำนวนฝรั่งเศสนำสิ่งเปรียบที่เป็นมนุษย์คือโจรมาเปรียบ ในขณะที่สำนวนไทยนำสิ่งของมาเปรียบ ในประเทศฝรั่งเศสสมัยก่อน เมื่อมีการออกร้านตามตลาดสาธารณะขนาดใหญ่มักจะมีพวกโจรคอยดักรับขโมยของหรือ ล้วงกระเป๋า ดังนั้นก่อนที่จะลงมือขโมยนั้นพวกโจรจะต้องตกลงวางแผนกันก่อน ซึ่งหากไม่ลงรอยกันแผนก็จะดำเนินการไม่ได้ ในขณะที่ในสำนวนไทยใช้ ปี และขลุ่ยซึ่งเป็นเครื่องดนตรีในวงปีพาทย์มา

เปรียบ โดยปีและขลุ่ย เป็นเครื่องเป่าเพื่อดำเนินทำนอง ที่ใช้เล่นกันคนละวงปีพาทย์ ไม่นิยมนำมาเล่นด้วยกัน ซึ่งสำนวนไทยนี้เป็นการเปรียบเทียบในลักษณะประชดประชัน หมายถึงคนที่ไม่นำเข้ากันได้แต่กลับเข้ากันได้เป็นอย่างดี

อุปลักษณะสัตว์พบว่ามีทั้งการใช้สิ่งที่นำมาเปรียบที่เหมือนกันทุกประการ การใช้สิ่งที่นำมาเปรียบที่มีความคล้ายคลึงกันบางประการ และการใช้สิ่งที่นำมาเปรียบแตกต่างกัน ซึ่งจะแสดงให้เห็นตัวอย่างตามลำดับดังนี้ ในสำนวนฝรั่งเศส manger comme un cochon (กินเหมือนหมู) เทียบกับสำนวนไทยได้ว่า กินเหมือน **หมู** อยู่เหมือนหมา เนื่องจากธรรมชาติของหมูจะเป็นสัตว์ที่สกปรก และมักจะกินอาหารมูมมามไม่เรียบร้อย ดังนั้นทั้งสองสำนวนจึงนำ หมู มาเปรียบกับคนที่กินมูมมามหรือตัวอย่าง glisser comme un anguille (ลื่นเหมือนปลาไหล) ตรงกับสำนวนไทยว่า ลื่นเป็นปลาไหล ทั้งสองสำนวนนำปลาไหลมาเปรียบกับคนเหมือนกัน ปลาไหลจะมีลำตัวลื่นและที่ผิวจะมีเมือกเหนียวๆทำให้ลำตัว ลื่นไหลผ่านในดินอ่อนหรือดินโคลนได้สะดวก ทำให้จับลำบาก ดังนั้นจึงมักนำมาเปรียบกับคนที่เกะกะล่อน เจ้าชู้ พูดยศตัวรอดเก่งจนคนอื่นจับไม่ได้ไล่ไม่ทัน

ส่วนการใช้สิ่งที่นำมาเปรียบที่มีคล้ายคลึงกันบางประการ เช่น la poule ne doit pas chanter avant le coq (ไก่ตัวเมียไม่ขันก่อนไก่ตัวผู้) ในสำนวนฝรั่งเศส ซึ่งนำมาเทียบกับสำนวนไทยได้ว่า **ข้าง**ทำหน้า **ข้าง**ทำหลัง ทั้งสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยต่างนำสัตว์มาเปรียบเหมือนกันทั้งคู่ แต่ต่างชนิดกัน เนื่องจากธรรมชาติของไก่ตัวผู้มักจะขันก่อนไก่ตัวเมีย นอกจากนี้ ไก่ ยังนับเป็นสัตว์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของประเทศฝรั่งเศส ดังนั้น ไก่ตัวผู้ จึงมีความหมายเปรียบถึงสามี เช่นเดียวกับในสำนวนไทยที่นำข้างมาเปรียบกับคน เพราะข้างเวลาที่เดินจะก้าวทำหน้าไปก่อนซึ่งเปรียบได้กับสามี ส่วนภรรยาเป็นข้างทำหลัง เนื่องจากสมัยก่อนผู้ชายที่เป็นสามีจะเป็นผู้นำครอบครัว และผู้หญิงที่เป็นภรรยาจะถูกอบรมให้เชื่อฟัง ทำตามสามี

être bête comme un âne (โง่เหมือนลา) เทียบเคียงสำนวนไทยได้ว่า โง่ เหมือน **วัว** เหมือน **ควาย** ทั้งสองสำนวนเปรียบคนโง่เหมือนกับสัตว์แต่เป็นสัตว์คนละชนิด ซึ่งคนทางตะวันตกเชื่อกันว่าลาเป็นสัตว์ที่โง่เขลาเบาปัญญา ดังที่เห็นได้จากในนิทานอีสปหลายๆเรื่อง เช่น ลาโง่กับสิงโต สุนัขจิ้งจอกกับลา ส่วนในสำนวนไทย เปรียบคนโง่เป็นควาย เพราะควายเป็นสัตว์ที่ต้องใช้แรงงาน ต้องมีคนมาลากมาจูง และให้ทำอะไรก็ต้องทำ

ในขณะที่การใช้รูปภาษาที่มีสิ่งที่นำมาเปรียบต่างกัน เช่น ในสำนวนฝรั่งเศสที่ว่า s'entendre comme chien et chat (เข้ากันได้เหมือนหมากับแมว) เทียบกับสำนวนไทยว่า **ขมื่น**กับ **ปูน** สำนวนฝรั่งเศสนำสัตว์มาเปรียบ กับคน โดยธรรมชาติ ของหมาเมื่อมาเจอแมวก็น่าจะวิ่งไล่กัดกันที่ ในขณะที่สำนวนไทยนำขมื่นซึ่งเป็นพืชมาเปรียบคู่กับปูน ซึ่งเป็นสารเคมี เพราะเมื่อนำขมื่นมาผสมกับปูน ก็

เกิดเป็นสีแดง เนื่องจากมันจะกัดพิษปูนและทำลายฤทธิ์ของปูนให้อ่อนลง เปรียบได้กับคนสองคนที่ไม่ถูกกันเมื่อมาเจอกันก็จะมีปฏิกริยาหรือมีเรื่องทันที

อุปลักษณพีช พบการใช้สิ่งที้นำมาเปรียบที่เหมือนกันทุกประการ เช่นในสำนวนฝรั่งเศส être le parasite de quelqu'un (เป็นกาฝากของใครบางคน) เทียบกับสำนวนไทยว่า กาฝาก ทั้งสองสำนวนนำกาฝากมาเปรียบกับคนที่เกาะผู้อื่นกินโดยไม่ได้ทำประโยชน์อะไรให้ โดยธรรมชาติของกาฝากจะเป็นพืชที่อาศัยเกาะขึ้นกับพืชอื่น และดูดน้ำ แร่ธาตุหรือสารอาหารที่สังเคราะห์แล้วจากพืชที่เกาะอยู่ การใช้สิ่งที้นำมาเปรียบที่มีคล้ายคลึงกันบางประการ เช่น être dans la fleur de l'âge (อยู่ในช่วงผลิบานของวัย) เทียบกับสำนวนไทยได้ว่า วัยแรก **แย้ม** ในสำนวนฝรั่งเศสนำการผลิบานของพืชมาเปรียบกับเด็กผู้หญิงที่กำลังจะเป็นสาว เมื่อเด็กเริ่มโตเป็นสาวจะมีการแตกเนื้อสาวเช่นเดียวกับต้นไม้เมื่อผลิบานจะเริ่มแตกดอกออกไป ส่วนสำนวนไทยนำการคลี่แย้มของดอกไม้มาเปรียบ เพราะดอกไม้ที่เริ่มโตเต็มวัย กลีบดอกไม้ที่ตูมอยู่จะค่อยๆ ปริบานออกทีละน้อย

การใช้รูปภาพของสิ่งที้นำมาเปรียบแตกต่างกัน เช่น a bon chat, bon rat (แมวก็ดี หนูก็ดี) เทียบกับสำนวนไทยได้ว่า **ซิงก็รา ข่าก็แรง** สำนวนฝรั่งเศสนำแมวกับหนูซึ่งเป็นสัตว์มาเปรียบกับคนที่ไม่ยอมกันเนื่องจาก แมวเป็นสัตว์ที่ชอบวิ่งไล่จับหนู ในขณะที่หนูก็จะต้องหาทางหลบหนีแมวให้ได้ ในขณะที่สำนวนไทยนำซิงและข่าซึ่งเป็นพืชมาเปรียบ เพราะทั้ง ซิงและข่า ต่างเป็นพืชที่มีรสเผ็ดร้อนด้วยกันทั้งคู่

อุปลักษณสิ่งของ พบการใช้สิ่งที้นำมาเปรียบที่เหมือนกันทุกประการ เช่น c'est un pantin (เป็นหุ่นเชิด) เทียบกับสำนวนไทยได้ว่า **หุ่นเชิด** ทั้งสองสำนวนนำหุ่นเชิดซึ่งเป็นตัวหุ่นมาเปรียบกับคนเหมือนกัน หมายถึงคนที่ตกอยู่ในฐานะหรือได้อำนาจของคนอื่น ที่คอยจะบงการให้แสดงพฤติกรรมต่างๆตามทีตนต้องการ จึงคล้ายกับตัวหุ่นเชิดนั้นไม่สามารถขยับเองได้ ต้องมีคนคอยจับเชือกเชิดอยู่ข้างหลังจึงจะเคลื่อนไหวได้

การใช้รูปภาพของสิ่งที้นำมาเปรียบคล้ายคลึงกันบางประการ เช่น être maigre comme un clou (ผอมเหมือนตะปู) เทียบกับสำนวนไทยได้ว่า ผอมเหมือน**ไม้เสียบผี** ทั้งสองสำนวนนำสิ่งของซึ่งมีลักษณะผอม ยาว มาเปรียบกับคน เพื่อให้เห็นภาพว่าคนคนนั้นผอมขนาดไหน

อุปลักษณอาหาร พบการใช้สิ่งที้นำมาเปรียบที่เหมือนกันทุกประการ เพียงอย่างเดียวเท่านั้น คือ être serrés comme des sardines (แน่นเหมือนปลากระป๋อง) เทียบเคียงสำนวนไทยได้ว่า แน่นเป็น**ปลากระป๋อง** ทั้งสองสำนวนนำอาหารมาเปรียบกับคนเหมือนกันเพราะในปลากระป๋องจะมีปลาที่อัดแน่นกันอยู่

อุปลักษณธรรมชาติ พบรูปภาพของสิ่งที้นำมาเปรียบเพียง 2 ประเภท คือ การใช้สิ่งที้นำมาเปรียบเหมือนกันทุกประการ เช่น être comme l'eau et le feu (เหมือนน้ำกับไฟ) เทียบเคียงกับ

สำนวนไทยว่า เหมือนน้ำกับไฟ ทั้งสองสำนวนต่างนำ น้ำ และ ไฟ มาเปรียบกับคนที่อารมณ์ไม่ลงรอย เหมือนกัน โดยปกติน้ำจะให้ความรู้สึกที่เย็นและเอาไว้อัดดับไฟ ดังนั้น น้ำ จึงเปรียบได้กับคนที่ใจเย็น และ ไฟ คือคนใจร้อน

การใช้รูปภาษาที่มีสิ่งที้นำมาเปรียบคล้ายคลึงกัน เช่น être comme le jour et la nuit (เป็นเหมือนกลางวันกับกลางคืน) เทียบกับสำนวนไทยว่า ต่างกันราวฟ้ากับดิน ทั้งสองสำนวนต่างก็เป็นธรรมชาติที่ไม่มีวันมาบรรจบกันได้เหมือนกัน แต่ กลางวัน และ กลางคืน เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทางธรรมชาติ ในขณะที่ ฟ้า กับ ดิน เป็นสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ

อุปลักษณสิ่งเหนือธรรมชาติ พบรูปภาษาของสิ่งที้นำมาใช้เปรียบเพียง 2 ประเภทเท่านั้น คือ การใช้รูปภาษาของสิ่งที้นำมาเปรียบคล้ายคลึงกันบางประการ เช่น être beau comme un Dieu (หล่อราวกับเทพเจ้า) เทียบกับสำนวนไทยว่า หล่อราวกับ เทพบุตร ทั้งสองสำนวนนำเทพมาเปรียบกับคน ซึ่งในสำนวนฝรั่งเศสมักจะเปรียบกับเทพเพราะเทพเจ้ามีรูปร่าง เช่นเดียวกับสำนวนไทยเปรียบคนที่หล่อมากกับเทพบุตร ซึ่งเป็นเทวดาที่อยู่บนสวรรค์ มีรูปร่าง ลักษณะผิวพรรณผุดผ่อง

อุปลักษณจำนวน พบการใช้สิ่งที้นำมาใช้เปรียบแตกต่างกันเพียงอย่างเดียวเท่านั้น คือ être numéro un (หมายเลขหนึ่ง) เทียบกับสำนวนไทยว่า หัวกะทิ สำนวนฝรั่งเศสนำตัวเลขมาเปรียบ กับคน เพราะคนที่เป็นที่หนึ่ง ย่อมหมายถึงมีความเป็นยอดที่สุด ไม่มีใครมาเปรียบได้ เปรียบเหมือนกับ หมายเลขหนึ่ง ที่มักเป็นตัวเลขที่อยู่หน้าสุดเสมอ ในขณะที่สำนวนไทยนำ "หัวกะทิ" ซึ่งเป็นน้ำกะทิทีได้มาจากการคั้นมะพร้าวในครั้งแรกและนิยมนำมา ทำอาหารเพราะเป็นน้ำกะทิที่ข้นและมัน มาเปรียบ กับคนทีมีความสามารถดีเยี่ยม

จากการศึกษารูปภาษาทีนำมาใช้เป็นอุปลักษณคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย ดังกล่าวข้างต้น สามารถแสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาทั้งในสังคมฝรั่งเศสและสำนวนไทยได้ ดังนี้

1. คนเป็นสิ่งที่ชีวิต
 - 1.1 คนเป็นอวัยวะ
 - 1.2 คนเป็นลักษณะทางกายภาพ
 - 1.3 คนเป็นอาชีพ
 - 1.4 คนเป็นตัวละคร
 - 1.5 คนเป็นเชื้อชาติ
 - 1.6 คนเป็นสัตว์
 - 1.7 คนเป็นพืช

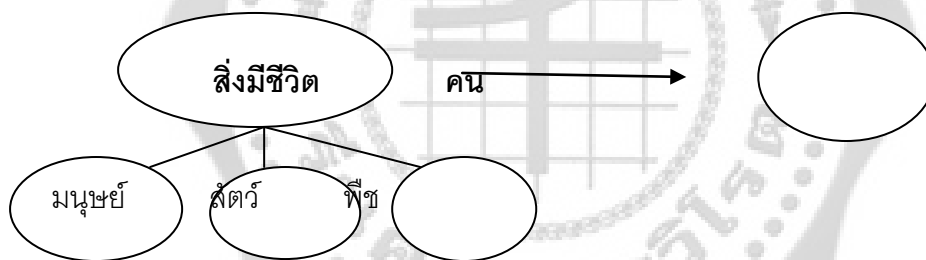
2. คนเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต

- 2.1 คนเป็นสิ่งของ
- 2.2 คนเป็นอาหาร
- 2.3 คนเป็นธรรมชาติ
- 2.4 คนเป็นสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ
- 2.5 คนเป็นจำนวน

จากมโนทัศน์ดังกล่าวข้างต้นสามารถสะท้อนระบบความคิดของผู้ใช้ภาษาในสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยที่มีต่อคนในสังคมได้ดังนี้

1. คนเป็นสิ่งมีชีวิต

จากการศึกษาพบว่า อุปลักษณะที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของคนเป็นสิ่งมีชีวิตได้แก่ อุปลักษณะมนุษย์ อุปลักษณะสัตว์ และ อุปลักษณะพืช ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แผนภาพแสดงมโนทัศน์คนเป็นสิ่งมีชีวิต

จากการศึกษาอุปลักษณะที่เกี่ยวกับคนที่ปรากฏในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย ผู้วิจัยพบว่ารูปภาษาที่นำมาใช้เปรียบเทียบถึงคนเป็นสิ่งมีชีวิต มีดังนี้

1.1 คนเป็นมนุษย์

การใช้อุปลักษณะมนุษย์สะท้อนให้เห็นว่าทั้งคนในสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยต่างมองว่าคนเป็นมนุษย์ ซึ่งการใช้อุปลักษณะมนุษย์นั้นสามารถสะท้อนมโนทัศน์ต่างๆ ได้ดังนี้

1.1.1 คนเป็นอวัยวะ

การใช้อุปลักษณอวัยวะมากกล่าวถึงคนในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย แสดงให้เห็น มโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาที่มองคนเป็นอวัยวะเช่น การนำ มือ ที่นับเป็นอวัยวะสำคัญมาเปรียบกับคนใน สังคมของตน เพื่อแสดงความสำคัญหรือมีลักษณะเด่นในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น เปรียบคนเป็นมือขวา

1.1.2 คนเป็นลักษณะทางกายภาพของคน

มโนทัศน์คนเป็นลักษณะทางกายภาพของคน หมายถึง การนำรูปร่างที่มีความหมาย เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของคน เช่น คนตาบอด คนเตี้ย มาใช้เป็นอุปลักษณที่แสดงมโนทัศน์ของ ผู้ใช้ภาษาได้ว่า คนเป็นลักษณะทางกายภาพ เช่น การใช้ เตี้ย กับ ค่อม มาเปรียบกับคนที่ลำบาก เช่น เมื่อผู้พูดใช้สำนวน เตี้ยอ้อมค่อม เพื่อต้องการสื่อให้เห็นถึงความลำบากของคนที่ทำอะไรเกินกำลัง ตนเอง ผู้ฟังก็จะเกิดภาพคนตัวเตี้ยกำลังอ้อมคนหลังค่อมอยู่ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความยากลำบาก

1.1.3 คนเป็นอาชีพ

การใช้อุปลักษณาชีพสะท้อนให้เห็นความแตกต่างทางเพศของคนในสังคมฝรั่งเศสและ สังคมไทย เช่นสำนวน un chef de cuisine (พ่อครัว) ของฝรั่งเศส แสดงให้เห็นว่าคนในสังคมฝรั่งเศส มองว่าผู้ชายทำอาหารเก่ง ในขณะที่สำนวนไทยใช้ว่า แม่ครัวหัวป่า สะท้อนให้เห็นว่าในสังคมไทยสมัย โบราณ ผู้หญิงถูกปลูกฝังให้เป็นแม่บ้านแม่ศรีเรือน

1.1.4 คนเป็นตัวละคร

การนำรูปร่างของตัวละครมาใช้เป็นอุปลักษณ แสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษามองคนเป็นตัว ละครเพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะเด่นของคนๆ นั้น เช่น การนำ Harpagon (อาร์ปากง) มาเป็นอุป ลักษณ สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาว่าคนๆ นั้นขี้เหนียวเพียงใด

1.1.5 คนเป็นเชื้อชาติ

การใช้อุปลักษณเชื้อชาติสะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ผู้ใช้ภาษาว่า คนเป็นเชื้อชาติ เพื่อแสดง ลักษณะเด่นในด้านใดด้านหนึ่ง เช่น ในสำนวนไทยที่มีการนำเผ่าพันธุ์มนุษย์มาเปรียบกับคน สะท้อน ให้เห็นถึงความดุร้าย ปาเถื่อน ดังสำนวนใจทมิฬ หรือ การนำชาวยิว มาเปรียบกับคน สะท้อนให้เห็นถึง ความตระหนี่ถี่เหนียว

1.2 คนเป็นสัตว์

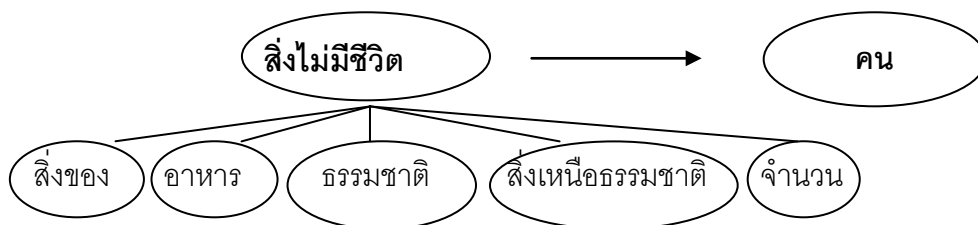
รูปภาพที่มีความหมายเกี่ยวกับสัตว์ที่นำมาใช้เปรียบเทียบกับคน แสดงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ว่า คนเป็นสัตว์ เพราะพฤติกรรม ลักษณะนิสัยของคนและสัตว์ที่สอดคล้องคล้ายคลึงกัน ซึ่งการใช้อุปลักษณสัตว์สะท้อนให้เห็นนิสัยของคนในสังคมฝรั่งเศสและคนในสังคมไทยได้ว่า คนในสังคมของแต่ละสังคมมีนิสัยหวงของเหมือนสุนัข ลิ่นไหลเหมือนปลาไหล และสกปรกเหมือนหมู นอกจากนี้อุปลักษณดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นว่า คนของทั้งสองสังคมต้องการมีอิสระเหมือนนก ดังสำนวน voler de ses propres ailes (บินด้วยปีกตัวเอง) ในสำนวนฝรั่งเศสซึ่งตรงกับสำนวนไทยว่า ปีกกล้าขาแข็ง รวมถึงการเปรียบคนโง่เป็นลาของคนในสังคมฝรั่งเศส ในขณะที่สังคมไทยเปรียบคนโง่เป็นวัวเป็นควาย ซึ่งการใช้สำนวนของฝรั่งเศสและสำนวนไทย นอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงนิสัยของคนในสังคมแล้ว ยังสะท้อนให้เห็นถึงการเลี้ยงสัตว์ของทั้งสองประเทศด้วย

1.3 คนเป็นพืช

การใช้อุปลักษณพืชสามารถแสดงให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาทั้งในสังคมและสังคมไทยได้ว่าคนเป็นพืช โดยการนำลักษณะของพืชมาเปรียบเทียบกับคนในสังคมเพื่อแสดงลักษณะของคนคนนั้น เช่น การนำกาฝากมาเปรียบเทียบกับคนที่ชอบเกาะคนอื่นโดยไม่ทำประโยชน์ให้ นอกจากนี้ ทั้งสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยมองว่าคนมีการผลิตบ้านเหมือนดอกไม้ โดยการนำอาการผลิตดอกออกผลของต้นไม้มาเปรียบกับเด็กผู้หญิงที่กำลังเข้าสู่วัยสาว

2. คนเป็นสิ่งไม่มีชีวิต

จากการศึกษาพบว่า อุปลักษณที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของคนเป็นสิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ อุปลักษณสิ่งของ อุปลักษณอาหาร อุปลักษณธรรมชาติ อุปลักษณสิ่งเหนือธรรมชาติ และอุปลักษณจำนวน ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ4 แผนภาพแสดงมโนทัศน์คนเป็นสิ่งไม่มีชีวิต

จากการศึกษาอุปลักษณะคนที่ปรากฏในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย ผู้วิจัยพบว่ารูปภาษาที่นำมาใช้เปรียบเทียบถึงคนเป็นสิ่งไม่มีชีวิต มีดังนี้

2.1 คนเป็นสิ่งของ

การนำรูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวกับสิ่งของมาใช้เป็นอุปลักษณะสะท้อนให้เห็นในทัศนคติของผู้ใช้ภาษาว่า คนเป็นสิ่งของ โดยการนำลักษณะที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ของสิ่งของมาใช้เปรียบถึงคน เช่น ในสังคมฝรั่งเศสและสำนวนไทยนำตัวหุ่นเชิดมาเปรียบถึงที่ถูกคนอื่นบงการให้ทำสิ่งต่างๆ ตามต้องการ เพื่อให้ผู้ฟังเกิดภาพชัดเจนขึ้น เนื่องจากตัวหุ่นเชิดนั้นจะมีเชือกอยู่ข้างหลังไว้ให้คนคอยเชิดท่าทางต่างๆ ตามความต้องการของผู้เชิด ในสังคมฝรั่งเศสที่นำตะปูซึ่งมีลักษณะผอม และยาวมาเปรียบกับคนผอมเพื่อให้เกิดภาพว่าคนคนนั้นผอมเพียงใด ในขณะที่สังคมไทยนำไม้เสียบปลาเปรียบกับคนผอม ซึ่งในสำนวนไทยนั้นนอกจากสะท้อนให้เห็นภาพความผอมแล้ว ยังสะท้อนถึงการเผาศพของชาวบ้านสมัยก่อน ที่นำไม้เสียบไว้กับศพเพื่อคอยพลิกศพไปมา

2.2 คนเป็นอาหาร

อุปลักษณะอาหารที่นำมาใช้เปรียบถึงคนนั้นสะท้อนให้เห็นว่าทั้งสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยต่างมองคนเป็นอาหาร เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะเด่นที่มีความสัมพันธ์กันระหว่างอาหารกับคน เช่น การนำปลากระป๋องมาเปรียบคนที่อยู่กันอย่างแออัด เพราะลักษณะเด่นของปลากระป๋องคือการนำปลาหลายตัวอัดลงไปในกระป๋องเดียวกัน เมื่อนำมาใช้เปรียบกับคนทำให้เกิดภาพของคนที่ต้องอยู่กันอย่างเบียดเสียดในที่ใดที่หนึ่ง หรือในสำนวนไทยที่นำหวัะทิ รวมถึงขิงและข่า มาใช้เปรียบถึงคน สะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมไทยนิยมการทำอาหาร

2.3 คนเป็นธรรมชาติ

การนำรูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับธรรมชาติมาใช้เป็นอุปลักษณะคนสะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาทั้งในสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยมองคนเป็นธรรมชาติ และสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะนิสัย อารมณ์ของคนในสังคม เช่น การนำน้ำและไฟมาเปรียบถึงอารมณ์ของคน เนื่องจากน้ำและไฟมีลักษณะเป็นสากล คือน้ำจะให้ความรู้สึกเย็น และไฟจะให้ความรู้สึกร้อนและอันตราย ดังนั้นคนในสังคมฝรั่งเศสและในสังคมไทย จึงมองเห็นภาพเหมือนกัน คือ มองคนที่มีใจเย็นเป็นน้ำ ในขณะที่คนที่มีอารมณ์ร้อนเป็นไฟ

2.4 คนเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ

อุปลักษณะสิ่งเหนือธรรมชาติสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ว่า คนเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติ เช่น เทพเจ้า เทพบุตร ซึ่งเป็นสิ่งที่คนสมมติขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นความงดงามของคน

2.5 คนเป็นตัวเลข

การใช้รูปภาษาที่มีความหมายเกี่ยวกับตัวเลขมาเปรียบถึงคน สามารถสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาได้ว่า คนเป็นตัวเลข โดยคนในสังคมฝรั่งเศสมองว่าเลขหนึ่งเป็นเลขที่แสดงความยอดเยี่ยมหรือความเก่งที่สุด

2. อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยสนับสนุนแนวคิดของเล คอฟฟ์ (Lakoff. 1987: 149) ที่เชื่อว่าความคิดเป็นตัวกำกับการใช้ภาษาของคนในสังคม โดยกล่าวถึงอุปลักษณะที่เกิดจากการนำเอาประสบการณ์ที่มีอยู่หรือสิ่งที่คุ้นเคยมาเชื่อมโยงกับประสบการณ์ใหม่ๆ หรือสิ่งที่ยังไม่คุ้นเคย ดังนั้นการใช้อุปลักษณะของคนในสังคมต่างๆ สามารถสะท้อนให้เห็นระบบความคิดของคนในสังคมนั้นๆ ได้

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า ในสำนวนฝรั่งเศสและมีสำนวนไทยมีการใช้สิ่งที่นำมาเปรียบ 3 ประเภทคือ 1. การใช้สิ่งที่นำมาเปรียบเหมือนกันทุกประการ 2. การใช้สิ่งที่นำมาเปรียบคล้ายคลึงกัน และ 3. การใช้สิ่งที่นำมาเปรียบแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสำนวนต่างประเทศและสำนวนไทย ของ ฉิน หยงหลิน (2526) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนจีนและสำนวนไทยที่ประกอบด้วยคำ 4 คำ ; แลนดรู ลอสฟิน กิวก้า (2545) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนโรมานีและสำนวนไทย; และ วู ถิ กิม จี (2550) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนเวียดนามกับสำนวนไทย ซึ่งในแต่ละงานวิจัยต่างพบว่า สำนวนต่างประเทศสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท คือ ประเภทที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย และสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบเหมือนกัน ประเภทที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทย แต่สิ่งที่นำมาเปรียบเทียบต่างกันบางประการ และประเภทที่มีความหมายตรงหรือคล้ายคลึงกับสำนวนไทยแต่สิ่งที่นำมาเปรียบต่างกัน

จากการศึกษาเปรียบเทียบอุปลักษณะที่เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย ผู้วิจัยพบว่า อุปลักษณะที่นำมาใช้กล่าวถึงคนมีความเกี่ยวข้องกับคนโดยตรง กล่าวคือเป็นสิ่งที่คนต้องพบเจอในชีวิตประจำวัน หรือมีความสำคัญต่อคน เช่น สัตว์ พืช หรือสิ่งของ ซึ่งสังเกตได้จากรูปภาษาที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบไม่ว่าในสำนวนฝรั่งเศสหรือสำนวนไทย

นอกจากนี้จากการศึกษาเปรียบเทียบการใช้อุปลักษณณ์ประเภทต่างๆ ที่นำมาเปรียบกับคน พบว่าการใช้ รูปภาพของการใช้สิ่งที้นำมาเปรียบคล้ายคลึงกันในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย สะท้อนให้เห็นมโนทัศน์ของคนในสังคมฝรั่งเศสและสำนวนไทยว่า คนในสังคมฝรั่งเศสกับคนในสังคมไทยมองคนในสังคมเหมือนกัน เช่น มองว่าคนในสังคมของตนมีนิสัยหวงของ ชี้เหนียว หรือ กล้าหาญเหมือนกัน แต่เนื่องด้วยความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความเชื่อ สิ่งแวดล้อม รวมถึงการประกอบอาชีพทำให้รูปภาพที่ใช้แตกต่างกัน โดยรูปภาพที้นำมาใช้เป็นอุปลักษณณ์ยังสามารถสะท้อนถึงสภาพความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ความเชื่อรวมถึงลักษณะนิสัยของคนในสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยได้ เช่น สำนวนฝรั่งเศสใช้ être bête comme un âne (โง่เหมือนลา) ในขณะที่สำนวนไทยใช้ โง่เหมือนวัวเหมือนควาย การใช้ âne (ลา) วัว และควาย สะท้อนมโนทัศน์ผู้ใช้ภาษาได้ว่ามองคนเป็นคนโง่เหมือนสัตว์ แต่เนื่องจากสังคมฝรั่งเศสเลี้ยงลาเป็นหลัก ในขณะที่สังคมไทยเลี้ยงวัวเลี้ยงควาย ทำให้รูปภาพที่ใช้แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ฮีเดโอะ ฮิราโนะ (2550) ศึกษาเปรียบเทียบสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยที่มีค่าเกี่ยวกับสัตว์สี่เท้า ที่พบว่าสำนวนญี่ปุ่นและสำนวนไทยที่มีค่าเกี่ยวกับสัตว์ สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิต ทักษะคติ ความเชื่อ วัฒนธรรมและอื่นอีกในหลายๆ ด้านของทั้งสองชาติได้อย่างชัดเจนซึ่งค่อนข้างมีความคล้ายคลึงกันมาก โดยเฉพาะในเรื่องของการดำเนินชีวิตที่ค่อนข้างผูกพันอยู่กับธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่เช่น การประกอบอาชีพ การดำเนินชีวิต และความเป็นอยู่ในด้านอื่นๆ โดยอาจมีความแตกต่างกันในบางด้าน เช่น พิษพรณทางธรรมชาติ ประเภทของสัตว์ที้นำมาเป็นพาหนะในการเดินทางและใช้แรงงาน

มโนทัศน์คนเป็นสิ่งมีชีวิตของคนในสังคมฝรั่งเศสและสำนวนไทยสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของอวัยวะ อาชีพ รวมถึงเชื้อชาติ เช่น การมองว่าชาวฮิวเป็นคนชี้เหนียว หรือ การนำอวัยวะทีสำคัญมาเปรียบกับคน เช่น การนำมือขวามาเปรียบกับคนสนิท เพราะมือเป็นอวัยวะทีใช้จับสิ่งของต่างๆ เมื่อนำมาเปรียบกับคน จึงสะท้อนให้เห็นว่าคนคนนั้นต้องมีความสำคัญ สามารถทำสิ่งต่างๆ แทนตนเองได้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มิรินด้า บูรรุ่งโรจน์ (2548) ทีศึกษาเรื่องอุปลักษณณ์เชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทยซึ่งพบว่า มโนทัศน์ผู้หญิงเป็นมนุษย์ สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษามองผู้หญิงเป็นสิ่งสำคัญโดยการนำอุปลักษณณ์ทีเกี่ยวกับอวัยวะสำคัญในร่างกายมากล่าวเปรียบเทียบกับผู้หญิง เช่น “ใจพี่แทบขาดแล้ว มือคงยังจำยังแจว ตามหานางแก้ว ดวงตา” จากตัวอย่างเปรียบผู้หญิงเป็นดังดวงตาซึ่งเป็นอวัยวะทีสำคัญของมนุษย์

มโนทัศน์คนเป็นสัตว์ทีพบในงานวิจัยสามารถแสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้ภาษาทั้งในสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยนำลักษณะเด่นของสัตว์แต่ละประเภทมาเปรียบกับนิสัยของคนเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดารัตน์ บุญพันธ์ (2547) ศึกษาเรื่อง ความหมายเปรียบเทียบของสัตว์ในสำนวนไทย พบว่า ความหมายของสัตว์ทีนำมาเปรียบกับคน เป็นผลมาจากการนำคุณสมบัติทางกายภาพของ

สัตว์ ลักษณะนิสัย รวมถึงสภาพความเป็นอยู่มาเปรียบเทียบกับคน นิสัยของคนในด้านต่างๆ เช่น การนำแมวกับหนูมาเปรียบเทียบกับคนที่ไม่ยอมกัน สะท้อนให้เห็นว่าแมวเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีความใกล้ชิดกับคน นอกจากนี้ คนในสังคมฝรั่งเศสมักอาศัยตามห้องเช่าหรืออพาร์ทเมนต์และมักมีหนูมาคอยวิ่งพล่าน จึงนิยมนำแมวมาเลี้ยงไว้เพื่อคอยจับหนู ดังนั้น เมื่อผู้ใช้ภาษาต้องการพูดถึงคนที่ไม่ถูกกัน ภาพแมวกับหนูจะปรากฏออกมาชัดเจนที่สุด

นอกจากนี้การใช้อุปมาอุปไมยสัตว์ยังสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญทางเพศได้อีก เช่น ในสำนวนฝรั่งเศสที่ว่า *la poule ne doit pas chanter avant le coq* (ไก่ตัวเมียจะไม่ขันก่อนไก่ตัวผู้) ตรงกับสำนวนไทยว่า ช้างเท้าหน้า ช้างเท้าหลัง เนื่องจากไก่จัดเป็นสัญลักษณ์ประจำประเทศฝรั่งเศส ดังนั้นจึงนำไก่ตัวผู้มาเปรียบเทียบกับสามี ส่วนไก่ตัวเมีย เปรียบได้กับภรรยาในขณะที่ สังคมไทย นำช้าง ซึ่งเป็นสัตว์ประจำประเทศและเป็นสัตว์ที่มีขนาดใหญ่มาเปรียบเทียบกับสามีภรรยา โดย ช้างเท้าหน้า เปรียบได้กับสามีที่ต้องคอยเป็นผู้นำ ภรรยา ซึ่งเปรียบได้กับช้างเท้าหลัง ซึ่งการใช้สำนวนนี้สามารถสะท้อนมโนทัศน์ของคนในสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยในสมัยโบราณได้ว่า สามีเป็นใหญ่กว่าภรรยา และภรรยาต้องเชื่อฟัง ให้เกียรติสามี

มโนทัศน์คนเป็นพืช ที่พบในการศึกษาสามารถแสดงให้เห็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาในสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยได้ว่าคนมีลักษณะเหมือนต้นไม้ ดอกไม้ เช่น มองคนที่ชอบเกาะคนอื่นว่าเหมือนกาฝาก หรือ มองเด็กผู้หญิงในวัยที่เริ่มแตกเนื้อสาวเป็นวัยที่สวยงาม เบิกบานราวกับดอกไม้ที่มีการผลิบาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มิรินด้า บูรรุ่งโรจน์ (2548) ที่ศึกษาเรื่องอุปมาอุปไมยเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย ที่พบว่า ดอกไม้เป็นพืชที่มีการนำมาเปรียบเทียบกับผู้หญิงมากที่สุด เนื่องจากเป็นดอกไม้พืชที่มีสีสันสวยงามอีกทั้งยังมีกลิ่นหอมเปรียบได้กับผู้หญิงซึ่งมีความสวยงาม ดึงดูดเพศตรงข้าม

มโนทัศน์คนเป็นสิ่งของที่พบในการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยต่างนำลักษณะที่มีความโดดเด่นของสิ่งของมาเปรียบเทียบกับคนเพื่อให้ผู้ฟังมองเห็นภาพเหมือนกัน เช่น การนำลักษณะเด่นของตะปู กับ ไม้เสียบผีมาเปรียบเทียบกับคนผอม

มโนทัศน์คนเป็นธรรมชาติสามารถสะท้อนความคิดของคนในสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยได้ว่าคนในแต่ละสังคมย่อมมีอารมณ์แตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรปรับตัวเข้าหากัน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าไม่ควรประมาทหรือไว้ใจใครง่ายๆ เพราะคนที่ดูเจียมๆ ไม่มีอะไรอาจมีอันตรายซ่อนอยู่ก็ได้ ดังเช่น น้ำนิ่ง ที่ดูภายนอกอาจนอกว่าน้ำนิ่งสงบ แต่ลึกกลงไปอาจมีคลื่นซ่อนอยู่

มโนทัศน์คนเป็นสิ่งเห็นธรรมชาติไม่เพียงสะท้อนให้เห็นภาพความงดงามเท่านั้น แต่ยังสะท้อนให้เห็นความเชื่อของคนในสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยด้วย กล่าวคือคนในสังคมฝรั่งเศสและคนในสังคมไทยมีความเชื่อเรื่องเทพเจ้า เทพบุตร เห็นได้จากการนำมาเทพเปรียบเทียบกับคนหล่อ

การศึกษาอุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนที่พบในสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยนับว่ามีประโยชน์ต่อผู้เรียนภาษาฝรั่งเศสมากเพราะจะทำให้เข้าใจมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาทั้งในสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะทางวิชาการ

ในการสอนวิชาฝรั่งเศส ครูผู้สอนควรสอนให้ผู้เรียนเห็นความแตกต่างและความเหมือนกันของสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย เพื่อให้ผู้เรียนจะได้ไม่สับสนในการเอาไปใช้ นอกจากนี้ผู้สอนควรแทรกเรื่องวัฒนธรรมของสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทยลงไปในเรื่องอีกด้วย เนื่องจากสังคมฝรั่งเศสและสังคมไทย ต่างมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ รวมถึงความเชื่อต่างๆ

4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะอุปลักษณะคนที่ปรากฏในหนังสือสำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทยเท่านั้น หากมีผู้ใดสนใจศึกษาต่อในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่นๆ เช่น หนังสือ อินเทอร์เน็ต
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการใช้อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับคนระหว่างภาษาไทยและภาษาอื่นๆ

บรรณานุกรม

- กาญจนา จิระกิตติการ. (2542). *สำนวนฝรั่งเศสควรรู้*. เชียงใหม่ : สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กาญจนาคพันธุ์. (2513). *สำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: บำรุงสาส์น.
- ควาลไฮม์, เดล. (2000). *อุปลักษณะเกี่ยวกับโน้ตดนตรีเรื่องเวลาในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- จรัสพรรณ จารุดุล. (2549, กรกฎาคม-กันยายน). วิเคราะห์ที่มาของสำนวนและสุภาษิตฝรั่งเศสที่เกี่ยวข้องกับสัตว์. *วารสารรามคำแหง*. 23(ฉบับพิเศษ): 95-104.
- จิตติมา จารยะพันธุ์. (2539). *อุปลักษณะสงครามในข่าวกีฬาในหนังสือพิมพ์ภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ฉิน, หยง หลิน. (2526). *สำนวนจีนและสำนวนไทย: การศึกษาเปรียบเทียบ*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ช่อเบญจมาศ (กรีซังแตม). (2529). *สุภาษิตฝรั่งเศส*. กรุงเทพฯ: ปลาตะเพียน.
- โชคชัย ห่วงถนอม. (2548). *การวิเคราะห์อุปลักษณะการต่อสู้และการแข่งขันในข่าวธุรกิจตามแนวทฤษฎีอรรถศาสตร์พุทธปัญญา*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จารึกภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- ดารณี พุทธรักษา. (2532). *สำนวนฝรั่งเศสและสำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: ดวงกมล.
- ดิเรกชัย มัทธนะสิน. (2529). *ถ้อยคำสำนวน: แนวคิดเชิงภาษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สุกัญญา.
- ดีเลิศ ศิริวารินทร์. (2550). *อุปลักษณะในข่าวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์ไทย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- นวรรตน์ เลิศสกุลณี; ปาวีตาร์ ภควินต์; และ ยศกร สิทธิศักดิ์ไพบุลย์. (2550). *การวิเคราะห์อุปลักษณะความรักในบทเพลงของ มาราย แครี เพื่อศึกษาภาพสะท้อนทางด้านสังคมวัฒนธรรม การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง*. ศศ.ม. (ภาษาอังกฤษ). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2552). *อุปลักษณะประสาธสัมผัสในภาษาไทย : การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- ประเทือง คล้ายสุบรรณ. (2528). *สำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: สุทธิสารการพิมพ์.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. (2523). *ภาษากับความคิด*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. (2517). *พื้นฐานการใช้ภาษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์. (2539). หน่วยที่ 13 ความหมาย ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา ภาษาไทย 3*. หน้า 287-368. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มิรินดำ บุรุงโรจน์. (2548). *อุปลักษณะเชิงมโนทัศน์เกี่ยวกับผู้หญิงในบทเพลงลูกทุ่งไทย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- รัชณี ซอโสตถิกุล. (2550). *สุภาษิตอังกฤษ-คำสอนใจของไทยที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชณี ซอโสตถิกุล. (2531). *สำนวนอังกฤษและสำนวนไทยที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชณีญา กลิ่นน้ำหอม. (2551). *อุปลักษณะที่นักการเมืองไทยใช้ : การศึกษาตามแนวอรรถศาสตร์ ปริธานและวัจนปฏิบัติศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์ พับลิเคชั่น.
- แลนดรู ลอสฟิน กิวก้า. (2545). *สำนวนโรมานีเยและสำนวนไทย : การศึกษาเปรียบเทียบ*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณ ชินวิทย์. (2546). *ความหมายเปรียบเทียบ “หน้า” เปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่น*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ญี่ปุ่นศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วู ถิ กิม ฉี. (2550). *การศึกษาเปรียบเทียบสำนวนเวียดนามกับสำนวนไทย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธอวงค์ มะลิกุล. (2532). *สุภาษิต-คำพังเพย ภาษาฝรั่งเศส*. กรุงเทพฯ: ดี ดี บ็อคสโตร์.
- สินีนางู วัฒนสุข. (2549). *อุปลักษณะแสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ . ถ่ายเอกสาร.

- สุภา อังกระวรรณท์. (2527). *การศึกษาคความหมายแฝงของคำว่า “ผู้หญิง” จากความเปรียบในบทเพลงไทยสากล*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . ถ่ายเอกสาร.
- สุริยา รัตนกุล. (2544). *อรรถศาสตร์เบื้องต้น*. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล .
- อนุমানราชธน, พระยา. (2499). *นิรุกติศาสตร์ ภาค 2*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม.
- อุทุมพร มีเจริญ. (2542). *การศึกษาคความหมายเปรียบของคำศัพท์อวัยวะในร่างกายในภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ . ถ่ายเอกสาร.
- อุษา พงศ์ชัยวิบูลย์. (2544). *การศึกษาคอุปลักษณะเรื่องการเมืองในภาษาไทยตามแนวอรรถศาสตร์ปริชาน*. วิทยานิพนธ์ อ.ม. (ภาษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ . ถ่ายเอกสาร.
- อิราโนะ, ฮิเดโอะ. (2550). *การศึกษาคเปรียบเทียบสำนวนญี่ปุ่นกับสำนวนไทยที่มีคำเกี่ยวกับสัตว์สี่เท้า*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Claudi, Ulrike; Heine, Bernd; & Hünemeyer, Friederike. (1991). *Grammaticalization: A conceptual framework*. Chicago: University of Chicago Press.
- Lakoff, George. (1987). *Women, Fire and Dangerous Things: What Categories Reveal about the Mind*. Chicago and London: University of Chicago Press.
- Lakoff, George; & Johnson, Mark. (1980). *Metaphor we live by*. Chicago: University of Chicago.
- McShane, John. (1991). *Cognitive Development: An Introduction Processing Approach*. Oxford: Basic Blachwell.
- Ogden, C. K.; & Richards, I.A. (1972). *The Meaning of Meaning: A Study of The Influence of Language upon Thought and of the Science of Symbolism*. London: Routledge & Kegan Paul LTD.
- Samovar, Larry A.; Porter, Richard E.; & Mcdaniel, Erwin R. (1995). *Communication Between Cultures*. Belmont, Calif: Wadsworth.
- Sweetser, Eve E. (1990). *From Etymological to Pramatics: Metaphorical and Cultural Aspects of Semantics Structure*. Cambridge: Cambridge University Press.

Ullmann, Stephen. (1962). *Semantics: An Introduction to the Science of Meaning*. Oxford: Basil Blackwell.

Ungerer, F; & Schmid. (1996). *An Introduction to Cognitive Linguistics*. London: Longman.

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล

ชนิกานต์ วงศ์ปิยะ

วันเดือนปีเกิด 28 ตุลาคม 2526

สถานที่เกิด จังหวัดกรุงเทพ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2544 มัธยมศึกษาปีที่ 6 สายศิลป์ฝรั่งเศส

โรงเรียนราชวินิต บางแก้ว

พ.ศ. 2549 ศิลปศาสตร์

บัณฑิต สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

พ.ศ. 2555 การศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์การศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

